

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ

THE UKRAINIAN JOURNALIST

9

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ

Бюлетень Федерації Спілок Українських Журналістів Америки і Канади

Це число видане накладом Спілки Українських Журналістів Канади

140 Bathurst St., Toronto 2 B., Ont.

Canada.

З М І С Т :

- І. Кедрин: Світла і тіні 3-го З'їзду журналістів
- В. Давиденко: Кодекс етики українського журналіста
- О. Зінкевич: Кодекс етики українського журналіста і події в Україні
- М. Куліш: Старий, інший світ
- О. Питляр: Українська вільна преса і її завдання
- О. Кузьмович: Український журналістичний доріст
- М. Бачинська: Три фази мого життя
- Г. Матковська: Український журналістичний доріст
- І. Савицька: Чому з'їзд журналістів відбувся на „Союзівці”
- Р. Голіят: 22 правила ефективної праці журналіста
- І. Макарик: Критичний огляд української преси
- Віра Ке: Голос з четвертого місця
- А. Шуль: За катедру журналістики при УВУ
- З. Снилик: Панеля на тему українська англомовна преса
- В. Дідюк: З'їзд українських журналістів Америки й Канади
- В. Дідюк: Хроніка діяльності СУЖК у 1971-2
- І. Дурбак: Для чого виходить українська преса?
- А. Івахнюк: Студенти критикують
- П. Яцик: Про різні вартості
- Н. Г. Дудик: Моя маленька історія
- Н. Ріпецький: Пожнив'я
- М. Петрівський: Як я видавав журнал
- У. Самчук: Між учора і завтра
- А. Івахнюк: Занепадання журналістичної етики

ЦЕ ЧИСЛО РЕДАГУВАВ МИКОЛА ГАВРИШ

ОБКЛАДИНКА РОБОТИ МИСТЦЯ МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО

ФОТО ІЗ З'ЇЗДУ ДЖ. ВІРТ

ЦІНА \$3.00

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ

БЮЛЕТЕНЬ ФЕДЕРАЦІЇ СПЛОК УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ І КАНАДИ

THE UKRAINIAN JOURNALIST

BULLETIN OF THE FEDERATION OF THE UKRAINIAN JOURNALISTS' ASSOCIATIONS OF AMERICA AND CANADA

РІК V, ЧИСЛО 9

ЛИСТОПАД 1972

Іван Кедрин

СВІТЛА І ТІНІ 3-ГО З'ЇЗДУ ЖУРНАЛІСТІВ

Коли погодитися, що 3-ій з'їзд українських журналістів Америки і Канади, який відбувся на „Союзівці” 23-24 вересня ц. р. не був ані такий світлий, щоб його прославляти, ані такий поганий, щоб його гудити, то можна дійти до оцінки його з дрібною об'єктивністю й безпристрасності.

Найважливішим і, мабуть, найсправедливішим закидом, що його зроблено в дискусії, а особливо після з'їзду, було перевантаження з'їзду. Три доповіді, панель, дискусія, резолюції та ще й бенкет одного дня, а Богослужба з панахидою другого, і все це за неповних півтора дні, це таки дійсно забагато. Коли автор цих рядків, прибувши на „Союзівку” у п'ятницю по полудні, довідався, що зала нарад мусить бути першого дня звільнена найпізніше до год. 5:30 по пол., бо вона призначена тоді на іншу імпрезу, і коли він почув у неділю після Богослужби, що канадські колеги мусять від'їхати автобусом найпізніше о год. 1-ій по полудні, то він мав поважні сумніви, чи вдасться перевести з'їзд впорядковано і виконати намічений денний порядок. Якщо це вдалося зробити, то тільки завдяки лагідному, а не войовничому настрою, розумінню і винятковій дисциплінованості членів з'їзду. За це належить їм щире признання.

Закид перевантаження з'їзду стосувався не тільки кількості, але й суті заторкуваних там справ. У доповідях, на панелі й у дискусії заторкнено такі проблеми: загального характеру української вільної преси тепер і в майбутньому, кодексу етики українського журналіста та, зокрема, підходу до руху спротиву в Україні і

тамошньої підпільної преси, журналістичного доросту, англомовної преси тепер і в майбутньому. Кожна з цих проблем така велика і складна, що було неможливо заглибитися в неї та в кожній з них дійти до якогось конструктивного висновку. Шкода, що так сталося, але, якби організатори були обмежилися до одної чи найбільше двох доповідей з одним, а не двома доповідачами, то чи не почули б вони закиду, що пропущено і знехтувано ту чи іншу проблему. Котрій із них дати першество чи монопольне право на з'їзді?! Організатори його усвідомлювали неможливість переведення на з'їзді докладної аналізи всіх заторкуваних там справ, але вони хотіли, щоб з'їзд бодай ствердив, що вільний український журналістичний світ розуміє і знає про існування всіх тих проблем і труднощів.

Очевидно, що при меншій кількості доповідей і доповідачів було б більше часу на дискусію. Особливо нарікав один з учасників з'їзду у дискусії і поза нею, що в програмі з'їзду було намічено „зійтися й обміркувати” чи „переговорити” різні сумніви й болячки, а на з'їзді дано учасникам всього по 3 хвилини на висловлення своїх думок. Це правда, але ще перед дискусією, торкаючись вищезгаданих найважливіших проблем, 11 осіб говорили довше, ніж по 3 хвилини — шість доповідачів і співдоповідачів, 4 панелісти та їхній модератор. Коли ж припустити, що був би тільки один колега з одногодинною доповіддю, а замість 18-ох дискутантів, що говорили по три хвилини, виступило б 25 дискутантів і говорили б по 15 хви-

КЗ "ЗОВНІШНІ
ЗОВНІШНІ

лин кожний, то чи така понад 6-тигодинна дискусія, плюс одногодинна доповідь не була б більше втомлююча для учасників і чи вони були б більше вдоволеними?! Досвід пречислених зборів, з'їздів, конвенцій і конгресів виявив, що саме балакучість є чи не однією з найприкріших рис нашої національної вдачі. Досвід показав теж, що дискусанти, маючи необмежений час для висловлення своїх думок, раз-у-раз повторюють ту саму думку на всі лади і не раз спонукують своїх знуджених слухачів до спонтанних протестів. Три хвилини для дискусанта — це безумовно замало, і прийнято було цю постанову тільки з уваги на брак часу. Але така марафонська дискусія мала й свою добру сторону, бо кожний її учасник конденсував свою думку і в дискусії таки не було пустомельства.

Чули ми теж закиди відносно деяких доповідей щодо їхнього рівня чи тенденційності. Ясна річ, що не всі доповіді були на однаковому високому рівні і не всі доповідачі відірвалися у своїх виступах від загальної розполітикованої і просяклої нетолерантністю атмосфери в суспільстві. Але на жодному більшому з'їзді з великим числом доповідачів не буває так, щоб та чи інша доповідь не стала предметом критики. Наприклад, на останньому великому з'їзді Американського Історичного Товариства у Нью-Йорку можна було ствердити, що коли деякі доповіді були просто ревелюційні щодо дослідних студій доповідачів-істориків та відзначались прегарною формою, інші були зроблені на рівні середніх шкіл компіляцією відомих уже речей та читалися сухо і нудно. Організатори нашого журналістичного з'їзду не могли переводити „превенційної” цензури доповідей і навряд чи знайшлися б охочі доповідачі, якби вони не мали застереженого їм права вільно висловити свою думку. Між висловленими в доповідях і на панелі тезами, твердженнями та просто думками було чимало й дискусійних, контрверсійних, були між ними безперечні правди, але й були тези та твердження, базовані хоч на непорозумінні, хоч на незнанні відносин чи на надто великому суб'єктивізмі. Однак треба рішуче ствердити, що ніхто з доповідачів чи панелістів не виступав у ролі пропагандиста, — що на з'їзді таки кожний промовляв щиро, із свого глибокого — правильного чи неправильного — переконання.

Взагалі, з'їзд не мав характеру віча чи будь-якої пропаганди.

Зате з'їзд безумовно грішив тим, що на ньому замало говорилося про суто професійні справи журналістів. Це був прикрий парадокс, бо організатори мали на увазі власне якнайбільш виразний станово-професійний характер з'їзду. Тому вони й не повідомляли про з'їзд ніяких інших установ чи організацій, які напевно були б прислали своїх представників для виголошення усного привіту чи надіслали б листовні привіти. Організатори уникали церемонійної декорації не тільки з уваги на обмежений час, але особливо з уваги на бажання надати з'їздові ділового станово-професійного характеру. Коли ж професійні справи були заторкнені мало і наче мимохідь — низькі платні, видавнича техніка, тематика — то виною в цьому була відсутність на з'їзді доброго десятка саме професійних журналістів з Америки і Канади. Кожне діло роблять люди, й учасники надають характер кожному з'їздові, кожній нараді. Це дуже сумне і прикре явище, але притаманне всьому нашому суспільству і всім нашим станово-професійним організаціям: ті, хто повинні би найбільше цікавитись своєю станово-професійною організацією — стоять осторонь, не беруть в ній активної участі чи навіть взагалі не зголошуються до членства. Цю проблему знають українські лікарі, інженери, професори американських вищих шкіл, її відчують болюче Спілка Українських Журналістів в Америці та Спілка Українських Журналістів в Канаді. Зате дуже часто можна почути від колег, які стоять „збоку” і яких „хата скраю” терпкі й іронічні завваги на адресу Спілки, її керівництва чи, ширше, стану української преси. Нема ніякого сумніву, що, якби на наш останній з'їзд приїхали були бодай десять колег-професіоналів, чиї прізвища можна порахувати на пальцях, і якби кожний з них забрав слово навіть у тих трихвилинних виступах, то й атмосфера була б інша і не було б закиду „непрофесійности” з'їзду журналістів.

Справедливість не дозволяє промовчати і світел. З'їхалося таки багато учасників — 36 членів СУЖА, 25 членів СУЖКанади і 55 гостей, між ними й дружини багатьох колег. З'їзд відбувся впорядковано, спокійно, без будь-яких

прикрих інцидентів. Панувала гарна товариська атмосфера. Пригадаймо, що товариський момент грає на багатьох з'їздах американських організацій найпершу роль, — люди приїздять, щоб стрінати приятелів, знайомих, щоб побувати в гурті, щоб гарно і мило провести час. З третього з'їзду українських журналістів його учасники роз'їжджались таки здебільшого в доброму настрої, без жалю чи шкодування, що прибули туди і що даремно витратили час і кошти. Можна було почути думку, що навіть дуже контрверсійні виступи декого з доповідачів чи панелістів, як, наприклад, одного з них, що тоном „енгі мена” дораджував „визволити” газету від її видавця, навіть такі несподівані моменти приносили ту користь, що спонукували до роздумів, розворушували атмосферу, декого хвилювали і викликали культурну реакцію.

До програми з'їзду журналістів належав також бенкет, чи пак, як скромно заповіджено — „Спільна товариська вечеря”. Письменник-журналіст Василь Софрон-Левицький із Канади, як тостмайстер, прийняв у своїх промовах і заввагах жартівливий тон і ті його виступи „на весело” дуже добре підходили під неофіційний товариський характер вечері. Гармонізувала з тим тоном і гумореска Івана Керницького. Зате прегарний спомин Уляни Любович з історії Музичного Інституту у Львові, не знаходив відгуку у слухачів, для яких здебільша всі ті подробиці музичного передвоєнного Львова були чужими, й тому вони не могли відчутти тонкості письменницького стилю того понад півгодинного нарису. Сварився теж з безтурботним настроєм вечері сумний і похмурий зміст і тон Шевченкового „Лебедину”, дармащо прегарно продекламувала його Оля Шкафаровська.

Тому організатори цього з'їзду вдоволені. Не тільки через те, що великий труд звалився з їх плечей, але й тому, що їм вдалося дати майбутньому історикові української преси й журналістиці в Америці й Канаді матеріал, якого не треба буде соромитись.

Людство поділене на дві категорії: На тих, що працюють у поті чола і тих, що продають їм папір до витирання поту, холодні напої і електричні вітряки до охолодження.

Любомир Госейко

В цю дивну ніч
зійшлись два місяці
над плесом дивного ставка.
По рукоділлю стройних хвиль
пливла коса облесливим
дівоchim зором.
Пристали місяці благально свататися
до неї
у скритім подиху німих вагань.
— Візьми мене, косо-русалко,
тебе я сріблом вилощу.
— Візьми мене, породе змита,
по хвилях ніжних поведи
твою розвіяність
фосфору, золоту.

— — — — —
І відійшли вони,
один — у вись, а другий
медосрібною розпливсь косою.
Принишкнув очеретом
поночі ставок.
З'явився легінь.
Напропале.
Застав ставок вже сріблбляклий —
і злотокрилля лебедине,
останній кучер порятунку.

„Юнак”.

ВИСЛІД КОНКУРСУ „МОЛОДОГО ПЕРА”

1972

Управа Спілки Українських Журналістів Канади повідомляє, що журі ІІІ конкурсу молоді творчості у складі: мгр. Аріядна Стебельська, голова, поет Борис Олександрів і д-р Олександра Копач — члени, переглянувши 12 надісланих праць, признало наступні нагороди:

Перша нагорода в сумі \$50.00 — МИКОЛА КУЛІШ за репортаж „Старий, інший світ”.

Друга нагорода в сумі \$30.00 — МАРІЯ БАЧИНСЬКА за нарис „Три фази мого життя”.

Третя нагорода в сумі \$20.00 — ЛЮБОМИР ГОСЕЙКО за поезію „Два місяці”.

КОДЕКС ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

(Доповідь читав ред. Михайло Островерха.)

Високошановні Пані й Панове! Дорогі Колеги Журналісти!

У своєму короткому слові, присвяченому етиці українського журналіста, дозвольте мені бути трохи скептиком. Але насамперед — про дефініцію слова „етика”, що його не всі у нас однаково розуміють. Отже, перше значення цього слова, це форма ідеології — науки про мораль, її розвиток, принципи, норми і ролі в суспільстві. А друге значення — сукупність норм поведінки, мораль якоїнебудь суспільної групи, професії. Бо є ж таки, крім журналістичної, лікарська, правнича, партійна і інша етика. Прикметник від цього слова — етичний, неетичний.

Кодекс етики українського журналіста, що, як відомо, був схвалений на 2-му з'їзді Українських Журналістів Америки й Канади в Торонті у листопаді 1966 року, я мав честь зредагувати мовно і проголосував за його прийняття. Однак, перед тим, як виступати тут з цією короткою доповіддю, я ще раз уважно прочитав його текст і прийшов до висновку, що він потребує деяких змін і уточнень. Очевидно, те, що я зауважив — це дрібниці, але їх, на мою думку, 3-ій з'їзд журналістів повинен у наступному виданні виправити.

Ось так у першому уступі кодексу читаємо: „Український журналіст, без уваги на те, де він живе та в яких обставинах працює, повинен вважати себе органічною складовою частиною великої міжнародної спільноти журналістів.”

Чи не припадає таке окреслення „отарністю”, знеосібленням журналіста, його, сказати б, денационалізацією, нав'язуванням йому — та ще й органічного — зв'язку не лише з журналістами, гідними назви лицарів пера, а й з представниками „жовтої преси” і навіть „бандитами пера”?

„Міжнародна спільнота журналістів” має надзвичайно широку градацію не лише талантів, того чи іншого рівня професійної вправ-

ности та вмілости, а й моральних якостей. Один із найщиріших американців, віце-президент Спіро Егню мав рацію, картаючи деякі газети і деяких журналістів за їх неетичні, тенденційні нахили, що не йдуть на користь громадянству і державі. Нїде правди діти, і деякі наші часописи та працівники пера з крайньою тенденційністю нападують окремих наших національних провідників з упертістю, гідною кращого застосування.

В цьому ж уступі кодексу є речення, яке викликає сумнів. А саме: „Першим обов'язком журналіста є правдиво, об'єктивно і вповні інформувати читачів та з'ясовувати й коментувати події виключно на базі перевірених фактів”.

Починаю зі слова „об'єктивно”, яке має таку широку розтяжність, що написана з найкращими замірами десятками журналістами стаття-репортаж про скажімо, якусь нашу маніфестацію чи демонстрацію напевно матиме в собі десять моментів суб'єктивності. Це — закон людської психології, сприймання людиною тих чи інших явищ. Та що там маніфестація! Давно стверджено, що не існує і не існувало ніколи жодної історії будь-якого народу, яка була б на 100% об'єктивною. І що треба розуміти під словом „вповні інформувати читачів”? А якщо я щось переочив, чогось не добачив, то, виходить, порушив етику журналіста?

Далі ще така вимога: „з'ясовувати і коментувати події виключно на базі перевірених фактів”. Ось, наприклад, хочу написати щось про події у В'єтнамі. Там я не був, але фактів під руками маю тисячі. Котрі із них мушу я вважати за перевірені? Рятуватиме мене тут, очевидно, авторитет осіб, що ті факти подають і моя журналістична інтуїція. Але чи не порушу я етики журналіста, відкидаючи факти також авторитетних осіб, яким я не вірю, але яким мій шановний колега вірить?

Кодекс етики українського журналіста ви-

магає, щоб був він, цей журналіст, українським громадсько-політичним діячем. Світова журналістика знає численні приклади, коли той чи інший визначний журналіст не був ані громадським, ані політичним діячем. Він міг писати — і мудро й талановито писати — на теми громадські чи політичні, але діячем у цих суспільних ділянках не був, бо не мав можливості чи просто не хотів ним бути. То чому ж наш кодекс вимагає, щоб ми були всі заангажовані в цих ділянках?

Очевидно, мені можуть закинути, що ми ж, мовляв, таки політична еміграція. Але сама назва „Кодекс етики українського журналіста” в дефініції слова „етика” заперечує можливість накидати йому обов’язок бути ще й політичним чи громадським діячем. Зрештою, журналіст може присвятити себе лише справам релігії, мистецтва, педагогіки...

У кодексі, де мова про те, що „український журналіст зобов’язаний з власної і непримусованої волі респектувати і підтримувати конструкційно-народоправний устрій держав (у яких проживає)” — ані слова немає про те, що до обов’язків журналіста належить також здорова і конструктивна критика уряду чи урядових установ тих держав, а там, де треба, мусить займати він і опозиційне становище, ділячись своїми поглядами із читачами.

Кодекс визначає для українського журналіста 12 етичних засад, якими він мусить керуватися.

У точці 2-ій кодекс вимагає від журналіста, щоб він був „відважний і твердий у своїх поглядах та переконаннях”. Твердість у поглядах і переконаннях, звичайно, прикмети, які мусить мати добрий журналіст, а от вимагати від члена Спілки Українських Журналістів, щоб він був відважний, тобто сміливий, безстрашний, хоробрий, як пояснюють це слово лінгвісти — чи не забагато? І чи кожний з присутніх тут у залі має такі шляхетні прикмети, які відрізняють звичайну порядну людину від людини незвичайної — героя? Досі наших відважних журналістів, відзначених за відвагу, ми вважали радше прикладами для всіх інших працівників пера, але цієї прикмети від усіх них не вимагали.

Точка 5-та кодексу вимагає від журналіста, щоб був він ідейний і некорисливий. Звичайна річ, усе це добре, але ж загальновідомо, що про-

фесія українського журналіста-емігранта найменше оплачувана, і чи треба ще в кодексі вимагати від нього, який заробляє стільки, як малокваліфікований робітник або живе на пенсії, щоб він викинув з голови усякі особисті матеріальні користи? Некорисливість висока прикмета християнина, і чи не переступає тут кодекс своїх меж, і тим самим чи не входить у сферу святобожних побажань?

7-ма точка кодексу вимагає від журналіста, щоб той, подаючи вістки чи коментарі з інших друкованих джерел, обов’язково покликався на джерело. Це — цілком слушна вимога. Але як мусимо ми діяти супроти „некорисливого” журналіста, який передрукував у своїй газеті от хоч би й мою статтю про Остапа Вишню і поставив під нею інше прізвище? І ще з власного гіркого досвіду: що робити з редактором ніби поважного місячника, який мою статтю, вміщену в „Свободі”, передрукував у своєму журналі як редакційну — без підпису? Що робити, коли мою статтю під назвою „Бенгладеш” передруковує без зазначення джерела європейський український часопис, змінюючи при тому правильну назву тієї новопосталої держави на неправильну „Бенгля Деш”? Жертвою таких, м’яко кажучи, запозичень падаю, очевидно, не тільки я, але напевно чи не кожний з присутніх може пригадати щось подібне зі своєї власної практики.

А що робити з тими нашими газетами, які „нічогоже сумняшеся” передруковують або просто перекладають інформації з чужих газет як свої власні, а на протести цих газет, як і на кодекс етики українського журналіста, не звертають ніякісінької уваги. Що робити з редакторами, які не редагують, а докорінно змінюють надслані до їх редакцій матеріали, як нарікали недавно в листі до мене наші плас-туни.

Подібних прикладів присутні в цій залі, не сумніваюсь, могли б навести сотні, і тому порада кодексу журналістів „зберігати спокійний тон, остерігаючись образливих висловів та виявляти максимальну добру волю” — залишається тільки добрим, але нереальним побажанням.

Точка 12-та кодексу, мабуть, належить до найчастіше порушуваних у нашій журналістичній практиці. А звучить вона так: „Неетично використовувати привілеї (журналіста) для осо-

бистих, родинних чи групових і партійних та інших цілей і користей”. Прикладів порушення цієї точки не треба шукати — ними рясніє кожна газета і то чи не в кожному числі. І тяжко винуватити в цьому редакторів, бо не всі вони здібні прозирати в душі і розкривати притаєні думки авторів-дописувачів-журналістів.

Отак, кинувши ретроспективний погляд на час, що минув від нашого другого з’їзду в 1966 році, годі погодитися з автором передз’їздівської статті, який пише: „Все українське громадянство і вся українська преса прийняли кодекс, як велику і найбільшої похвали гідну подію. У світі української преси повіяло здоровішим духом, припинилась чи бодай злагідніла полеміка, колеги редактори неначе усвідомили свою більшу відповідальність за все, що друкується в їхніх часописах”.

Щоправда, полеміка ніби злагідніла, на адреси окремих громадян і установ уже не падають з таким грюкотом образливі чи несправедливі закиди, але, на мою думку, завдячувати це треба не так кодексowi, як законам, які приборкують часом занадто розмашисті руки з перами, насиченими отруєним чорнилом. Хоч треба сказати, що й американські закони в цій ділянці вже давно вимагають ревізії, щоб на зовсім рівних основах могли позиватися „некорис-

ливий” журналіст-безсрібляник і особа, для якої судові оплати не є ніякою проблемою. До речі, в далекій Австралії вже заходилися переглядати ці закони, що діють без змін від 1847 року, коли люди, що наживали свої багатства нечесними засобами, зловживали законами, щоб приховати джерело свого збагачення.

В кінці дозволю собі навести цитату зі статті одного з наших відомих мистців-журналістів, який висловився так: „Журналістична діяльність, тож і журналістика, засновані на інтелектуальній базі. Журналіст реєструє певну подію чи явище, виопуклюючи їх суттєвість і типовість. У журналістиці в усіх її тисячних жанрових відмінах, побіч гострої актуальності, з черги найважливішою є второпність і компетентність у пояснюванні та коментуванні подій. Нормативом у журналістиці є максимальна об’єктивність, етичність і правдомовність”.

Хотілося б, щоб жмут цих моїх може дещо й розхристаних міркувань, вибрана на цьому з’їзді комісія взяла під увагу при ревізії кодексу етики українського журналіста.

І ще одна заввага: вважаю, що в деяких моментах ця моя коротка доповідь контрoверсійна і може викликати слушні завваги і заперечення. Був би радий їх послухати.

О. Зінкевич

КОДЕКС ЕТИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА І ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Багато з написаного і коментованого про події на Україні останніми роками є просто неспівмірне з кодексом етики українського журналіста. Інформуючи про події на Україні, чи коментуючи їх, цілий ряд газет, журналів та багато дописувачів не раз надуживали, негували й не додержувалися кодексу етики українського журналіста.

В 1-ій точці Кодексу говориться, що „Правда *му*силь *лежати* в основі всіх інформацій і всіх тверджень. Поширювання вісток чи тверджень, не опертих на безперечних фактах... суперечить основній засаді журналістичної етики”. І це є власне те, що дуже часто трапляється в нашій емігрантській пресі. Це можна пояснити хіба-що тим, що у нас ще немає цілковитого сприйняття і достатнього розуміння ролі

і завдання української вільної преси. Замість служити правді, ще велика кількість наших газет і журналів своїми писаннями служать ідеології, політиці, партії чи групі людей, підмінюючи правду і факти припущеннями чи здогадами.

Велика частина нашої преси ще не знайшла себе і своєї ролі у вільному демократичному суспільстві. Тон і суть її писань дуже часто є питомі тоталітарним режимам, де в ім’я т. зв. „вищої” цілі можна позбавити людину її гідності і її національної чести, а в авторитарних системах за те саме — позбавити її життя. Інформуючи й коментуючи події на Україні останніми роками, деяка українська преса не виконує тієї ролі, яку повинна виконувати преса поневоленого народу у його визвольній боротьбі. В деяких випадках ми

бачимо, як з одного боку деякі групи, які визнають авторитарний порядок і систему, намагаються використати події на Україні для своїх суто партійних цілей, а з другого, зокрема дві газети — вінніпезький „Український голос” і чикагське „Українське життя” — цілковито перекидаючи факти, прямо займаються провокаціями.

Тут я б хотів відзначити кілька моментів, називаючи речі своїми іменами, в яких українська преса відіграла неабияку роль, маючи великий вплив на нашу громадську мораль і на співвідносини у нашому багатогранному житті, інформуючи й пишучи про події на Україні.

1. Найгіршу роль за останні кілька десятиліть, українська преса відіграла під час однієї з найбільш важливих політично-культурних дискусій і полемік — у справі культурного обміну. Дискусія ця з негативним підходом до цього питання більшості нашої преси — дезорієнтувала українську громаду, деформувала нашу політичну думку, що довело до занепаду нашої діяльності поза межами України та розбиття і апатії серед нашої спільноти, зокрема в ЗСА. Дискусія ця, розпалена на червоного на сторінках нашої преси, почала відгороджувати нашу громаду від подій і дійсності на Україні новим залізним муром, що до сьогодні негативно відбивається на наставленні нашої громади до України, політичних там судів, репресій і переслідувань. Наша преса, зокрема в ЗСА, на початку і в половині шістдесятих років записала одну з найприкріших сторінок у своїй історії, коли з руїників самих основ демократичного і вільного способу життя роблено героїв, а тих, які вже тоді зуміли відчувати вагу подій в Україні і потребу виведення України, нехай навіть і советської, у вільний світ — роблено і проголошено або „зрадниками”, або відсуджувано їм їхню національну честь і гідність.

2. В наслідок цієї дискусії, коли цілковито дезорієнтовано нашу громаду, перші українські самвидавські матеріали з України, які друкувалися на сторінках паризького „Українського слова”, а також вінніпезького „Нового шляху” перед і після першого з’їзду СКВУ в 1967 році, не знайшли місця для себе на сторінках іншої української преси протягом довгих місяців. Це було навмисним замовчуванням подій на Україні після бурхливих полемік і віч у справі культурного обміну і т. зв. „зустрічей”. Щойно поява цих перших, після Симоненка, самвидавських матеріалів на сторінках торонтонського „Телеграму” і „Нью Йорк Таймсу” примусили решту української преси теж заговорити про події на Україні і рух опору на рідних землях.

3. За цілу історію існування української преси ще ніколи не порушувалося так грубо і несовісно загальноприйнятих в усіх вільних країнах журналістичних й видавничих норм, а згодом і кодексу етики українського журналіста, як ми це бачили і далі бачимо, з передруком матеріалів чи подаванням вісток з України. Такі газети як „Шлях перемоги” (Мюнхен), „Гомін

України” (Торонто), „АБН-кореспонденція”, „Визвольний шлях” та, може, ще декілька інших — допускаються нечуваних у цивілізованому світі ХХ-го століття норм і практик, дослівно крадучи з інших газет і видань матеріали з України.

В 7-й точці Кодексу про це говориться дослівно: „*Подаючи вістки чи коментарі вповні з інших друкованих джерел, треба обов’язково відкликуватися на їх джерело. Повний передрук вістки чи статті без подання їх первісного джерела є так само неетичним, як присвоєння чужої власності*”.

Вищезгадані газети вже кілька років, друкуючи чи передрукуючи вістки і матеріали розповсюджені паризьким „Українським словом”, Інформаційною Службою „Смолоскип”, „Сучасністю” чи Пресовою Службою ЗП УГВР, взагалі не подають джерела, часто змінюють текст, а публікуючи ці ж матеріали і вістки в англомовному журналі „АБН-кореспонденція”, ще заявляють „Передрук дозволений тільки за поданням джерела — АБН-кореспонденція”.

4. В українській пресі є ще випадки, коли подається в статтях, коментарях і вістках за советськими джерелами неправдиві чи перекидані інформації, яких ані відкликати, ані спростувати дана редакція не хоче. Такі випадки траплялися майже в усіх газетах, а в тому числі і в „Свободі”, яка, наприклад, ніяк не хотіла опублікувати спростовання в справі Ліни Костенко. В іншому випадку, напад московської „Літературної газети” (з 24 грудня 1969 року) на „Смолоскип” і паризьке „Українське слово”, на сторінках „Свободи” було цілковито змінено, подаючи, що напад „Літературної газети” був спрямований на „Сучасність”, тоді як в згаданій статті ані одним словом не було названо „Сучасності”...

У цьому відношенні з усіх майже газет перед веде „Америка”, яка дуже часто так підбирає вістки і так їх подає та коментує, що, порівнявши їх з оригіналом, ніяк не можна зрозуміти інтенцій редакції і цілей, які вона хоче досягнути. Найостанніший приклад: в числі „Америки” від 16 вересня ц. р. на першій сторінці під великим заголовком опубліковано статтю „КГБ атакує УККА і професора Лева Добрянського”, в якій доводиться, що, мовляв, напередодні ХІ конгресу УККА КГБ спеціально заатакувало ЛИШЕ проф. Л. Добрянського. Порівнявши цю статтю з оригінальною у „Вістях з України” (від 7 вересня 1972 року), можна ствердити, що в статті, яка має 410 рядків — лише 79 рядків присвячено справі УККА (цебто лише 19,2%), а в решті статті атакується полк. А. Мельника, Я. Гайваса, ОУН, ЗП УГВР, М. Лебеда, М. Прокопа, Василя Охримовича та інших, про яких в „Америці” не згадано ані одним словом.

5. Найчастіше українська преса в зв’язку з подіями на Україні, порушує першу точку Кодексу, подаючи здогади і гіпотези за факти, чим вносить замішання в українську громаду і шкодить українській справі. Найвиразніше це помічається у виданнях Визвольного Фронту і в... „Америці”. Якщо в нашому житті

є будь-які прояви „советофільства” чи змінювистства — першим і головним завданням українського журналіста було би викривати їх і поборювати всіми можливими засобами. Але тут у нас відбувається навпаки: фактів тут не наводиться, а їх підмінюється здогадами. Тут не можна не навести хоч такого прикладу (на жаль, знову ж за „Америку”): в тій же самій статті „КГБ атакує УККА і проф. Л. Добрянського” є таке речення: „За інструкціями КГБ йдуть намагання деяких українських професіоналів створити групу „советофілів”, яка діяла б відкрито серед української спільноти”.

Це неабияке відкриття, подія загрозлива, а для українських професіоналів закид дуже тяжкий. Завданням газети було б розкрити ці інструкції КГБ перед українською громадою і знешкодити тих, які мали б створити таку групу, чого редакція не робить на шкоду цілій нашій спільноті. Необґрунтоване ширення підозріння противиться 6-ій точці Кодексу, в якій пишеться м. і. „*передача вісток чи їх коментування із свідомою злонаміреністю є порушенням журналістичної етики*”. А далі можна запитатися, з якою метою „Америка” на початку травня 1971 року, інформуючи про демонстрацію в обороні В. Мороза 1 травня в Нью Йорку обвинуватила українських студентів, які мали б під час демонстрації чи на передодні її відбувати зустріч в Колюмбійському університеті з київським поетом В. Батюком, не подавши, що організатор зустрічі був англомовним промовцем на демонстрації, а учасниця тієї зустрічі була головою демонстраційного комітету!

І на кінець ще одна точка чи проблема (а їх могло б бути багато більше).

6. Формування громадської думки українською пресою по відношенню до подій на Україні.

Деяка наша преса не формує громадської думки в позитивному розумінні, а навпаки, ту думку дезорієнтує або нівелює тут, поза межами України, тоді, як на Україні та громадська думка формована самвидавом чи патріотичною частиною громадськості є наскрізь здорова і позитивна. Найхарактернішим тут може бути випадок з аферою Ярослава Добоша. Самозрозумілим є, що не всі можуть бути Морозами, Караванськими чи Сороками. Є такі, але є й рівночасно люди іншого масштабу, інших вартостей і якостей, якими стали Холодний, Зеня Франко, Селезенько, а з-поміж нас — Добош. Ми сьогодні не маємо, за винятком моральних, жодних інших санкцій супроти таких людей, які заломлюються, не витримують чи й зраджують. І тут замість того, щоб відмежуватися від Добоша (навіть не засуджуючи його), подавляюча більшість української преси (хіба що за винятком паризького „Українського слова”, „Нового шляху” і „Нашої мети”) зробила ведмежу послугу українській справі і зокрема патріотичній молоді як тут, так і на Україні, стараючись з безвольної людини зробити героя, а злочин — перемінити в послугу українській справі (як пише „Авангард” і „Шлях перемоги”) а

„Америка” (від 8 липня 1972 року), засуджуючи „каятників” М. Холодного і Л. Селезенька, і словом не осуджує Ярослава Добоша. І в цьому якраз випадку, не зайнявши гідного становища, велика частина української преси не зуміла підвестися на висоту своїх завдань, йдучи на компроміс з інтересами однієї групи, пожертвувала честю і гідністю цілої нації та її передових людей.

І це є якраз тими проблемами нашої преси, яка в своїй подавляючій більшості не лише не дотримується схваленого своїми журналістами Кодексу українського журналіста, але своєю практикою, своїм подаванням вісток, коментарями, нехтуванням законами про „авторські права”, цілковито відстала від передової преси західніх, демократичних країн, де така практика, яка ще далі застосовується у нашій пресі, перестала бути проблемою.

Різний рівень нашої преси, різний стиль, глибина і талановитість наших журналістів, але у розв’язуванні найскладніших проблем — інформування про події на Україні, інтерпретації і коментування їх — ми виявилися найслабше підготованими, найменше зрілими, найгірше державницько виробленими — в своїй масі, хіба що за дуже малими винятками.

Справа подій на Україні є переважною справою. Коли ми змагаємося і боремося проти тоталітаризму на Україні, проти поневолення народу й української людини, ми не можемо в практичному виконанні наших журналістичних обов’язків практикувати те, чим послуговується окупант нашої Батьківщини.

Кодекс етики українського журналіста є тією вихідною, тією базою, тими напрямними, яких ми повинні дотримуватися завжди і в усіх випадках — інформуючи, інтерпретуючи і коментуючи події на Україні. В протилежному випадку, нехтуючи і надалі Кодекс етики українського журналіста, як це робиться великою частиною нашої преси, ми не зможемо бути вільними українськими журналістами, ми не зможемо писати про свободу для нашого народу, „*поширювати правду про Україну, обороняти права української нації*”, коли ми будемо нехтувати у нашій журналістичній праці тими основами, які знаменують вільне життя, свободу і журналістичну етику. Перекресливши це нашою практикою, ані ми, ані наші думки чи ідеї не зможуть бути сприйняті на Україні тими, які в ім’я правди і волі, в ім’я гідності і честі жертвують своєю свободою і навіть життям.

У С М І Х Н І Т Ь С Я

Журналіст до редактора:

— Але ж ви зле виглядаєте! Що з вами сталося?

— Чоловіче, я маю стільки клопотів, що якби мені ще щось трапилося, то я аж за два тижні матиму хвилинку часу, щоб тим журитися!

Президент Брамалі Консолідейтед Девелопментс Лтд. п. А. Армстронг передає касирові Спілки Українських Журналістів Канади п. В. Дідюкові чек на \$3,000.00 як дотацію на потреби СУЖК. Праворуч віцепрезидент Брамалі п. М. Гардісти. Ліворуч — голова СУЖК п. Нестор Ріпецький.

ДЕЩО ПРО КАНАДСЬКОГО ГІГАНТА

Брамалі Консолідейтед Девелопментс Лтд. — це одне з найбільших канадських будівельних підприємств, капітал якого сягає 100,000,0000 доларів. Фірма будує не тільки в Торонті й Онтарію, але і в Монреалі, Калгарі, Едмонтоні, в Лондоні, Велика Британія, Сен Франціско, ЗСА і т. д. Найбільш відомим проектом фірми є нове сателітне місто Брамалі під Торонтом, яке розвинулося впродовж кількох років у повноцінну одиницю із широко розбудованою індустрією і комерційними проектами. Одним із найновіших проектів фірми є нова субдивізія в Юніонвіл під Торонтом, де фірма контролює біля 600 акрів, яких перша фаза біля 600 домів саме тепер будується. В місті

Торонто Брамалі закінчило будову двох великих апартаментових будинків у Свансі. Ці будинки базовані на так званому кондомініяльному статуті — вже майже випродані поодиноким власникам. Між новими власниками кондомініяльних апартаментів у цьому проекті є чимало українців.

Під керівництвом свого президента п. Артура Армстронга фірма набирає ще більшого розмаху і являється лідером у будівельному промислі Канади.

Велике „В” від моря і до моря — це не тільки символ Брамалі Консолідейтед Девелопмент Лтд., але також символ найкращої якості і вартості в житлобудівництві Канади.

СТАРИЙ, ІНШИЙ СВІТ . . .

Велком ту Югославія!

Альпи залишилися позаду, під крилом літака світла якогось міста. Чую голос капітана: „За десять хвилин приземлимося у Загребі, в Югославії”. Оце тільки усвідомив, де знаходжуся і куди лечу. Досі Югославія була для мене лише назвою, буквами в газетній статті, останньою рубрикою на летунському квитку. Тепер її бачу реально під собою. Стає трохи страшно. Починаю журитися, що скажу, коли побачать у мене 2,500 футів фільму і повно апаратури. Чи затримають на летовищі, аж довідаються, хто я такий? Чи може вже знають і чекають на мене? В голові починає кружляти зовсім виразне бажання — вертатись поки не пізно, закинути й думку про фільмування.

Стукіт коліс по асфальту нагадує, що пізно, час висідати. З валізкою, апаратом та триніжком висідаю з літака. Надворі падає дощ. Сідаю до автобуса, що відвозить нас до головного будинку летовища. Крізь вікно бачу два ряди військових літаків. Виглядають як „міґи”, на крилах видніють червоні зірки. Дивно, чому на пасажирському летовищі стоять військові літаки. . . . І знову закрадається думка: чи не вернутись поки не пізно?

Висідаючи з автобуса, завважую біля дверей двох типів у дощовиках та капелюхах. На кожного, хто проходить у двері, кидають фотографічний погляд. Наближаюся до дверей і бачу, як один із них дивиться у мій бік і прямує до мене. Він уже зовсім близько, витягає з кишені руку, і мені здається, що в руці або наказ мене арештувати, або пістоля. На моє превелике здивування, тип простягає до мене руку з словами:

— Велком ту Югославія!

Він бере з моїх рук триніжок і веде мене через будинок на перевірку. По дорозі пояснює англійською мовою, що йому відомо, що я з

Амери́ки, і він хоче мене позбавити довгої черги пасажирів, між якими я — єдиний аме́риканець. Додає, що інших будуть довше перевіряти, бо уряд має проблеми з наркотиками.

Підходимо з ним до столу. Тут стоїть жінка в летунській уніформі. Він передає жінці триніжок і, попрощавшись, відходить. Я чекаю біля стола, поки жінка огляне мій паспорт. За кілька секунд з’являється той самий тип з моєю валізкою. Тепер він без плаща і має на собі таку, як і жінка, уніформу. Жінка прибиває печатку на моєму паспорті, і я проходжу до почекальні.

З голосника лине голосна музика, прислухаюся і чую „бітлсів”, вони співають відому пісню „Даймо мирові нагоду”. Трохи приголомшений, йду в напрямі написів „Герц-рент е кар” та численних „Кока-кола”. Під тими рідними написами сідаю на валізку і вперше вільніше віддихую, навіть трохи з себе підсміхаючись. . .

За пару хвилин енергійно відмахуючись від численних таксіварів, пам’ятаючи їх добре з Лондону і особливо з Мюнхену. Мабуть, усі таксіварі світу походять з однієї родини. Знаходжу автобус, що їде до міста, і, вже розташувавшись у ньому біля вікна, бачу мого „типа”, який махає мені рукою і кричить:

— Гев е найс візит!

Автобус мінає великий напис „Загреб”, під яким маленькими буквами читаю: „Пийте кока-колу” . . .

Банялука

Розкішне мале містечко посеред зелених горбів — це ославлена Банялука. Я приїхав туди поїздом із Загреба. В поїзді мав першу зустріч з югославськими селянами. Три старі бабусі вертались з базару в Загребі. Півгодини проси-

діли ми з ними в купе мовчки, розглядаючи одне одного з цікавістю. Потім бабусі почали витягати з своїх міхів хліб, ковбасу і обов'язкову, як я пізніше переконався, „ракію“, міцну домашнього виробу горілку з сливок та грушок. Бачу, що витягнувши це добро, бабусі кидають на мене вимовні погляди. Врешті одна наважилась і простягнула мені шматок ковбаси. Я відмовляюсь на мигах і показую, що не голодний. Але ковбаса не вступається. Тоді обзиваюсь по-українському, що я вже їв і дякую. Раптом усі три бабуні нараз заговорили. І вже з трьох сторін долітають до мене деякі зрозумілі слова (вони — сербки): молодий, треба їсти і таке інше. Решту дороги — три години я їв, пив „ракію“ і трохи розмовляв. В'їхали ми до Банялуки, співаючи сербських пісень досить згідним квітетом.

На станції в Банялуці був я вже сам, бо мої супутниці „взяли“ автобус, а я простояв, думаючи, як мені відірвати ноги від землі, що, здавалося, наче їх хтось запхав у цемент. Стояв і дивувався, як це вони могли побігти таким атлетичним бігом. Розпихаючись ліктями, вони таки свій автобус „узяли“. На моє щастя, коло станції стояло кілька приватних авт. До одного з них я впросився і таким чином вигідно в'їхав до міста.

По дорозі мав першу нагоду приглянутись людям, що йшли або їхали возами. Чоловіки переважно в темних блузах та кольорових сорочках з комірцем, виложеним по блюзці. Жінки в чорних сукнях та хустках на голові. Минали ми їх, залишаючи в хмарі пороку. Пригадую тверді, різкі обличчя. Це моє враження від них, як і від бабунь з поїзду — суворости, може, наслідок твердого життя та важкої праці на землі. Інколи траплялися жінки в „демінах“ — широких штанах, що їх одягають мусульманські жінки. Діти з веселими обличчями на кожному кроці махали нам ручками.

В Банялуці я заїхав до професора Івана Пецуха, голови Комітету Народностей Боснії-Герцеговини. Тут мене прийняли надзвичайно гостинно. Професор Пецух очолює комітет, що відповідає за розподіл пакунків, масово присланих до Банялуки після землетрусу. Комітет складається з українців (які є в більшості), італійців, поляків, латишів, що живуть у Боснії.

З професором І. Пецухом відвідав я у місті

наших земляків. Не можу їх усіх перелічити, але мушу признати, що щиріших, приємніших людей не зустрічав ніде. Усі запрошували до себе, просили, щоб я розповідав про Америку, частували мене різними смачними стравами, поїли запашною турецькою кавою і... „ракією“. З сльозами в очах дякували братам з Америки за пакунки.

Очевидно, пішов я й до Міської Ради обговорити деталі мого фільмування. Був у Міністерстві Інформації та Допомоги. Моя справа була не з легких. Причиною цього був факт, що я був першою особою, яка бажала зробити фільм у Боснії. Тільки за декілька днів дістав дозвіл на фільм про землетрус як центральну тему, а не про життя українців. На фільмування життя українців мусів би я мати окремий дозвіл, затверджений в Београді.

Після деякої тяганини по урядах дозвіл на фільмування одної теми пов'язаної з другою я дістав і використав його так, що фільмував наслідки землетрусу там, де живуть українці. Міністер інформації признав, що дозвіл зумовила популярність допомогової установи ЗУАДК, представником якої я був.

ЗУАДК і українці в Америці сердечно відгукнулись на людське горе, що й поставило їх на високому становищі в очах югославського уряду та населення. Італійці признавалися, що їхні земляки і навіть держава не прислали ніякої допомоги.

З дозволом в руках обходив та об'їжджав я два тижні українські села в околиці Банялуки, приглядаючись та роблячи нотатки.

На селі

Через кілька днів після свого приїзду спав я трохи речей і виїхав до малого містечка Прнявор за 50 кілометрів від Банялуки.

Прнявор — це перша українська колонія в Боснії. Слід пояснити, що українці в Боснії уважають себе українцями, або галичанами, а не руснаками, як українці в Бачці. Вони поселилися в Боснії перед першою світовою війною і в більшості прибули сюди з Галичини. Руснаки або бачванці переселилися в Бачку майже триста років тому з Лемківщини та Закарпаття і мають сьогодні трохи відмінну мову та тради-

ції. Українські босняки з гумором називають себе „сікачами”, бо сікають і сякають. Поза тим мова в них залишилась дуже чистою, а спогади про Україну ще дуже свіжі.

Десять кілометрів за Банялукою закінчилась асфальтова дорога і почалося, як дотепно кажуть босняки, „плавання по Чорному морі”. Тільки там я догадався, чому шофер перед виїздом питався пасажирів, кому потрібна невеличка плястикована торбинка. Під час хитання на вибоїнах модерного, на м'яких ресорах марки Мерседес Бенц автобуса обличчя пасажирів блідли, а я оглядав Боснію. Хоч будова доріг та мостів в Югославії йде швидким темпом, Боснія бідна на індустрію і зовсім не приваблива для туристів країна, залишилась дуже позаду.

Дорога в'ється між мальовничими горбами, на яких білють села, церкви та мечеті. Зі мною їде учитель математики Євген К. Він працює секретарем у Раді Народностей і є моїм провідником. Народжений у Прняворі, з гумором розповідає місцеві історії і показує цікаві місця.

На горбку — циганське село. Цигани тут, як мурини в Америці. Тримаються разом, плекають свої традиції і дуже забобонні. Босняки кажуть, що вони страшні п'яниці.

— Борони Боже, ніколи їх не числи! — каже Євген. — Вони вірять, що останній порахований обов'язково скоро помре. Можна сказати, що в родині є восьмеро дітей, але яка дитина остання — це секрет!

Минаємо села Хорвачани, Лішню та Дев'ятину. Євген пояснює, що босняцькі села цікаві тим, що не скупчені, тягнуться кілометрами по горах.

Приїжджаємо до Прнявора. Він оточений селами та горами. В Прняворі відвідую директора Народного університету Івана Сватка. З ним обговорюю плян фільмування і раджусь, де і що фільмувати. Оглядаю пошкодження від землетрусу. Відвідую українську церкву. Її стіни потріскались, кажуть, що ремонт буде дуже коштовний. Отець Хроміш показує мені фотографії з вистави „Марусі Богуславки”, яку товариство ім. Т. Шевченка в Прняворі ставило минулого року. Містечко потерпіло дуже, хати ремонтуються, а деякі, занадто пошкоджені, треба розвалювати.

Вкінці дня вже не бачу ні хат, ні жертв зем-

летрусу, тільки чарки, чарки „ракії”, які з'являються всюди, куди не зайду, на столі. „Ракія” та подяки за пакунки повторюються до пізньої ночі. В розмовах з тими милими людьми виникає смішна справа. Я вимовляю, як усі в Америці — ЗУДАК. Після багатьох чарок „ракії” один чоловік наважується поставити мені питання: чому я вимовляю ЗУДАК, а не ЗУАДК, як говорять в Югославії. Пояснюю всім, що американці люблять все спрощувати і вимовляють так, як легше вимовити. Усім це дуже подобається, і всі вже повторяють за мною ЗУДАК.

Наступного дня вирушаю в гори з шумом в голові, спричиненим не рідкою атмосферою гір, а невиспаною ніччю і „ракією”. Ідемо пішки, бо страшне болото і авто його не пройшло б. Входимо в українське село. Довга дорога з калабанями, по обидва боки дороги хати, відділені одна від одної садами та городами. Хати з глини, побілені, вкриті соломом. Стою, розкривши підиву рота, і подивляю точну копію українського села, яке знаю з фотографії та літератури. Не вірю своїм очам! Це ж село Тарасівка з книжки „На уходах”! Пригадую всі книжки, що їх читав у дитинстві — все це стоїть перед моїми очима, живе, рухливе, співає, гомонить. Перед хатами плетені тини, на яких сушаться глиняні глечики. Чую — гавкають собаки. Чекаю, що ось-ось із-за тину вийде Карась і заспіває: „Занедужав я в дорозі”... На подвір'я вибігають діти, вітаються з нами словами:

— Слава Ісусу Христу!

З однієї хати виходить дід у солом'яному брилі. Під сивими козацькими вусами бачу щире усмішку. Запрошує до хати. Як у сні, заходжу в сіни, що розділяють хату на дві половини. В світлиці на стінах ікони і хрест. Всюди вишиті рушники. Дід залишає нас самих і за хвилину вертається з тарілкою щільнику, що тут називається вощиною. Каже:

— Чим хата багата! — і запрошує їсти. Відрізую шматок вощини і ссу теплий, солодкий мед.

Дід розказує про Україну, з якої виїхав, коли йому було 14 літ. З гордістю витягає стару книжку. Це — Гоголів „Тарас Бульба”. Дід хоч не дуже добре читає, але кожного разу збирає всю родину, синів та внуків і вголос їм вичитує з книжки деякі місця. Почуває, немов би

він і є нащадок тих славних людей з далекої України.

Прощаюся з дідом, як з рідним, зворушений. Дякую йому за гостину і за настрій, який він навів своїми словами та виглядом. Мовчки залишаємо двір і, перескакуючи калабані, подаємось до наступної хати. Сонце припікає, за нами з сміхом біжать осмілілі діти, а за ними пси, гавкаючи, сповіщають усе село, що прийшов гість з Америки, з країни, яка прислала стільки гарних речей.

Тиждень прогулявши в околицях Прнявора, вернувся до Банялуки. Крім брудної білизни у валізці та світломіра, привіз із собою зшиток записок, з яких думав оформити плян фільмування. Та коли прочитав записки, побачив, що матеріалу є на двадцять фільмів. Не знав, до чого взятись.

В серці такого документального фільму мають фігурувати люди. Зі спостережень видно, що мешканці Югославії не будуть такими об'єктами, як американці в інших моїх фільмах. Поперше, тут люди не звикли до апаратів та фільмування. В Америці фільм і телевізія стали частиною життя. Людина з апаратом на вулицях американського міста — буденне явище. В Югославії, де їздять кіньми, де циганські каравани є ще частиною життя, — я з апаратом викликав загальне зацікавлення. Людей треба до апарату призвичаїти. Тому мушу довгий час стояти на одному місці, аж люди почнуть забувати про моє існування. Але така розв'язка для мене неможлива. Я можу тут залишитись тільки шість тижнів, справді потребуючи шість місяців.

Врешті приходжу до висновку, що моє вагання тільки обмежує дорогий час, тому рішення фільмувати все, що цікаве, а журитись, що з тим усім зробити, буду пізніше, вдома.

Першого дня фільмування на вулицях Банялуки ніколи не забуду. Перейшовши кілька вулиць до центру міста, став фільмувати розвалений готель „Славія” та годинник, що зупинився якраз тоді, коли почався землетрус. Піднявши апарат, починаю фільмувати. Щойно закінчивши, повертаюсь до Євгена, який тримає рольки, і бачу перед нами юрбу людей. Кожний поправляє волосся, краватку і усміхається голлівудською усмішкою повною білих зубів. Не знаю, що робити, бо треба фільмува-

ти, а люди заслонили все довкола. Прошу Євгена, щоб не розмовляв з людьми, то може розійдуться. Люди, бачачи, що ми не відповідаємо на їхні запитання, думають, що ми чужинці і не розуміємо їхньої мови. Висловлюють здогади, що ми напевно німці. А ще хтось піддає думку, що ми — совети. Ця остання репліка викликає загальний регіт. Хтось каже, що це неможливе, совети мали б апарат, який крутиться ручкою, як це робилося в перших фільмах.

Жваву розмову перебиває поліцей, що появився знічев'я і за короткий час розігнав натовп. Поліцей радить нам фільмувати десь збоку, де немає людей, бо не хоче мати на вулиці замішання. І справді, тепер тільки бачу: на вулицях зупинилися довгі колони авт, з яких із зацікавленням витягають шофери. Виявляється, ми стримали рух на цій довгій вулиці.

Але з того дня фільмування пішло легше. Я навчився ховатись з апаратом від людей і фільмувати в один бік, дивлячись рівночасно в другий. До того дістав від уряду авто з шофером, так що більшість Банялуки фільмував з авта, а людей з вікон будинків чи з-за газети, тримаючи апарат на колінах.

Фільмую

Банялука, як я пересвідчився, ідеальне місто для фільму. Зелені гори виглядають із-за кожного будинку, а річка Врбас, як гадючка, в'ється крізь центр міста. Життя цього сімдесятичного міста можна порівняти з життям міста з мільйоновим населенням, бо люди вдень і вночі на вулицях. Ресторани, крамниці, книгарні та „цеваплиці” повні гостей. „Цевапи” — це спеціалітет Банялуки. Це три різні роди м'яса, запечені в смачній паляниці. Перебувати в Банялуці і не з'їсте хоч одну „цевапу” це так, як приїхати до Риму і зігнорувати руїни Колізею. Ще тепер жалію, що не мав кольорового фільму і мусів вибирати між гарними кольоровими краєвидами та інтер'єрами церков і хат, де при звичайній там темноті неможливо було б робити кольорових фільмів. Зате чорно-білим я міг фільмувати і вночі.

В Банялуці видно, як люди після звичайної щоденної роботи беруться до відбудови міста.

Живуть тут вони переважно в невеликих будинках, хоч на вулиці Шевченка стоять три масивні нові комплекси.

Ранком ходжу або їжджу по місті, фільмуючи. Біля дванадцятої роблю перерву на обід. Обідаю в ресторанах, пильно притримуючись засади: коли ти в Римі, роби так, як римляни. Кожного дня міняю ресторан і замовляю інакший обід. Босняцька кухня подібна до нашої. Кожну страву їдять з хлібом, обов'язково свіжим, борони Боже учорашнім. Також найбільш селяни, яких тут називають чомусь фермерами, їдять тільки свіжий хліб. Мушу признатись, я — страшний хлібоїд і в босняках зустрів людей з однаковим зі мною смаком. Босняцький хліб, здається, найсмачніший у світі, і я купував його так, як діти в Америці купують шоколаду. Він широкий, плоский з грубою шкуринкою і надзвичайно запахним м'якушем. Можливо, що сербів навчили пекти хліб українці, як навчили класти дерев'яну підлогу в хатах, майструвати дерев'яні ліжка, скрині й столи.

Минуло кілька днів, і вже не стало ресторанів, куди б я не заходив. Зрештою я перефільмував майже цілу Банялуку, то ж, спакуювавши манатки, попрямував до Прнявора та околиць сіл.

Прнявор став моїм виїзним пунктом, з якого я подався в села. Тому забезпечив собі кімнату в єдиному там готелі за 35 центів на день. Кімната з бальконом та лазничкою виявилась куди модернішою та чистішою від тієї, в якій я перебував кілька ночей у мюнхенському готелі. Там платив я по вісім доларів. Не дивно, що в літньому сезоні в Югославії тисячі туристів, в тому числі найбільше німців.

Якраз під моїм бальконом була автобусова зупинка, отже кожного дня мав я нагоду приглядатись людям. В загальному захопив на фільм цікаві моменти: стара баба в „денімах“, як квочка, сиділа на білих полотняних мішках із закупами на базарі. Строга постать монахині, що проста, як свічка, терпеливо вичікувала автобуса, і врешті маси дітей, малих, босих, що громадками носилися з одного кінця вулиці в другий.

Першого вечора в Прняворі падав дощ, тож неможливо було фільмувати. Довідавшись, що недалеко є міська читальня, я пішов туди. Пе-

ребув у читальні кілька годин, читаючи газети і приглядаючись людям за столами, що безперестанку грали у шахи. Це були переважно старі діди, які коли не грають в шахи або не п'ють каву, то розповідають про старі часи. Від них я довідався, що Тіто говорить нашою мовою і дуже любить українські танці, які для нього кожного року презентує Українське Товариство з Нового Саду, в Бачці.

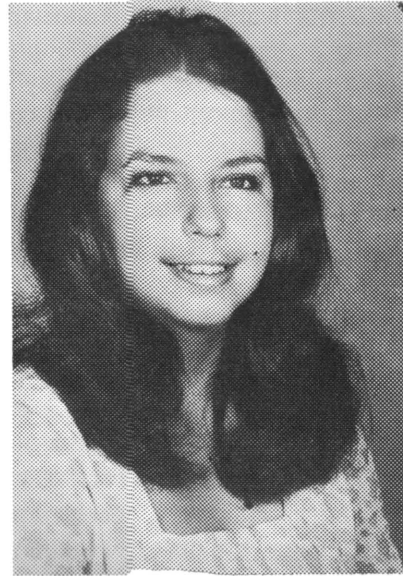
Вечори проводжу або в домах місцевих людей, або з ними в каварні. Врешті погода поправилась, і я фільмую українську церкву в Прняворі. Тут познайомився з отцем Кромішем, батьком теперішнього пароха. Цей старенький священик приїхав до Боснії молодим з України. Боснія виглядала тоді інакше, як тепер. Від отця Кроміша довідуюсь, що всю господарську культуру перейняли босняки від наших людей. На доказ цього показував він мені сербські хати, що зовсім не відрізнялися від українських. Перед приїздом українців вони жили в примітивних халупах, спали на соломі, а їли м'ясо завішане на мотузці при стелі, гойдаючи його від одного трапезуючого до другого, щоб кожний міг відірвати собі по шматку зубами.

Одного дня поїхав я автом до двох українських сіл: Хорвачан та Лішні. Обидва села лежать недалеко головної дороги і в кожному з них пишається на горбку старовинна церква. Навколо поля, на яких працюють люди.

Перед моїми очима високий горб, помережаний нивами, а на самому вершкуні семеро постатей. Сонце світить просто в вічі, перемажуючи постаті селян на фантастичні силуети, що порушуються ритмічно, немов танцюють. Мигають у повітрі рискалі, ніби в ритмі якоїсь примітивної мелодії. Я чую її в куванні зозулі і в тому співі, що лине з поблизького гаю. Це спів соловейка. Не мушу питатись, щоб упевнитись, бо співу такої надзвичайної краси ніколи не чув. Ясно бачу танок темних постатей, напоений солов'їним співом. Я називаю це явище танком землі. Я зачаровуюсь. З цього піднеслого стану виринає мене крик, щоб я зійшов з дороги. Вантажне авто вкриває вмить усе жовтою пилюкою. Коли курява вляглася і я з поспіхом вернувся до місця, звідки оглядав надзвичайну картину, постаті зникли, і спів соловейка, заглушений ревом мотора, не повто-

**Стипендіантка СУЖК'у
Ірина Макарик**

**Стипендіантка СУЖК'у
Ганнуся Грицик**

рився. І лише як на глум кувала наді мною зозуля. Можливо я випустив з рук найкращий кадр для мого фільму.

Сумний вертався до авта. Розважав себе надією, що можливо такий момент, будучи мистецтвом самим для себе, ляже в мою душу, щоб виринути пізніше на плівці готовим епізодом.

Того дня багато фільмував, але згадана зачарована сцена стояла переді мною весь час і прислонювала інші цікаві кадри. Пізнім полуднем доїхав до околиць села Хорвачани. Там я мав удачу — ніби рекомпенсата стояла високо на горбі напіврозвалена, єдина в тих краях православна церква.

Історія тієї церкви досить романтична. Збудував її священик, якому не вдалося висвятитися в католицькому обряді і якого серби висвятили в православному. Повернувшись до села, священик перевів на православ'я шістдесят родин, які й побудували собі оцю церкву. Це було в двадцятих роках нашого століття. Після смерті православного пароха не було кому його заступити, і церква спорожніла. Важкі снігові й торішній землетрус дуже їй пошко-

дили. На стіні церкви видніє знак „7” — це значить не годиться для ремонту.

Я поліз на горб, що забрало мені рівно півгодини, враховуючи зв'язані важким апаратом руки. Але тут мене нагородила добра доля прецікавим видом малої церковці. Вона збудована на відкритому горбку, і їй видно в промірі кількох кілометрів. Виглядає як мініатюра головної абсиди Київської Софії. Висока трава сягає до вітражів. У відкриті бічні двері я зайшов усередину. Зовнішній вигляд знищеної землетрусом церкви не приготував мене до того, що я побачив усередині: хоч стіни потріскались, підлога чистенько заметена, ніде ні порошинки. На престолі лежало старе, ще з України евангеліє, в свічниках стояли свічки, а на таці лежали мідяки. На стінах — ікони, а біля лавок — хоругви. З подивом оглядав я кожну деталь і пробував фільмувати. Біля головного входу в бічній наві могила покійного пароха з дерев'яним хрестом та фотографічним портретом. Порядок і чистота свідчили про ненастання опіку місцевих людей — вдячність померлому.

Закінчивши фільмувати, я вийшов на двір і

вмостився у високій траві відпочити й закурити. Була п'ята година і сонце висіло над обрієм рожевою кулею. Над головою гули дикі голуби, що в потрісканих стінах церкви знайшли собі сховок. З того місця, на якому я сидів, розкинулась кілометрами приваблива панорама: зелені гори, золотисті поля, а серед піль темні постаті селян. До моїх вух донісся знечев'я далекий спів „гаджі”, який зі свого мінарету закликав вірних до вечірньої молитви. Хмари голубів зірвалися з церковних стін і, оточивши поволі горб, влетіли начебто просто в сонце. В цю хвилину я, мої задуми, моя праця і вся моя особа здалися такими малими й незначними в обличчі малої події, що відбувається тут кожного дня безчисленні роки.

Поскладавши всю свою апаратуру, поволі сходив я вниз до дороги. Ще раз повернувся лицем до церковці, до бань, що блищали в промінні вмираючого сонця. На хресті сидів голуб і немов до мене на прощання тріпнув срібним крилами. Можливо, мені причувся тихий удар дзвона. Здригнувшись від дивного враження, не обертаючись, побіг я в сторону авта, залишаючи за собою маленьку церковцю голубів.

У Дев'ятині

Пощастило мені прибути в Дев'ятину якраз на Зелені Свята. Дев'ятинна—це найбільше село в околицях Банялуки. Тягнеться воно по високих горбах і дістатись до нього можна тільки пішки. Після двадцяти хвилин „проходу” стрімкою гірською стежкою і ще відчуваючи наслідки попередньої недоспаної ночі в цікавій компанії, я був готовий скапітулювати. Аж враз переді мною виросла ніби з-під землі розкішна черешня, під якою я міг зловити віддих і наїстися досхочу солодких ягід. Глянувши на годинник, я зрозумів, що сидіти мені немає чого, бо можу спізнитись на Службу Божу. Тож посунув далі, як дід на муки, під гору.

Входячи в село, побачив розвалену стодолу. Згодом довідався, що це шкільний будинок. Низькі глиняні стіни немов похилились під тягарем солом'яної стріхи. На малому подвір'ї калюжі, болото... Минувши декілька хат, ввійшов я до церкви. Вона досить велика, мурована і з усіх боків пишно прикрашена зеленими

галузками. Оце й було оте клечання, про яке я тільки чув і читав. З церкви лунає спів. В церковній огradі стоїть великий дерев'яний хрест з написом: „Боже, спаси Україну! — 1938 рік.” Читаю ці слова з глибоким зворушенням.

Перед церквою громадка хлопців. Тут, видно, як і в Америці, ходити до церкви не обов'язково означає бути в її середині. Я заходжу. Розпитавши, як вилізти на хори, тихо скрадаюся по сходах. На хорах нікого немає. Це прекрасне місце для фільмування.

Глянувши на переповнену людьми церкву, питаю себе, чи не потрапив я випадком до якоїсь американської колонії? Чоловіки в американських убраннях, а жінки в турецьких легковажних кольорів суконках. Зрозумів, що це і є та поміч з Америки й Канади! Люди гордо один перед другим презентують заморський одяг. На мене цей „святковий” одяг не справляє особливого враження: старі блюзки та спідниці... Але тут мають вони особливу ціну, і одягають їх, коли йдуть до церкви і на великі свята.

Після Служби Божої фільмую людей. Дітвора бігає і галасує, а все чистісінькою, як пісня, українською мовою. Більшість їхніх батьків народилися в цьому селі, України не бачили. Мало-хто з них уміє читати, писати. Не можу налюбуватись розмовою двох чотирилітніх хлопчиків:

— Дідо Тарас тебе наб'ють за те, що неправду кажеш...

— А бодай на тебе корова дмухнула, чорте!

Опісля фільмую школу, бо мені відомий намір ЗУАДК збудувати школу для дітей. Думаю, що, побачивши на фільмі шкільний будинок, ніхто не буде противитися цьому намірові.

Милуюсь хатами, що, заклечані зеленню, творять враження, ніби цвіте ціле село. Заходжу до хат, розмовляю з людьми, всі пропонують мені переночувати, всі запрошують перекусити. Розпитують про життя в Америці про наших людей, навіть називають деякі прізвища, відомі мені з Філядельфії. З хат виходжу на подвір'я, оглядаю обійстя. Там ходять повагом кури, гуси, телята і малі рожеві поросята. Коли наближаюсь до малого поросятка, воно з вереском, трясучи хвостиком, тікає. Люди дивляться на те, сміються. Вони не знають,

що в Америці бачив я поросят тільки в консервах.

Під вечір має виїхати по мене на дорогу авто. Кінчаю розмову з милими людьми і сходжу вниз... На стежці минає мене молоденька дівчина з маленьким братчиком на руках. Чую соромливе: „Слава Ісусу Христу!” Оглядаюсь вслід її босим ногам, що так моторно біжать під гору. Малий хлопчик посміхається понад сестрині плече і жмуриць смішно очка. Дійшовши до вже знаної мені черешні, зриваю поволі пригорщі ягід, відпочиваю і прямую вниз до дороги.

„До відження”

Крізь вікно літака яскравіє сонце. Раптом загули мотори і він, зірвавшись з асфальту, стрімголов намагається перебороти земне тя-

жіння. Одно його крило опускається, і підмною щораз меншає летовище. Далі виростають Альпи, а за ними другий світ.

Багато речей мені відкрилось на маленькому клаптику землі, що зветься Боснія, і багато розкрилось у мені самому таємниць, що, здається, лежали десь глибоко на дні свідомости. Дух невмирущої України передався мені від старовинного порядку сільського життя, якому урядова система зовсім не сприяє, але він існує. Щира українська гостинність, незрадлива прихильність та ввічливість. Багато бачив там біди, нестатків, але ще більше гордості, великодушності та надій, що все буде краще. Ті старі вбрання, які ми витягнули з підвалів, тут стають гарними, новими речами, маленькою прикрасою частини гарного людського роду, дух якого, як той хрест, не схиляючись, просить: „Боже, спаси Україну!”

(„Свобода”)

Учасники Третього З'їзду українських журналістів Канади й Америки.

Фото Дж. Вірт.

УКРАЇНЬСЬКА ВІЛЬНА ПРЕСА І ЇЇ ЗАВДАННЯ

Тема моєї доповіді, чи, власне, спів-довіді з колегою Рахманним, незвичайно важка. Вона важка своєю загальністю — бо ж по суті вона охоплює весь зміст нашої журналістичної праці й життя нашого, й укласти її в рамці короткого експозе незвичайно трудно. Тому я й не претендую дати нині вичерпну доповідь, а тільки хочу кинути декілька думок до теми, думок не завжди оригінальних. Та справа трудна ще й тим, що на цю саму тему вже багато говорилося й писалося і вона стала подекуди цариною фраз — авторитетних і протиречних, догматичних і необґрунтованих. Я назву тут тільки декілька прийнятих концепцій завдання української преси на чужині:

1. *Допомога воюючій (чи пак терплячій) Україні.* Це завдання було без сумніву поважно поставлене в першій стадії нашої еміграції в Європі, коли Українська Національна Революція була для нас близькою в часі й у просторі. Коли ж минули десятиріччя й ми масово переселилися за океан, ця наша допомога стала досить сумнівною й не дуже щирою, вона зводиться до врочистих заяв, прославлення В'єтнамської війни й літеплих протестів проти переслідування в Україні.

2. На протилежному полюсі — *Допомога інтеграції в рамках „нових батьківщин”.* Ця мета була сформульована, як завдання число один в одній програмовій доповіді попереднього З'їзду ось так: „У першу чергу ми повинні не тільки усвідомити, але постійно пам'ятати, що ми є українською частиною великої американської й канадської цілості”. Я додав би від себе ще й „великої німецької, французької, австралійської, венесуельської й усяких інших цілостей”. Звичайно, це завдання для нас легке, але ледве чи потрібне, бо й без активної учаси нашої преси українські еміграційні маси швидко асимілюються до народів-господарів, особливо в самих таки ЗСА. Хоч, звичайно, допомога з боку нашої преси була і є — і про це я говоритиму далі.

3. Прагматично й професійно: На Світовому З'їзді Української Преси в рамках СКВУ один із молодих колег говорив, що в основному завдання української преси є *давати інформацію*, писати коротко і ясно „Хто, що, коли і як” — без коментарів, хай читач сам собі створить власну опінію. По-американському! Але ж тоді очевидно читач знайде повнішу й швидшу інформацію в місцевій англомовній, франко- чи еспаномовній пресі. Єдиною обороною такої „чисто інформаційної” української преси була б тоді мовна необізнаність емігрантів старшого покоління, які згодом вимруть і тоді... остаточно розв'яжеться завдання української преси у вільному світі. (

А на мою думку основне завдання української пре-

си на чужині це те, що для нас і для України життєво важливе, а при тім для нас близьке і реальне: *Спричинитися до якнайдовшого тривання української політичної еміграції.* Я, звичайно, не перший, що винайшов це завдання, хоч інші може трохи інакше його формулювали.

Політична еміграція, скажете — *fi dond* Еміграція взагалі на терені ЗСА й Канади вважається чимсь непристойним, пахне грінорством і скитальщиною. Коли я минулого року редагував Статистичний Довідник українців у вільному світі й ужив слова „еміграція” для ЗСА, мій видавець запротестував: „Люди образяться. Пишіть краще 'поселення'!”

А тим часом, політична еміграція, це поняття почесне, повне ідейного динамізму й насаги, з давнім, славним минулим навіть у нас самих, починаючи від мазепинців і орликівців аж до Петлюри й Коновальця, Бандери й Ребета. Вона в нас виразно націоналістичне явище — знов же непопулярне слово в Америці, націоналізм. Але ж сама Україна, це наскрізь націоналістичне явище, бо ж у нас уже століттями не було тривалої державної форми. „Кожний українець” — казав Лазар Мойсеевич Каганович — „це потенційний націоналіст”. Як альтернатива для нас залишається тільки аморфність, на рідних землях — малоросійство й советський патріотизм, на чужині — асиміляція й „етнічність”. Це правило колись підкреслив дуже виразно Дмитро Донцов, протиставлячи націоналізм безобразному „провансальству”. На жаль, пізніше в нас саме почуття націоналізму було непотрібно звужене до однієї тільки політичної групи, тоді як по суті воно є основою всієї української нації, її „кондіцію сіне ква нон”. Коли перемагав націоналізм — у Шевченковій поезії, в Революції 1918 року, в добу Українізації, в Західноукраїнському підпіллі, на еміграції в Німеччині й Австрії, ми творили речі подивугідні в загально людському аспекті. Коли націоналізму не було, ми перемінювалися в ніщо, в масу розспіваних аматорів вареників у рідному краю, в немитих „галишенс” на еміграції. Може найяскравіше бачимо наслідки відсутності націоналістичної динаміки навколо нас — у ЗСА: Півтора мільйона „американців російського роду”, діди яких примандрували з Галичини й Закарпаття. Чверть мільйона „американців українського роду”. Сто тисяч розгублених колишніх політичних емігрантів. П'ять тисяч платників національного податку...

Ви скажете — але ж це неможливе завдання. Політична еміграція в американських умовах нереальна, вона не перетриває навіть першого покоління, тут завеликий асиміляційний тиск довкілля. Треба признати, що тиск американської асиміляції, атракція

національної аморфності, культурного примітивізму й матеріалізму загрозливі для всякої еміграційної маси. Це відноситься не тільки до ЗСА, але й частково до Канади. Пригадую, як Андре Зігфрід писав колись, що європейські емігранти в Канаді ніколи не асимілюються до британської чи французької культури, але вони стають вже в першому поколінні... американцями. Але ж таке ствердження „неможливості” не враховує велетенської революційної сили націоналізму, який сьогодні чуда творить навіть серед африканських дикунів, серед потомків негритянських рабів, серед жидівських двотисячлітніх „вічних емігрантів”.

Чи можлива довга політична еміграція? Скажімо, в росіян вона триває вже пів сторіччя, але й у третьому поколінні і в кожному поселенні вони залишаються автентичними московськими шовіністами. Наші власні політичні емігранти з 20-их років, хоч здебільша приналежні до нами тепер зневажених соціалістичних партій, проте зберегли друге й третє покоління як справжніх, мовних, культурних і світоглядних українців. Тільки ми, найчистокровніші націоналісти, учні Донцова, Коновальця й Бандери, ніяк не можемо залишитися політичними емігрантами. Ми не хочемо „сидіти на валізках”. Ми — „поселенці”. Коли ж так, то виходить, що причини нашого демографічного маразму в ЗСА таки не об’єктивні, а наші внутрішні. Ми не можемо залишитися собою, бо ми не хочемо — а треба тільки хотіти.

Як виконати це завдання? Це питання, звичайно, складне й воно вимагає ґрунтовної зміни нашого журналістичного настановлення як в духовому, так і в технічно-професійному відношенні.

Духово — основною ознакою націоналізму є його гостре визначення власної ідентичності й відокремлення від чужого довкілля. Власне у відсутності цього почуття відокремленості можна було донедавна бачити слабкість української національної ідеї на Східних Землях України (в порівнянні хоча б із балтійцями чи грузинами). В цьому самому можемо бачити причину нашого теперішнього стану в ЗСА.

Щоб виконати власне завдання, наша преса мусить зайняти виразно й виключно українське становище, послідовно відрізняючись від довкілля. Всі питання місцевої й світової політики ми мусимо інтерпретувати лиш із українського погляду, навіть коли він протилежний до погляду наших господарів. Ми не можемо поширювати двоєдушся у формі „теорії двох національностей”. Звичайно, ми повинні бути з формального боку лояльними громадянами країн поселення, але ми можемо відноситися до наших господарів критично, без ритуальних славословій тієї чи іншої „благословенної країни”, без вислугування чужим „естаблішментом” не за страх, а за совість. У нас самих і в дітях наших ми повинні плекати почуття власної більшовартості, підкреслюючи слабості довкілля й наші власні цілком реальні цінності: ідейність української революції, європейську культурну спадщину, слов’янську родову тяглість і людські почуття.

Ми не сміємо сприймати соціо-психологічних форм

і поглядів, які для нас органічно чужі й шкідливі. Наприклад — міряти наші власні досягнення цифрами, мільйонами, поверхами, хоч ми самі бачимо, яке слабе суспільство побудоване на самих матеріальних вартостях, як воно розкладається на наших очах, навіть без поштовху з-зовні. А, сприймаючи його критерії, ми самі ставимо себе в дефензивне й некорисне становище. Адже ми нікому не заімпонуємо нашим п’ятнадцятиповерховим міні-хмарочосом, бо навколо хмарочоси справжні, сто-поверхові. І не заімпонуємо тим, що якогось там англомовного громадянина українського роду обрали заступником поліційного комісара в провінційному містечку — бо навколо тисячі й тисячі успішніших, голосніших політиків, бурмістрів, поліцистів, закоханих у власний успіх і в гроші, добути чесним і нечесним способом.

Ми мусимо й формально-технічно відрізнятися від місцевої преси, а не змагатися з нею її власними засобами. В нас є стара європейська пресова традиція, „Журналь де Женев” нам ближчий змістом і формою, ніж „Нью-Йорк Таймс” і нам нема чого того соромитися чи мавпувати те, що нам чуже — наприклад, журналістичну „масс калчер” чи анонімність редакційних статей. Зрештою, американська преса не вся „Нью-Йорк Таймс”, а й „Таймс” ви можете легко відкрити слабості — наприклад перевантаження рекламою й обмеженість світогляду (хоча б у відношенні до націоналізму). У нас самих у різні часи створилися непогані зразки власного журналу („Рада”, „Діло”, „Українська Трибуна” тощо), стиль і форму яких ми повинні продовжувати й можемо продовжувати.

У нас досить багато говориться про безвиглядність ситуації української преси на чужині, про зменшення числа читачів, про відчуженість молоді. А чи це все така конечна фатальність? По-перше, в цьому відношенні, сповнивши власне основне завдання для нації, запевнивши тривання політичної еміграції, наша преса запевнила б майбутнє й самій собі. По-друге, преса повинна притягнути читача, даючи йому цікавий матеріал у культурній формі, а не самою лише передплатою з партійного чи асекураційного обов’язку. Чому наші українські емігранти залюбки читають „Новое Русское Слово” чи паризьку „Культуру” польською мовою? А тому, що вони для них привабливі змістом і формою.

Потрібно поширити проблематику наших газет до всіх українських і всіх льокальних питань. Можна й треба обмежувати особисту полеміку й напасливі форми дискусії, але не сміє бути — як нині є — безлічі тем „табу”, що про них не можна писати. Ми мусимо мати можливість писати вільно в українській вільній пресі однаково про проблеми країн-господарів і проблеми наші власні, звичайно, в пристойній формі. Це притягне читача і співробітників і визволить цілу низку переважливих проблем із полону „шептанної пропаганди” й цикльостильних памфлетів.

Ну, так, скажете, але молодь? Молодь не читає українських газет, не цікавиться українськими справами. І тут, власне, лежить одна з основних слабостей

нашої теперішньої преси — невміння притягнути увагу молоді. (Замість ліку на слабкість у нас часто пропонується чисто механічну розв'язку — переставитись на англійську мову. Цебто відрізати галузку, на якій ми сидимо, так, як ми вже відрізали її в українській Церкві в Америці.)

Бо молодь, все таки, на протязі останніх років виявила самотужки чимале зацікавлення принаймні до двох українських справ — патріархату УКЦ й переслідування українських культурних діячів в Україні. Але ця сама молодь, ідучи (з благословення батьків) за американською модою, фанатично ненавидить „естаблішмент” і шукає — як і вся молодь ЗСА — за ідеєю для власного революційного кипіння.

Ну, коли вже йдеться про „естаблішмент”, то чи може бути щось більше естаблішментське, як сторінки деяких українських газет в Америці, де все представлене під кутом міщанського благовоління, де як казав Кандід, „усе найкраще в найкращому з усіх можливих світів”, де з усіх боків дивляться на вас ситі й усміхнені обличчя громадських нотаблів, де нічого (ні в нас, ні в Америці) не критикується, а політику Ніксона борониться з принципу — чи він з Москвою, чи проти Москви. А революція? Чи хтось завдав собі труда переконати наших молодих революціонерів, що основною революційною ідеєю нашого сторіччя є якраз націоналізм (однаково у В'єтнамі,

Ізраїлі й Україні і навіть у Бедфорд-Стайвесант), так само, як революційною ідеєю попереднього віку (від Чартистів до Леніна) було соціальне визволення робітників?*) Адже в уяві наших молодих „бунтарів без мети” українство все таки здається якимсь батьківським анахронізмом. Навіть у їхніх антисоветських протестах вичувається якась непевність і конфузія. Чуєте англомовний крик:

“What do you want?” — “Freedom!”

“When do you want it?” — „Now!” ...

— і не знаєте, чи демонстрація ведеться власне за Анджело Дейвіс, чи за Валентина Мороза...

А коли б ми відважилися писати одверто про наше критичне наставлення до того, що погане в країнах нашого поселення і про наше право первородства в найбільшій революційній ідеї нашого віку, ми могли б здобути собі — читачів, нашій ідеї — нову зміну і ми могли б таким способом сповнити наше основне завдання — запевнити тривання нашої політичної еміграції принаймні на найближчі покоління.

*) Звичайно — в цій справі вже не раз були голоси з боку деяких наших журналістів, наприклад мого співдоповідача д-ра Олійника. Але ж, за словами самого ж таки колеги Рахманного, ці голоси „були відокремленими й зависли в порожнечі”.

Вітаємо СУЖК

**ПАРОХІЯЛЬНА КРЕДИТОВА СПІЛКА
СВ. ЙОСАФАТА
в Торонті**

**ФІНАНСОВА КООПЕРАТИВНА
УСТАНОВА**

- що сама оплачує життєві асекурації до висоти \$2,000 на членських ощадностях;
- що все має гроші та без зайвої затримки позичає їх до суми \$25,000 на дешеві відсотки;
- що радо вітає нових членів, та старається усіх чесно і совісно обслужити.

142 Franklin Ave.

тел. 536-2643

Торонто 9, Онт.

Багато успіхів

Спілці Українських Журналістів Канади

бажає

ІВАН ЦЕРКОВНИК — президент

**Dependable Insurance
Agency Limited**

794 Bathurst Street, Suite 9, Toronto Ontario

Telephone: 531-4695

— Всі Роди Обезпечення —

*Щирий привіт
Спілці Українських Журналістів Канади*

від

**PROGRESS REAL ESTATE LTD.
Realtor**

1072 Bloor Street West, Toronto, Ont.

тел. 534-9286

Щирі побажання

від

**W. L. BITZER Real Estate Ltd.
Realtor**

37 Scott Street

KITCHENER, ONT.

тел. 519 - 745 - 6146

Побажання для СУЖК

від

**E. KRETON REAL ESTATE LTD.
Realtor**

250 Lakeshore Rd. E., Port Credit, Ont.

тел. 274-1558

Спеціальність:

інвестиції

і фінансування

(мортгеджі)

Вітаємо СУЖК з успіхами

**PROM-BANK INVESTMENTS
Ltd.**

4609 Burgoyne St.

MISSISSAUGA, ONT.

тел. 625-2171

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТИЧНИЙ ДОРІСТ

Оце вже втретє зустрічаються українські журналісти Америки й Канади, щоб спільно обговорити свої найбільше пекучі проблеми та спільно дійти до конкретних висновків. І хоч обидва попередні з'їзди пройшли успішно та дали ряд резолюцій, на які усі присутні погодилися — сьогодні через сім років від першої зустрічі працівників та „аматорів пера”, на порядку нарад ті самі справи, які й досі так само не розв'язані як і сім чи десять років тому.

Саме однією із цих нерозв'язаних проблем, що „паки і паки” повторюється в дискусіях, статтях та резолюціях — є справа українського журналістичного доросту.

За ці роки, що пропливли в палких заявах на цю тему, вже не один чи не одна з можливих потенційних членів цього т. зв. „доросту” пережили своє молодецьке зацікавлення журналістикою та стали статечними громадянами чи фахівцями в іншій професії, а одиниці таки пішли працювати в американську чи канадську пресу.

На жаль, брак якихнебудь статистичних даних про студіюючих журналістів українців в діаспорі, як теж про їхню працю в цій професії не дозволяє нам створити правильної уяви про те, скільки ми добули за останніх 20 років дипломованих фахових журналістів. Завдяки єдиному публічному переліку закінчення студій, конкретно українських жінок, який веде від 1966 року журнал СУ „Наше Життя” знаємо, що за останні сім років, студії журналістики закінчило в ЗСА 7 молодих українок, а з них 2 працює в американських журналах. Якщо „пер анальоґіям” візьмемо, що таке саме число чоловіків закінчило журналістику — тоді ми маємо зараз в теорії принаймні 14 молодих професійних журналістів на терені ЗСА. Можливо, що їхнє число в Канаді є куди більше.

Але де вони? Їх немає ані в членах СУЖА, ані в редакціях українських щоденників чи журналів. А рівночасно за 7 років число членів СУЖА зменшилось через природні причини до

сотки. Та ж лише за останній час українська спільнота втратила 4 добрих довголітніх редакторів, які очолювали редакції і яких дуже важко заступити. Коли візьмемо до уваги, що зараз пересічний вік українського журналіста є добре понад 50 років — тоді стане ясно, що в найближчих роках число їх буде меншати ще скоріше. Досі ми однак не зуміли приступити до виконання гарних резолюцій попередніх з'їздів, про притягнення наших молодих журналістів до СУЖА як їхньої професійної організації — сьогодні не залишається хіба нічого іншого, як кожному із активних ще редакторів подумати самому, кого він може підготувати та поставити на своє місце.

Усі, хто порушували вже цю тему, згадували дві найважливіші перепони для зацікавлення журналістичного доросту українською пресою: Це були: 1. Недостатні платні в українських редакціях. 2. Брак знання української мови у письмі.

Каригідне, що наша преса у подавляючій більшості найшла для цих молодих журналістів лише слова критики, обурення — а навіть кпин, а не підтримки у їхньому намаганні, краще чи гірше, але все ж займати становище до актуальних українських подій.

Та ж саме відомий і загально критикований студентський журнал „Зазулька” стояв виразно на становищі писання українською мовою.

Обидві причини залишилися досі актуальними. Коли, однак, першу треба розв'язувати в загальній площині та нарешті змінити настанову, що журналістика — це не громадська праця, а професія — друга торкається так лише наших молодих товаришів по перу.

Як довго і для кого буде існувати ще друкована українською мовою преса дискутується часто і завзято. Цій справі присвячені й сьогоднішні доповіді. У наших міркуваннях, однак, ми беремо як підставу „кондіцію сіне ква нон”, що преса українською мовою повинна появлятися і далі тут, поза межами України, як най-

важливіший чинник збереження української спільноти як суцільної маси. А втім, яке ж право ми маємо протестувати проти насильної русифікації преси на Україні, якщо ми у вільному світі добровільно перестанемо писати по-українському?

Сьогодні, в 1972 році, таке становище либонь вже більше зрозуміле нашому молодому поколінню, ніж це було перед кількома роками (зокрема цим з Канади). Але, якби воно не було — знання української мови на письмі, а не лише усної — це найбільша перешкода для молодих прихильників журналістики. Її перебороти — вимагає великого зусилля й допомоги других. (Я ще ніяк не забула, як важко мені приходилось після студій і журналістичних семінарів чужою мовою писати статті й продумувати їх мовою українською, а правописна війна наших псевдо і справжніх мовознавців ще і сьогодні ставить моє писання під мовну цензуру). Але допомогу в пізнанні мови дають усі, кому лежить на серці важливість вирощування нових кадрів працівників пера. Починається вона у батьківському домі, а далі в школі українознавства, в молодечій організації. Принагідний віршик, оповідання, спогад, репортаж — кожна спроба писання нашої молоді знаходить відгук і підтримку тих, хто належно розуміють важливість таких початків.

В наслідок саме цієї допомоги впродовж років побачили світло денне десятки журнальчиків, принагідних видань, стінних чи таборових газеток — звичайно видаваних циклоstileвим способом, а то й офсетом. Вони завжди знаходили видавців, дописувачів, а, що головне, читачів. Пройшовши так з поміткою старших перші кроки — наші молоді адепти пера ставали перед дилемою: плекати далі красне письменство, чи залишитися вірними журналістиці. Поставити різку границю між письменницькою творчістю, і журналістичною не було легко і кожному з нас зробити, і я не раз думаю, чи притаманний українській вдачі поділ на групи й групки, на товариства Бібреччини, Перемищини і т. д. не вплинув також на створення тут 2 спілок: письменників і журналістів. Але, однак, як наслідок своєї дуже ранньої творчості вже чимало авторів увійшло з роками в нашу літературу, на жаль, лише в її поезію. Друга частина, розсмакувавши журналістичну

працю, продовжувала її далі під час вищих студій, в найбільше продуктивні і найбільше „войовничі” роки. Звичайно — редагування студентських чи молодіжних журналів було для них гоббі, а не практикою для журналістичної професії. Скільки, однак, наших поважних редакторів є журналістами без фахових студій?

„Зазулька”, „Нові напрями”, „Студент”, „Студентський голос”, „Соняшник”, „Сумківець”, „Молода Україна”, „Смолоскип”, „Юнак”, „До висот”, — усе це журнали, які появлялися, зникали, відновлялися — але завжди з великою динамікою, у різних видах, різною системою друку з різним змістом, однією або двома мовами. Але саме ці журнали, редаговані, а перш за все створені молодими — дали нам цілий ряд силуеток добрих журналістів, потенціалу яких досі належно ніхто не використав: Любомир і Лариса Онишкевичі, Модест і Богданка Цмоць, Борис Будний, Юрій Савицький, Олег Романишин, Ярема Келебай, Ярको Кошів, Олег Ільницький, Мирося Бродович, Христя Лукомська, Іня Гікава, Юрій Карпінський, Роман Купчинський, Роман Сеньків — ось декілька прізвищ тих, хто могли б прийти на зміну до редакцій українських журналів. Називати їх журналістичним доростом — видається мені неповажним, бо ж сьогодні це люди із закінченими студіями, які повинні бути при кермі громадської праці — це люди, які говорять про завтра, а не вчора, які уживають модерні засоби комунікації та зв'язку, які орудують компютерами, мають нові ідеї, а не пишуть споминів про „ставок і вишневий садок”... Ці люди зуміли б також знайти читача, якого безконечні звіти з академій, зборів чи лайлива партійна полеміка відкинули від української преси.

Чому вони не стали членами СУЖ Америки чи Канади, як не є їхніми членами досі цілий ряд наших цінних журналістів, які пишуть та друкуються?

Це справді каригідне, що ми дотепер не зуміли використати енергії та вміння цілого ряду вчорашніх студентських діячів-журналістів та, не погоджуючись з їхніми поглядами чи способом писання, майже не дали їм можливості виявляти себе й далі на сторінках загальної преси. Каригідне, що ми не здійснили рішень наших з'їздів про створення секції молодих

журналістів, а, власне кажучи, що ми не прийняли до нашої федерації усіх молодих зацікавлених журналістикою.

Сьогодні, здаючи собі справу, що ми їх втратили, починаємо тут і там шукати справжнього „доросту”. Перші його репрезентанти серед доповідачів на нашому з’їзді. Але до сьогодні наймолодшому членові СУЖА вже „вдарилася” сороківка, а в СУЖ Канади є лише двоє членів, яким менше 30-ти років.

Може, здаючи собі справу тепер, що це дійсно п’ять перед дванадцятю для української вільної преси, що спорожнілі місця в наших редакціях майже однозначні із закриттям окремих часописів, — ми нарешті перейдемо від

деклярацій до діла та будемо всі, а не лише одиниці, працювати над тим, щоб ці молодші члени журналістичного доросту не перелякалися наших зборів, нашого рівня дискусій, нашого підходу до проблем — і щоб вони залишилися з нами.

Ми мусимо їм допомагати писати по-українському, працювати в українській пресі, ми мусимо допомагати виявити ініціативу й думки — а не їх забивати!

Може через цих одиниць вдасться нам притягнути й других молодих українських журналістів, яких ми, представники української вільної преси, через свою короткозорість загубили впродовж останніх років!

Учасники панелі зліва направо: З. Снилик, модератор, д-р В. Душник, А. Шуль, Ірина Макарик і А. Білик.
Фото Дж. Вірт

ТРИ ФАЗИ МОГО ЖИТТЯ

Я — червона червнева троянда.

Я росла колись на кущі в городі. Я щойно почала своє життя, була у його розквіті. Я мріяла, що буду цвісти і цвісти. Мені безупинно пригадували старші троянди, що вітер подме, дощ упаде, і я зникну зчасом із цієї землі. Та, правду сказати, я їм ніколи не вірила. Я, як кожна наївна молода істота, вірила у якесь безсмертя; була переконана, що я — саме я — непересічна і призначена для чогось більшого. Я вірила, що не зникну от так без сліду.

Старші, уже цілком розцвілі троянди, говорили, що зчасом бджоли вип'ють усі мої соки. Або, що піду слідами долі інших троянд — що зірвуть мене людські руки і за хвилину відкинуть, бо... „ось там є ще краща”. Буду кілька днів прикрашувати елегантний стіл, а тоді... опинюся на смітнику. Буду на один вечір прибирати балева суконку якоїсь дами і... зів'яну. Час до часу долітали до мене перекази про долі інших троянд — про дотик інших пелюсток ніжними руками, про теплі слова шептані двома устами. Старші троянди усміхались:

— От, вигадки!

Та я і мої молоді подруги-троянди перешіптували ці вістки і мріяли, мріяли...

Вітер віяв — я просила, щоб мене не здмухнув. Дощ падав — я просила, щоб мене не змив. Жадібні руки вишукували відповідних прикрас на вечірній стіл — я просила, щоб мене оминули. І мене доля вислухала.

...Вони вийшли разом. Ясне червнєве сонце гралося барвами його темного і її ясного волосся. Долинав сміх, який закривав і зразу ж підсилював ніяковість 16 літніх юнака і юначки. Він затримався біля куща і сказав: — Чекай! Це щось Тобі.

Його пальці відразу вибрали мене. Я була надто задивлена в них, щоб заховатися, щоб просити — не зривати мене. Але, це не було зривання. Це було ніжне мідломлення мене, як частини чогось, щоб... Я опинилася в його теплих тремтячих пальцях, які передавали мене — їй. Не було слів. Були тільки погляди

молодих щирих закоханих очей, які зливалися в одне. І цей погляд мав свою мову, свій словник без слів і мене як свою частину.

Вона всміхнулась. Взяла мене і їхні пальці переплелися довкола мене, коли вони рука-в-руку пішли далі. Ніжність і теплота їх спільного дотику дала мені це друге життя — я чомусь не вмерла. Мені стало мило й природно серед них — якесь нове, інше життя огорнуло мене, кущеву троянду. Я ним утішалася, я його вітала...

Слова, сміх — все злилося в одну природну гармонію чергового дня. Як довго це було, не пам'ятаю. Я мов заснула у солодкому сні, якому не було ні початку, ні кінця...

Але зимний вітер збудив мене. Я опинилася на землі. Я тільки встигла тривожно висловити прохання: — „Ні, ні, нехай це не буде мій кінець... Хай я знову знайду теплоту і ласкавість, і розмову тих двох рук”. За хвилину щось тяжке сильно придушило мене — це був правдоподібно людський черевик. Я попала в піймунку нестями...

Мусіло минути кілька годин, бо надворі вже вечоріло, коли той самий теплий дотик пробуdiv мене. Вона — ця сама — ніжно гладила мої пелюстки і раділа:

— Ах, я знала, що тебе десь знайду! Я за тобою довго уже шукаю. Не пам'ятаю, коли і як ми розплели свої пальці, і ти випала з моєї руки. Я знала, що заки піду додому, тебе знайду. Хтось тебе притоптав, але ти мені все ще та сама червона червнева троянда. Хочу тебе зберегти... Ти моя червона червнева троянда — квітка моєї першої любові...

Я опинилася на столику під склом у її кімнаті. Тут почалося моє третє життя. Тут, мої червоні пелюстки зблідли, мої зелені листки змінили свою відтінь, але, я не розпорошилася, як мої сусіди-квіти. Я черпала своє життя із залишка теплоти того червневого дня. Я все ще була частиною чогось великого, чогось невиясненого, чогось, що має хіба безсмертя.

„Юнак”.

ГОЛОСИ В ДИСКУСІЇ

НА 3-ОМУ З'ЇЗДІ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ І КАНАДИ

Р. РАХМАННИЙ: Виступає в обороні українських журналістів. Хто критикує українську пресу, той мусить її читати.

О. ТАРНАВСЬКИЙ: Уважає цей з'їзд непересічним явищем тому, що на ньому кожен міг вільно висловити свої думки. Найважливіше у поглядах дискусантів це віра в українську людину та українську справу.

В. СОФРОНІВ-ЛЕВИЦЬКИЙ: Уважає, що кодекс етики українського журналіста мусить зобов'язувати також українські радіопередачі. Передавання українських музичних творів без імені автора чи виконавців є неетичним.

Б. СТЕБЕЛЬСЬКИЙ: Українські журналісти доросли до того, щоб висловлювати щиро свої думки, але вони мусять бути об'єктивні. Редактор Зінкевич, на жаль, бачить недомагання тільки в одному середовищі, а не усяди.

М. СОСНОВСЬКИЙ: Не погоджується з твердженням доповідача О. Питляра, що ми й досі є емігрантами. Уважає, що ми є поселенцями.

О. ЛУЦЬКИЙ: Стверджує, що на з'їзді не вистачило досить часу обговорити усі пекучі питання української преси. Зокрема не було мови про професійні проблеми українських журналістів. Оспорує статтю С. Женецького в „Америці” на тему журналістичного доросту.

У. САМЧУК: Хвалить рівень доповідей. З ретроспективи 50-ти років, коли українська преса та література майже не існували — ми зробили величезну, корисну працю. Сьогодні у нас є ряд професійних, добрих українських журналістів.

К. МЕЛЬНИК: Апелює, щоб присутні зайняли конкретне становище до проблеми Рідних Шкіл, бо коли ми не підтримаємо цієї найважливішої справи, — вкотре не буде читача української преси.

А. МЕЛЬНИК: Уважає, що повинен існувати англомовний тижневик, призначений для американських читачів, який інформував би їх про українські справи.

Я. ЗАЯЦЬ: Звертає увагу, що наша преса в більшості не є щоденна. Тому має давати опі-

нії, а не поточні інформації про щоденні події. Боротись важливість української мови, яку вважає не т. зв. „золотою ложечкою”, а дерев'яною, яку вживається щоденно.

М. ПОРОНЮК: Апелює, щоб наша преса писала більше правди, була більш об'єктивною, а мала менше „табу”.

Б. ГАСЮК: Не думає, що українська преса має конкурувати з англійською. Її завдання інші. Об'єктивність увійшла вже в „модус операнді” журналістів.

М. ОСТРОВЕРХА: В українській пресі треба дотримуватися доброї української мови, а не вживати чужих слів, конкретно — русизмів, які збіднюють нашу мову.

О. ПИТЛЯР: Стає на захист українських журналістів, які не мають професійного вишколу, але працюють в пресі через громадський обов'язок. Думає, що англомовна українська преса — це поступка для мовного лінівства молодих людей.

Б. КОЛОС: Звертає увагу на те, що коли песимісти говорять сьогодні про повільне замирання преси друкованої українською мовою і перехід на англомовну — молоді люди в Канаді пішли в телевізію з українською мовою та створили програму, яка має великий успіх і щораз більше поширюється. (Програма для дітей п. н. „У тітки Квітки”.)

МАРІЯ ЛОГУШ: Боротись окреслення „націоналізм”, яке сьогодні знову важливе та популярне.

Д-р ПАСІКА: Завданням журналістів є формування світогляду українського суспільства на базі української культури.

І. БОДНАРЧУК: Незвичайно приємно чути тут своїх учнів, які боронять вживання української мови. Доки будуть такі серед молодих — не потребуватимемо боятися її занепаду.

І. КЕДРИН: У заключному слові зробив підсумки дискусії, стверджуючи, що кожен із численних дискусантів дав щось нове та цікаве, так як і кожен із доповідачів висловив свою — часом контрверсійну, але цікаву та щирі думку.

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТИЧНИЙ ДОРІСТ

Залишаючи на боці її оцінку з журналістичного погляду, найважливішим фактом, що стоїть у української преси є те, що вона взагалі існує, даючи можливість інформувати читачів про культурні, політичні чи суспільні події в українській громаді у вільному світі. Преса дає можливість українцям в одному місті довідуватися про життя їхніх земляків в інших містах. Так само це вартісне джерело інформацій про дійсність у Советській Україні. Хоч українську пресу на різні лади критикують, ба навіть інколи висміюють, проте трудно уявити собі той хаос, який виник би, коли б українська преса перестала існувати. І тому, без уваги на різні недоліки, на які терпить українська газета, вона таки виконує добру роботу в інформуванні української спільноти. Вона, дивлячись реально на наше життя, таки є чинником, який найтісніше нас пов'язує.

Але не досить задовольнятися тільки тим, що маємо. Щораз більшому гуртові молодих і більше вимогливих читачів українська преса видається занадто примітивною і не досить поступовою. Студентів американської високої школи журналістики вона видається якоюсь сирію і малодоступною для сучасних течій і для поступу, однаково чи у світовому масштабі, чи лише в українському журналістичному світі, щодо самого журналізму. Американський часопис дужче притягає до себе молодого журналіста не тільки тому, що дає далеко кращі можливості заробітку, але й тому, що охоплює куди ширший і більший засяг справ і подій. Американський часопис іде більше з духом часу і створює більші можливості для журналіста.

Щодо змісту, то українські газети друкують багато матеріалу, який робить враження грубо тесаного, шпальта за шпальтою. Але тим інформаційним статтям бракує глибини, — вони не стараються докладніше коментувати події, які відбуваються в житті нашої громади. Укра-

їнські газети не повинні обмежуватися тільки до хронологічного звітування про факти й події, а коментувати їх глибший зміст і можливий вплив на українське життя. Наприклад — це похвальна річ, що в останніх двох роках відбулися великі українські фестивалі в Давфіні в Канаді, але реферувати їх у газетах щороку в тих самих термінах, це ані цікаво, ані похвально з погляду доброї журналістики. Чому не розглянути б цього фестивалю з погляду його зв'язку з цілим канадсько-українським життям та його впливу на розвиток тієї громади, і чому не можна б при такій нагоді порівняти цю подію в Канаді з подібними культурними імпрезами в Америці? Чи фестиваль виявив якісь різниці в психіці й осягах канадських українців та американських? А якщо так, то які саме і чому? Щораз інший підхід в інформуванні про подібні імпрези забезпечував би українські газети від загрози попасти в шаблон і монотонну рутину. На жаль, не видно виразного нахилу в українській пресі щодо зміни, чи відхилення від існуючих шаблонів. Раз знайдено формулу, яка діє, то не помітно зусилля, щоб експериментувати в іншому напрямку. Це саме стосується друкарської техніки. Графічно, наприклад, різноманітність друкарських черенків у заголовках до вісток і статей значно причинилась би до кращого зовнішнього вигляду газети. Декому це може здаватися дрібницею, але фактом є, що упакування часто помагає продажеві товару. Брак зусилля в напрямку до того, щоб вносити зміни в кожне число газети створює монотонність для ока і відстрашує читача, як доказ легковажного ставлення до нього. Українські газети повинні усвідомити собі, що зовнішній вигляд, гармонія й естетика друку так само важливі, як і сам зміст газети.

Ще інший факт, який може знеохочувати молодого українського журналіста до праці в ук-

раїнській газеті, це вузький тематичний засяг друкованих речей, себто відсутність матеріалу, що стосується „живого життя”, як рок-музика, наркоманія, хвиля апатії в громадянстві, студентські неспокої, життя в кемпусах і т. п. Це не значить, що українська газета має обмежитись тільки до справ, які цікавлять молодь і пристосовуватись тільки до молодого читача. Але частіші згадки про такі речі викликали б більше зацікавлення українською пресою у молодих людей і втягнули б їх в орбіту української журналістики.

Очевидно, справа мови виринає тут автоматично. Чи молоді студенти журналістики настільки добре знають українську мову, щоб працювати в українській пресі? Правдою є, що багато з них українською мовою не володіють так добре, щоб бути журналістами. Але з другого боку існує чимало молодих людей, які в студентських журналах друкують свої — писані по-українському — оповідання і вірші, ото ж могли б працювати в українській пресі. Власне, цих молодих людей і повинна приєднати до співпраці українська преса, поставившись більш критично до себе та взявши під увагу потреби і вимоги молодого покоління. Це не легко зробити, але до цього треба обов'язково прикласти старань. Українська преса мусить пристосовуватися до нових напрямків в журналістиці. Якщо українська преса хоче змагатися з американською пресою у здобутті нового, молодого журналістичного персоналу, вона мусить позбутися тих традиційних залишків минулого, які в очах молодих наших студентів журналістики є неначе павутинням, яке треба усунути.

Реасумую: Українська преса, маю на думці головню її щоденні газети, бідна матеріально і невелика розмірами. Але власне через це вона надмірно перевантажена довгими статтями, які інколи взагалі не підходять до газети, а мають науково-журналістичний характер. Зате нема в українських щоденниках того, що цікавить молодь і широких читачів: відділів, чи „кутиків” — мови, моди, куховарства, шахів, бриджа, дотепів...

Панове видавці українських газет мусять зрозуміти, що молоді люди, які щойно влаштовують своє життя, мусять рахуватися з умовами праці та заробітку. Платні в українських

газетах такі низькі, що вони не можуть приваблювати українських професійних молодих журналістів до праці в них, зрікаючись далеко кращих можливостей заробітку в пресі американській. Українські молоді студенти журналістики ставляться критично до такого сухого й нецікавого звітування про актуальні події з українського життя в Америці, Канаді чи будь-де у світі, де нема жодного коментаря, ніякого насвітлення даної події. Коли в українських газетах є багато добрих статей-коментарів про події в американському й міжнародньому житті, то нема таких коментарів про події в житті українському. Відомо, що інформація повинна бути відмежована від коментаря, але відносно українських подій, щоб зробити їх цікавішими читачеві, варто би давати відразу коментарі, особливо якщо в газетах, з огляду на їхній малий розмір, нема окремого місця для таких коментуючих статей.

Українські видавці повинні допомогти охочим молодим студентам поліпшити їхні знання української мови і повинні заохотити їх до праці в українських газетах виглядом, змістом газети і вищими аніж досі платнями.

Я свідомо того, що маю малий досвід в журналістиці і не знаю добре всіх об'єктивних умов, в яких виходять українські газети. Але мене просили сказати щиро, що я думаю про українську пресу, як молода студентка журналістики, і я зробила це згідно з своїм знанням і переконанням.

*Галля Матковська —
19-річна студентка журналістики
університету в Сиракюзах —
співдоповідач Ольги Кузьмович.*

Побажання успіхів

*Спільці Українських Журналістів Канади
пересилає*

С. В. ФРОЛЯК

Королівський Радник

із Родиною

ЧОМУ З'ЇЗД ЖУРНАЛІСТІВ ВІДБУВСЯ НА СОЮЗІВЦІ

У суворо законспірованому місці відбулося засідання Управи Спільки українських журналістів Америки і Спільки українських журналістів Канади, разом з деякими колегами з-поза Управ і з запрошеними туди дружинами редакторів, які, маючи вже свій подружній досвід, хотіли обережно заасекуруватися проти хатньої „дискусії” з приводу прийнятих постанов. Народи велися жваво і гладко, та коли дійшло до пункту, де відбувати третій журналістичний з'їзд, розгорілися пристрасті і виявилася розбіжність думок, яка скерувала наради на несподівані рейки.

— Я за „Союзівку” — обізвався редактор Кедрин, трохи з свого службового обов'язку, трохи з бажання подихати два дні кращим, ніж у Нью-Йорку повітрям. — Я за „Союзівку”, бо там маємо діло з директором Квасом, з яким часом можна домовитися. На „Союзівці” приємно, романтично, осінньо-вітньо, може, тамошня природа заспокійливо діятиме на температури і настрої деяких наших колег, покvapних до гарячої полеміки.

— А я проти „Союзівки” — негайно зареагувала дружина одного присутнього редактора, використовуючи свій „дорадчий голос”. — На „Союзівку” їдуть дівчата шукати собі женихів і панове, щоб пошукати любовної пригоди. Члени журналістичного з'їзду не повинні займатися такими речами. Я — проти „Союзівки”.

— Я за Торонто — заявив Василь Софронів-Левицький, виступивши від імені своїх канадських колег, лояльних до королеви Єлисавети II.

Я за Вайлдвуд — заявив один журналіст з „Голосу Америки” у Вашингтоні, який вже наперед знав, що на з'їзд не приїде, але знав теж, що з Вашингтону куди ближче до Вайлдвуду, ніж до „Союзівки”.

Щоб злагіднити напружену ситуацію, власниця щорічної літньої виставки мистецьких виробів у Гантері несміливо запропонувала Гантер, Цю пропозицію негайно підтримав посвоячений з Гантером редактор Питляр.

Православні колеги запротестували негайно проти Гантеру, в якому домінує гуцульська церковця Івана Хрестителя, якого католики неначе узурпували для себе, не спитавши думки православних.

— Їхати до Гантеру, заявили ті, це те саме, що робити прощу для святкування католицьких святих — Івана, покровителя д-ра Макаревича, Володимира й Ольги, що опікуються „Ксенею” Кобзарів, і святого Петра, надхненника маестра Холодного. Ми проти обкатоличеного Гантеру, де наш з'їзд може перетворитися в патріярхатну маніфестацію.

— А чому не Черче? — запитав Григор Лужницький, мешканець тієї, заснованої покійним Льоном Лепким оселі.

Але його пропозиція обурила присутніх.

— Черче — поблизище артритиків, астматиків, улькусників і алергіків. Чого доброго, люди подумують, що всі журналісти потребують негайного лікування, що може відстрашити нашу молодь, яка й так дивиться на всіх нас, як на мумії з єгипетських часів.

Відпала також „Верховина”, оселя Робітничого Союзу, запропонована редактором Верганом, і „Вовча Тропа”, гаряче рекомендована пластунською генеральшою Олею Кузьмович. Очевидно, провалився теж внесок Михайла Островецького, щоби перевести з'їзд у Римі, де він обіцяв бути безкоштовним провідником учасників з'їзду по римських катакомбах, — впавав жертвою вето і внесок на переведення з'їзду „посередині дороги” між Нью-Йорком і Торонто — на тлі мальовничого водоспаду Ніагари.

Аж нарешті член СУЖА з великою фантазією і організаторським розмахом Роман Голіят не злякався і запропонував:

— Слухайте, Панство, якщо не можна знайти відповідного місця в Америці, чи в Європі, то чому б не влаштувати з'їзду на Місяці? Там бодай ніхто нас не буде „бадерувати” і ніхто нас не буде запитувати „що чувати”.

На велике здивування внескодавця його про-

позиція захопила присутніх. Одноголосно прийняли ухвалу: влаштувати з'їзд на Місяці. Ім-презовому референтові доручили найняти ракету, яка спершу забрала б Канади свіх охочих взяти участь у з'їзді, а потім зупнитися в Америці, при чому всі вже досить гладко погодилися, що найкраще відлетіти на Місяць з-під недокінченого ще хмаросягу УНСоюзу в Джерзі Ситі. Летунська компанія „Фіяско” погодилася на такі бажання і гарантувала безпеку й добрий лет.

За годину перед відлетом зібралася сила-силенна провожаючих. Були там науковці, псевдо-політики, мистці, календарники, книголюби і звичайні собі з'їдачі італійського, литовського й жидівського хліба. Всі просили привезти їм з Місяця сувеніри. Одні прохали привезти їм таку чародійну ложку, щоб потопити в ній своїх партійних противників, а старокалендарники просили надрукувати на Місяці такий календар, в якому взагалі не було б ніякого свята. Одна таємнича особа намагалася передати на Місяць зерно еміграційної незгоди. Якийсь злобний чоловічок звернув увагу стюардес Лесі й Люби на те, що на Місяці нема притягання:

— Де є гарні жінки, там завжди є притягання — відповіла самовпевнено Леся і зникла в кабіні.

Перейшовши докладну особисту перевірку, чи хтось злісний і заздрісний не везе з собою бомби, редактори рвонули до кабіни. Хто був спритніший — зайняв вигідні фотелі у першій класі, решта братії примістилась, де хто міг. Хвоста ракети вчепилися редактори всяких сторінок і кутиків, одноднівок і летючок та протестаційних плякатів. Цих останніх було найбільше. З трудом пропихалися до кабіни редактори, яких було зупинено при перевірці, знайшовши в їхніх кишенях підозрілі металеві предмети. Виявилося, що це — ножиці, необхідне знаряддя їхньої професійної праці.

Двері до велетенської торпеди закрилися, ракета з гуком і блиском піднялася вгору, а пілотували її два легкодушні організатори журналістичного з'їзду Кедрин і Нестор Рінецький. Дорадницею у тому леті на Місяць була Уляна, спец у далекосяжних мандрівках.

Далі все пішло за пляном. Стюардеси Леся і Люба в куценьких спідничках розносили замість цукерок і напоїв плоди свого духа „Терпкі пахоці” і „Павлів тріюмф” та ще від імені

дорадниці Уляни „Розкажу вам про Казахстан”, хоч деякі циніки зауважували, що во-ліли би по чарці коняку, скачу чи бодай джінку для підкріплення духа, бо та духова пожиза спонукує їх до сну. За занавісою в кухоньці Микола варив соборний борщ.

Аж раптом з одного крісла піднялась по-стать, обличчя якої було скрите за великими окулярами, видно було тільки „бокобороди” і вусики. Вимахуючи плястичним револьвером, невідомий вигукнув: „Двісті доларів викупну, а якщо ні, то я вб'ю обидвох стюардес, моїх закладниць”. Зчинилася паніка, хтось закричав за котарою „Рятуй мою душу!”. Всі замерли, тільки притомний Ікер вхопив капелюха і пішов робити збірку. На жаль, з кишень журналістів він міг назбирати всього 45 доларів і двадцять п'ять центів. Розгніваний „гайджекер” махнув рукою на гроші, пригорнув одну стюардесу, яка не дуже пручалася, і крикнув до пілотів: „Завертайте на Союзівку!” І за хвилину ракета приземлилась біля входу до Гостинниці на Союзівці, перед самим водограєм, який так дуже подібний до пані Геруляк. З торпеди першим вискочив „гайджекер”, скинув окуляри і ввічливо вклонився висідаючим журналістам: це був директор „Союзівки” пан Володимир Квас власною особою!

Ось чому третій з'їзд українських журналістів відбувся на „Союзівці”!

Спілці Українських Журналістів Канади

засилає

побажання

Д-р М. СКАБ

Гамільтон

Багато успіхів бажає

ALBERTA FUEL OIL LTD.

278 BATHURST STREET, TORONTO, ONT.

Tel. EM. 2-3224

Українська самостійна фірма
ПОСТАЧАННЯ ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ
для хатнього та індустріального вжитку.

Чищення печей та обслуга безплатна.

Щирі побажання

українським журналістам

шле

**ESSEX PACKERS
Limited**

HAMILTON, ONTARIO

Панове!

В залученні чек на цілі Спільки Українських Журналістів Канади зі щирим побажанням успіхів в культивуванні і розвитку української і загально слов'янської культури і традицій у нашій спільній Канаді.

Єжи Юралевіч
(Джордон)
ROYAL YORK PLAZA

Поздоровлення від

GRENADIER GARDENS
SOUTH KINGSWAY
Condominium Apartment Homes
2 & 3 bedrooms

Умови купна достосовані
до кожного клієнта.

Бюро продажу на вул. SOUTHPORT, біля Віндермір
тел. 767-1411

Привіт від

**TRIDENT INSURANCE
SERVICES LTD.**

2109 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT.

Telephone: RO 6-7261

Ярослав КОВАЛЬ — власник

Асекурації життєві, вогневі, автомобільні
і всі інші забезпечення.

Успіхів у праці

Спілці Українських Журналістів Канади

бажає

**SAFE - WAY CONSTRUCTION
Co. Ltd.**

566 Queen Street West

Торонто, Онт.

Тел. 364-1643

Щирі побажання шле

**УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
"THE FUTURE BAKERY"**

735 QUEEN ST. WEST, TORONTO, ONT.

Tel. 368-4235

Випікає найкращий хліб і різне домашнє
печиво.

— Доставка до крамниць і домів —

Побажання успіхів

від

**RIVERSIDE LODGE
Motor Hotel**

111 Forsythe St. & Lake Shore Rd.

Oakville, Ont.

тел. 1-845-7521

„ДЕ ДРУЗІ ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ”

Ю. КОРІНЬ — власник

22 ПРАВИЛА ЕФЕКТИВНОЇ ПРАЦІ ЖУРНАЛІСТА

Стенлі Вокер, довголітній редактор „Геральд Трибюн”, подав 22 правила для працівників преси. Зробив він це на запит зацікавлених, які хотіли довідатися від досвідченого редактора, як здобути успіх в журналістиці.

Стенлі Вокер рекомендував:

1. Не бійтеся пробувати робити те, чого немає в правильниках.

2. Притримуйтеся законів доброго смаку, якого неможливо точно визначити, але який підсвідомо відчувають всі.

3. Будьте справедливі. Не досить, щоб стаття була не наклепницькою чи не образливою. Старайтеся накреслити другу сторону медалі й майте відвагу її показати.

4. Рідко коли буває, що є забагато доброго оповідання.

5. Провідна думка має бути чітка, інтригуюча та проста. Треба обіцяти, що ще щось напишете й треба дотримати обіцянки.

6. Газетне звітлення можна завжди поліпшити, вживаючи цитати. Промову треба цитувати точно, так, як вона була сказана. Видумані цитати, це метода лінивого кореспондента для завуалювання докладної (специфічної) інформації.

7. Важливе звітлення не повинно бути довге.

8. Речення і розділи повинні бути короткі.

9. Добирайте прикметники так, наче б ви вибирали собі діаманти, або кохану.

10. Не захоплюйтеся надмірно, коли одержите важливе доручення. Захоплення виявиться у вашому звітленні та може вплинути на якість вашої мови.

11. Приступайте відразу до суті оповідання. Не шкодуйте своїх ніг. В більшості т. зв. „великі люди” є так доступні, як звичайні люди, тільки вони більше схильні висловлювати свої погляди.

12. Не залишайте без відповіді невияснених

питань. Не робіть припущення, що читач знає суть того, про що ви пишете.

13. Будьте ввічливі, будьте джентлменом. Не поведіться так, як фільмовий репортер. Проте, не будьте перебільшено ввічливі.

14. Роздобудьте всю інформацію, включно з найдрібнішими деталями. Якщо сенатор носить шнуровані черевики, то це новинка. Також, коли має перуку.

15. Не бійтеся написати про речі, про які, може, „кожний знає”. Пишіть і про це.

16. Елементом, що підвищує вартість більшості звідомлень є час. Це не значить, що ви маєте сказати, що випадок стався о годині 2:15^{1/2} по полудні. Однак, лінивством є сказати, що це сталося „вчора”.

17. Якщо ви тільки задоволені з провідної думки, не залишайтеся на цьому. Кожний відступ повинен природно зливатися з наступним. Не сміє бути зривів, або перерви думки. Думку можна побудувати так, щоб ніякий редактор не міг викинути ні одного речення без шкоди для цілості статті.

18. Навіть, коли ви маєте диплом з Оксфорду, не погорджуйте тим, що є буденне, знане й тяжке. Пересічний читач повинен утотожити себе з дієвими особами оповідання і іноді може сказати, що: „Це могло трапитися і мені”.

19. Давне табу з промовчуванням назви продуктів минулося. Якщо газардовий грач їде клясичним автом „Дюзенберг”, то скажіть про те.

20. Писати некролог завжди тяжко. Дуже рідко виникає потреба представляти покійного як святого, або як потвору. Будьте реалістом, навіть терпким, але справедливим, щоб приятелі покійного, читаючи некролог, могли сказати: „Це його життєвий шлях”.

21. Ніколи не зневажайте раси. Ви можете згадувати расу, коли це потрібно для звідомлення, але ніколи для насмішки.

22. Ніколи не надуживайте зброєю своєї професії.

Джим Бішоп, коментуючи правильник ефективної праці журналіста, від себе додав, що до вище сказаного потрібно ще мати працю в своїй професії.

У 8-му числі „Українського Журналіста”, автор цих рядків писав про „Гру й підбір слів у журналістиці”. Як доповнення до попередньої статті подаю думки Вокера, які є на часі й з яких можуть скористатися кореспонденти і дописувачі до наших часописів.

Це число „Українського журналіста” коштує три долари. Просимо вислати гроші на адресу спілки:

140 BATHURST ST.
TORONTO 133, ONT.
CANADA

Фото Дж. Вірт

Учасники 3-го з'їзду українських журналістів. Зліва направо: В. Дідюк, Краля Української Преси і Радіо 1972, Ярця Бука, ред. Л. Коленська, ред. І. Кедрин і пані Кедрин.

КРИТИЧНИЙ ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Немала кількість людей вважає, що українські часописи повинні сконсолідуватися в один великий часопис на зразок „Торонто Стар” чи „Чікаго Трибюн”. Мовляв, тоді наші проблеми знайшли б розв’язку, і тоді ми мали б силу, фінансові та професійні резерви, щоб відповідно представити нашу справу перед світом. На мою думку, таке з’єднання неможливе, не потрібне, і не є розв’язкою проблем української преси. Дивлячись на успіхи англійської преси, ми часто забуваємо потенціал української преси. Великі часописи мають великі проблеми, як, наприклад, узагальнювання, віддалення, і до певної міри зниження стандартів тому, що такий часопис старається задовольнити всі смаки. Українська преса не має таких проблем. Здебільшого наші часописи є тижневиками; це значить, що редакція має кращу можливість обдумати кожне число та заглибитися в такі теми, які англійська преса може дозволити собі лише згадати. На жаль, потенціал ніяк не відповідає дійсності. Редактори наші перевантажені працею і ледве мають досить часу видати одне число на тиждень. Число передплатників українських часописів не зростає, а зменшується... а майбутність преси перебуває під загрозою браку журналістичного доросту. Виринає серйозне питання: „Чому це так?”. На таке питання тяжко знайти одну відповідь. Розгляньмо українську пресу на тлі успіхів англійських часописів.

Що найперше вражає читача, коли він розгортає український часопис?

а) естетичний вигляд. Англійська преса вже давно зрозуміла потребу великих та цікавих заголовків, вживання світлин та просторе розміщення статей, щоб заохотити своїх читачів до дальшого читання даного часопису.

б) професіоналізм. — На жаль, з різних причин наші редактори не тільки редагують часописи, але й дописують до них, займаються адміністративними та різними технічними справами. Ця невиразна різниця поміж редактором

і дописувачем дуже помітна в українській пресі. Часто виринають проблеми не тільки між редакцією і дописувачем, але також між редакцією і читачем. Англійська преса розв’язує такі проблеми двома способами. По-перше, є чітка різниця поміж редактором і дописувачем. По-друге, існує редакційна сторінка, де виразно висловлені опінії редакції, і також знаходять своє місце опінії читачів у формі листів до редакції. В українських часописах нема такого форуму для дискусії, а натомість, за малими винятками, існує монолог. Недавно статистика показала, що незвичайно високий відсоток мешканців міста Торонто (понад 70%) принаймні раз у житті написали листа до редакції англійського часопису „Торонто Стар” чи до „Глоб енд Мейл”.

Брак такого свobodного форуму для дискусії багато говорить про українську пресу, а саме, що вона боїться будь-якої критики, — не згадуючи вже про самокритику. Тут говориться про те, що преса боїться самовисміювання. Лише в журналах, подібних до „Лиса Микити” можна знайти щось на зразок широко розповсюдженого явища в пресі — так званої „політичної карикатури”.

Український журналіст обтяжений важкими обов’язками. Буває так, що одна людина пише на теми політичні, релігійні, мистецькі, літературні, виховні. Рецензії на дану імпрезу часто спізнені на місяць, і всі звучать подібно: все відбулося гарно і т. д. Всі безперечно чули жарт про журналіста, який хвалився, що він може написати статтю про дану імпрезу тиждень перед тим, як вона відбудеться.

в) зміст статей. — Що цікаве може переісний юнак знайти в українському часописі? — Дуже мало, хіба що він особливо цікавиться політичними питаннями. Коли молода людина радо читає і дописує до „Юнака” чи до „Крилатих”, рідко буває, що студент читає чи дописує до українських часописів. Чому? Тут саме і є основна проблема чи основне питання укра-

їнської преси. Преса, як знає кожний журналіст, повинна бути віддзеркаленням свого суспільства. Виникає питання: кого віддзеркалює українська преса? Чи вона в дійсності охоплює цілу громаду? Мені здається, що ні. Преса, так як вона тепер існує, віддзеркалює головним чином старше покоління. Молода людина — чи це професіоналіст, чи це студент, не є охоплений в такому обсязі. Гляньмо на англomовну пресу: англomовні часописи почи-

нає читати вже дванадцятилітня дитина, а часом навіть і молодша.

Як повинна діяти українська преса? — Вона повинна доходити до читача в якнайцікавішій формі. Вона повинна відчувати зміни в стандартах та побажаннях свого суспільства, і відповідно на це реагувати. Вона повинна рішуче вести за собою суспільство, а не залишатися „хвостом” того суспільства. Вона не повинна боятися змін.

Віра Ке

ГОЛОС З ЧЕТВЕРТОГО МІСЦЯ

„Журналіст в порівнянні з письменником, є приблизно на якому четвертому місці нижче. Журналіст не має шансів потрапити в літературу і потрапити на сторінки історії, або хоч в енциклопедію. Журналіст — як актор, тільки тоді є популярний, коли він живе, бере участь у своїй професії, а потім ніхто його й не згадає. От де, може, в когось затримається випадково якась його стаття між шпаргалками, або на долиці під слоїками з садовиною. Почніть писати новелі”.

Вище наведені слова — частина розмови з одним відомим письменником. Його поради я не прийняла і новел не пишу. Через обставини і через власну добру волю залишаюся журналісткою. Якби я була літературним снобом, я теж старалася б про забезпечене місце, як не в літературі, то хоч у якомусь календарі! Та я вільна, незалежна людина, не зв'язана ніякими шаблонними поглядами і кимсь давно виробленими обмеженнями. Сказати мені „пишіть новелі”, — це таке, якби радити заавансованому фотографові покинути фотоапарати і взятися за пензель і поважне малярство!

Я думаю, пишу, аналізую, читаю, спостерігаю. З четвертого місця так само добре видно світ, як і з першого. З четвертого місця так само легко дістатися в світ, зацікавитися світом, думати про світ. Так, я закохана в журна-

лістику, навіть, якщо вона їде на Пегасі, який тягне до старечого дому, а не до енциклопедії. Коли я думаю про себе як про журналістку — я думаю в третій особі. Я стараюся бачити все з точки зору тієї третьої особи, щоб цим способом розбудувати нову думку і в собі і в читачів, щоб стимулювати бажання думати і звернути увагу публічної opinіonі на всякі скриті (або й наявні) недотягнення, надужиття. Завдяки журналістам не раз пізнаємо різницю між ненормальними і справжніми людьми, людьми хворими на сентиментальність і здоровими, розумними. Коли я буваю не раз трошки кусюча, це не з невротичного бажання комусь докучити, зробити прикрість, порушити його спокій, це тільки тому, що мої стандарти є для мене дуже важливі і я ніколи не хочу їх знижувати.

Люди читають чийсь статті не для того, щоб „забити час”, бо часу тепер дуже мало в кожного, а щоб знайти правдиві відповіді (або цікаві оригінальні відповіді) на різні проблеми; читають статті не тому, що вони описують кучерявим стилем дірки в „камізельці”, чи взяті з повітря історії, але тому, що в них є сила, яка атакує моральні складності, в них зображене правдиве життя, в них є голос правди. Правда, яку находимо в змісті, часом має таку силу виразу, що зрушує все наше мишлення.

Ми, слуги преси, мусимо постійно шукати контакту зі щоденним життям, мусимо втягатися в загальні проблеми і загальні смутки, входити в світ повний миготіння і кольорів громадських і приватних емоцій. Це робить нашу працю цікавою, не застояною. Наша праця дає читачам сенс гармонії, з'ясовує певні явища, висвітлює неправду, побуджує до здорової дискусії. Завдяки журналістам можна з'ясувати багато речей.

Десь від 1960 року дуже відчувається прогалина між генераціями. Вона, можливо, витворилася спочатку через неуступний консерватизм дорослих і бунтування молодих. Потім до проблеми долучилися ще й інші причини. Якраз ці конфлікти, змагання зі столітніми традиціями і бій за традиції, зловживання наркотиками, нудьга, самотність, брак часу, отруєння природи хемікаліями, право молодих рішати власну долю — це все сучасні пекучі теми, яких не можна відкладати на потім, або чекати, щоб хтось колись написав про них книжку або новелу. Ці теми мусять опрацьовувати журналісти вже зараз, і повертатись до них часто, щоб завжди відповідно освітлювати кожний фацет нашого щоденного життя.

Журналісти мають стояти на сторожі, щоб діяти в правлінні, в керівництві справ — справ приватних, державних, громадських, справ малих і великих, мали завжди сталь у хребтах, а не желатину. Журналісти не сміють бути короткозорими, парохіяльного покрою, слабкими, постійно стурбованими, щоб когось не образити, щоб кожному догодити, за все повні вибачення і заалармовані та розтривожені в кожній незгідній ситуації. Журналісти повинні бути гранітом, а не піском, водою, а не паром.

Завданням преси є підготування суспільства до всіх раптових змін. Преса повинна перебувати в центрі найзагрозливішого антагонізму, мусить часом бути мокрим рядном, часом червоною плахтою на роз'ятрених емоціях, не раз бальзамом на незагоєні рани. Через це журналіст мусить бути солідною особою, свідомою своїх можливостей і переконаною в доцільності своїх завдань. Його роля — не сплітати собі на голову лавровий вінок, а промощувати дорогу в новому світі до кращого завтра.

І через це я свою професію журналістки люб-

лю і шаную. Для мене вона є на першому місці, і мене не журить те, на яке місце мене поставить історія. В нинішньому світі кожну людину згадують і пам'ятають, особливо ту, яка внесла в життя щось нове, яка думала незалежно, яка не попадала в традиційний страх „що люди скажуть” і не пропихала своєї особи, як верблюда, через вушко голки, крізь загальноприйняті ідеї і усталізовані поняття — до енциклопедії.

ВІДГУК З'ЇЗДУ ЖУРНАЛІСТІВ У ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ КЛЮБІ В НЬЮ-ЙОРКУ

29-го вересня цього року у рамках так званих п'ятнических вечорів Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку Орест Питляр і Ольга Кузьмович прочитали свої доповіді, виголошені ними на з'їзді. Вечором керував д-р Роман Голіят, який дав власну оцінку з'їзду, що її надруковано у „Свободі”. Ред. Іван Кедрин ствердив, що він не забирав на з'їзді голосу до жодної доповіді чи панелю, а тепер бажає взяти участь у дискусії, як член ЛМКлубу. Він скритикував виступ Ореста Питляра проти „теорії двох національностей”, ствердивши, що такої теорії взагалі ніколи не було. Пок. д-р Лука Мишуга висував теорію „двох батьківщин”, вийшовши з засади, що неможливо переконати народжених в Америці чи Канаді дітей та внуків, що Америка чи Канада не є їхньою батьківщиною, а батьківщиною є тільки Україна. Ред. Кедрин назвав доповідь О. Питляра гарною для вух безпосередніх політичних втікачів з України, але нереальною і нездійсненною в майбутньому, яку не можна застосувати до народжених тут генерацій. Він заперечив також твердження О. Питляра про те, що наша преса сліпо й слухняно підтримувала політику Річарда Ніксона: „Свобода” й інші газети були і є проти політики співіснування Ніксона, проти „культурних контактів” і т. п. Зате І. Кедрин признав доповідачеві рацію, що в українській пресі є забагато „табу”.

ЗА КАТЕДРУ ЖУРНАЛІСТИКИ ПРИ УВУ

Друкуємо цю статтю дискусійним порядком. За висловлені в ній думки відповідає виключно шановний автор.

Редакція.

Золотий ювілей Українського Вільного Університету, відсвяткований минулого року, був відзначений різними цікавими вечорами та зустрічами. Дав він і кілька успішних збірок. Здійснення ідей, які були порушені на ювілеї, залишить тривкий слід в історії УВУ, якщо розпочнеться діяльність постійної фундації УВУ, яка перебере на себе обов'язки забезпечення сталого допливу фондів — справа, якою тепер займається сам ректор, професор доктор Володимир Янів.

Маю на думці деякі далекосяжні пляни академічної реформи Українського Вільного Університету та певні нові напрямні для спеціалізованих університетських завдань. Одним з цих важливих завдань є саме виховання професійних кадрів, які згодом займуть найвідповідальніші посади редакторів української преси.

Але якраз ця справа і викликає серйозне занепокоєння. Чи довго ще залишатиметься наша преса живою і україномовною, коли вже сьогодні деякі студентські громади у своїй діяльності вирішили користуватися англійською мовою? Чи знайдеться досить читачів української преси, якщо вони матимуть змогу читати багатшу і технічно досконалішу англomовну пресу?

Безсумнівно, вищезгадані питання є цілком реальні. Протидіяти таким загрозам треба плем'янням нових молодих кадрів українських професійних журналістів. Та цього не можна сподіватися від жодної катедри при будь-якому чужому університеті. Це може зробити тільки УВУ — ця наша унікальна високошкільна установа, яка має можливість пов'язати таку професійну підготовку з українським навчанням, тобто поєднати аспекти викладання журналістичної техніки з українською духовою свідомістю.

Український Вільний Університет — єдина акредитована вища школа з світлою 50-річною історією академічних, педагогічних та публікаційних успіхів, повинна би виплекати такі кадри свідомих і кваліфікованих сучасних журналістів. Ще в 1949 році УВУ почав видавати матеріали для заочного навчання з планами дальшого розвитку таких професійних курсів. Проте через брак коштів ця справа припинилася. Сьогодні відкриваються нові, надійніші можливості для відновлення професійних журналістичних студій при УВУ. Організовані українські журналісти в Америці повинні подумати над створенням своєї рідної повноправної катедри журналістики в Українському Вільному Університеті.

Про таку можливість говорив недавно професор УВУ д-р Ілля Витанович під час надзвичайної конференції Співки Українських Журналістів в Америці (СУЖА) для відзначення ювілейних святкувань УВУ в Нью-Йорку. Автор цих рядків наважився переслати проект заснування катедри журналістики при УВУ на руки тодішнього секретаря Управи СУЖА, покійного доктора Романа Криштальського. З ініціативи автора цих рядків відбулася в січні цього року в Нью-Йорку й нарада, в якій взяли участь ректор д-р Володимир Янів, новий голова СУЖА редактор Іван Кедрин і автор цих рядків. Ця зустріч мала інформаційно-дискусійний характер.

Нарада прийшла до висновку, що можливість існування цілорічних курсів журналістики на офіційному місці діяльності університету (Мюнхен, Західня Німеччина) не є реальною. Проте існують дві інші можливості:

1. Створити окремі курси журналістики під час літнього семестру УВУ.

2. Відкрити філійний курс журналістики

при УВУ на Американському континенті, беручи до уваги труднощі зв'язані із заокеанською подорожжю на такий курс з Америки до Європи.

З цих думок виринув замір ректора Янова розглянути можливості для започаткування перших курсів ще цього літа в Мюнхені та праці до можливої комбінації цих навчань із заочно-кореспонденційним доповненням в наступному році. Важливо підкреслити те, що такі пляни, хоч і обмежені зараз силою обставин до окремих курсів, мають на меті згодом розгорнутися до розмірів справжньої постійної катедри журналістики. Успіх цієї справи залежить від розуміння і моральної підтримки організованих українських журналістів у нашому середовищі.

Зрозуміло, що завести той чи інший курс не тяжка справа для Українського Вільного Університету — установи з видатним існуючим чи потенціальним професорським складом. Крім того є також і деякі фахівці-журналісти, що із своїми знаннями та досвідом могли б вести частину академічних курсів. У нас є і кадри професійних журналістів, які закінчили свої фахові студії вже на чужині і знайомі з програмою навчання журналістики в західних утворених закладах. Справа в тому, що для забезпечення тривалості та постійного успіху в підготовці молодих українських журналістів треба послідовної підтримки їхніх старших колег.

Отже, для практичного здійснення цього проекту треба на протязі не більше як 1—1½ наступних років подбати про такі умови:

Створення фонду в сумі принаймні 10,000 доларів, щоб забезпечити з відсоткових прибутків постійну платню для професора журналістики при УВУ. Така сума не дала б можливостей для розвитку ширшої праці, такої як видавничі (конспекти, підручники) та дослідницької (постійна аналіза історії та сучасного стану української преси для застосування цієї інформації в навчанні) — отже треба буде додаткових 5,000 доларів, разом суму 15,000 доларів, яку СУЖА могла б зібрати, провівши спеціальну кампанію на сторінках кожної української газети, щоденної, тижневика чи місячника та кожного нашого журналу.

Щодо пляну студій, то їх можна було б розпочати стаціонарним навчанням на протязі 4-х

тижнів влітку в Мюнхені, а наступного академічного року продовжувати їх кореспонденційно за таким зразком: КУРС 1 — Синтеза огляду історії української культури та політики (віклади та семінари) — перші 2 тижні. КУРС 2 — Технідавничі практика (пов'язана з лабораторним досвідом), про методи писання репортажу, редакційної статті, рецензії тощо, та огляд друкарської техніки, складання тексту з матриць чи фотографічно, підготування відповідних заголовків, ломка, коректа, фото-ілюстрація і т. п. протягом цілого курсу — 4 тижні, та КУРС 3 — синтеза огляду історії та філософії української преси з аналізом її ролі в майбутності — останніх 2 тижні.

Передумови для вступу на курс є такі:

1. Добре володіння українською мовою та
2. Загальне знання історії українського народу та його літератури.

Після закінчення одномісячного стаціонарного навчання кандидат повертається додому і протягом року надсилає квартальні семінарні праці на теми узгоднені з професором курсів.

Задовольнивши цілу низку вимог, кандидат одержує диплом „Фахового журналіста”, який є передумовою для дальших студій журналістики при УВУ аж до третього академічного (докторського) ступеня.

Існує конечно потреба введення нових напрямних в українській пресі на еміграції. Крім того, немає сумніву, що успіх Українського Вільного Університету, єдиного акредитованого та чисто українського утвореного закладу залежить від нашого спільного розуміння та доброї волі включно з виробленням в найближчому часі навчальної програми для виховання нових і свідомих українських журналістів.

Український Вільний Університет завдячує своє створення ініціативі та творчій діяльності українських письменників і журналістів зібраних у Відні півстоліття тому. Вони були тими, хто першими подали гасло для реалізації ідеї рідного вільного університету. Сьогодні УВУ, а з ним і вся українська громада знову потребують ініціативи й динамічності збоку спадкоємців тих піонерів сучасного писаного слова.

Нехай же нашим новим творчим динамічним гаслом буде: „Створити протягом одного року першу постійну катедру журналістики при Українському Вільному Університеті!”.

ПАНЕЛЯ НА ТЕМУ „УКРАЇНЬКА АНГЛОМОВНА ПРЕСА”

Коли Управа СУЖА запропонувала мені організувати на 3-му з'їзді українських журналістів Америки і Канади панель на тему „Англомовна преса” і бути на тій панелі модератором, то ми зразу узгіднили, що у такій панелі повинні брати участь виключно молоді люди, або бодай мати кількісну перевагу над старшими. Остаточно, коли не вдалися зусилля придбати двох професійних журналістів середнього віку і талановитого молодого духовника, активно заангажованого в англомовній церковній пресі, панелістами стали:

Д-р Володимир Душник, справжній піонер англомовної преси, чийм завданням було коротенько з'ясувати, коли, як і чому постала в Америці українська англомовна преса, які були її цілі й завдання і чи вони залишились актуальними.

Д-р Андрій Шуль, який викладає музикологію в одному коледжі в Пенсильванії, проте ще порівняно недавно редагував студентський журнал, цікавиться журналістикою, є пропагатором ідеї заснування катедри журналістики при Вільному Університеті. Хотілося почути від нього з'ясування редакційних відмінностей і подібностей в українській англомовній пресі та пресі україномовній і широкій американській пресі.

Ірина Макарик—студентка історії і літератури в Торонтонському університеті. Цікаво було почути від неї, чому в Канаді нема української англомовної преси.

Андрій Білик — недавній абсолювент журналістичного факультету в Сиракюзькому університеті, журналіст щоденної газети „Сиракюз Пост-Стендерд”. Він відповідав на питання про техніку редагування.

Редактор Душник схарактеризував українську англомовну пресу, як англійську за формою і українську за її духом і змістом, та вказав на основне завдання української англомовної преси: бути духовним зв'язком між широким українським суспільством і тією його частиною, якій легше читати по-англійському, ніж по-українському, давати тим людям інфор-

мації про Україну, втримувати їх у сентименті до України й українства.

Д-р Шуль, відхилившись дещо від поставленого йому запиту, критикував існуючу українську пресу й радив модернізувати її за зразками преси американської.

Ірина Макарик поставилась негативно до самого існування української англомовної преси, назвавши її поступкою лінівству тих молодих українців, які не хотіли навчитись української мови. Вона дивилась дуже оптимістично на майбутній стан української преси в Канаді.

Андрій Білик, навпаки, дивився дуже песимістично на майбутнє існування взагалі української преси в Америці, різко критикував існуючу українську пресу, її бідність та технічну відсталість. Він, як і д-р Шуль, подав низку конкретних пропозицій для піднесення технічного рівня української преси взагалі та англомовної зокрема. Особливо рекомендував він обслуговування нашими кореспондентами, англомовними журналістами, таких центрів як Вашингтон, Об'єднані Нації й Чікаго.

Друга „рунда” запитів модератора засадничо підтвердила попередні погляди панелістів. Дозволю собі повторити те, що я сказав на закінчення панелі:

Без уваги на те, чи комусь сподобались чи не сподобались заяви того, чи іншого панеліста і без уваги на їх прагматичну вартість, кожний з панелістів висловлював свої думки щиро, без жодної попередньої цензури, без жодного тиску. Помітна була безпосередність кожного панеліста і коли думки д-ра Душника свідчили про його довголітній досвід редагування і громадської діяльності і за формою були висловлені спокійно, зрівноважено, то у молодих панелістів природно виявлявся їхній молодечий темперамент, чи навіть у декого пристрасність і запальність. Панель була вартісна саме тим, що вказала на розбіжність думок і темпераментів її учасників і на дискусійний характер самої проблеми української англомовної преси в Америці.

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ КАНАДИ Й АМЕРИКИ

В днях 23 і 24 вересня ц. р. відбувся в Америці, на „Союзівці” третій з'їзд Українських Журналістів Америки і Канади. Понад 120 осіб, членів обох Спілок і гостей взяло участь у з'їзді, яким керувала президія в складі: ред-Іван Кедрин-Рудницький, о. митрат П. Хомин, пані Ольга Кузьмович і Василь Дідюк. З'їзд вітали представники різних суспільно-громадських і церковних організацій і установ. Д-р Б. Олесницький, вітаючи з'їзд від Українського Лікарського Товариства Північної Америки, зложив \$500.00 на стипендії для молодих адептів журналістики.

На з'їзді прослухано три доповіді, при чому у кожній з них — крім доповідача — був і співдоповідач. Ред. О. Питляр і д-р Р. Рахманний говорили на тему „Українська преса у вільному світі, завдання і можливості”. За ред. В. Давиденка, який не зміг прибути на з'їзд, його доповідь на тему „Кодекс етики українського журналіста у теорії і практиці” прочитав М. Островерха. Співдоповідачем був О. Зінкевич. Пані О. Кузьмович говорила про „Український журналістичний доріст”, співдоповідаткою була студентка журналістики Сиракюзського університету Г. Матковська. Панеля на тему „Англомовна преса”, модератором якої був ред. З. Снилик, а панелістами д-р В. Душник, д-р А. Шуль, Ірина Макарик та Андрій Білик закінчилася цікавою і на високому рівні дискусією, яка разом із матеріалом доповідей, дали достатньо підстав для прийняття відповідних резолюцій, які запропонувала через свого голову д-р Б. Стебельського резолюційна комісія, до якої входили ред. Степанія Бубнюк, Осип Зінкевич, Ірина Макарик, д-р М. Сосновський. Верифікаційну комісію складали П. Дорожинський і Іван Боднарчук.

У суботу увечорі відбулася товариська вечера-бенкет, яким проводив ред. В. Софронів-Левицький, підчас бенкету представлено кралю Ярцю Бука, вручено почесну грамоту д-р В. Стаховому, прослухано гумористичний скетч ред. Івана Керницького (Ікера), новелю пись-

менниці Уляни Любович та деклямацію працівниці „Союзівки”.

Активну і добре організовану участь у з'їзді взяли журналісти і редактори з Канади, зокрема з Торонта, які в числі 39 осіб прибули спільним автобусом. Між учасниками наша молодь: краля української преси і радіо на 1972 р. п-а Ярця Бука та адепти журналістики, або ті, які нею цікавляться та дописують до української преси, Богдан Колос, студент журналістики на Лондонському університеті, та Ярослав Заяць, студент університету, активний студентський діяч. Перед між ними веде п-а Ірина Макарик — член управи Спілки УЖурналістів Канади та її журналістична стипендіянтка. Між старшими наш письменник-корифей Улас Самчук з дружиною, о. митрат П. Хомин, письменник інж. Приходько, голова нашої Спілки письменник-журналіст Нестор Ріпецький, П-во Стебельські, Вертипорохи, Вериги, симпатична редакторка п-і Віра Кемпе, пані ред. С. Бубнюк, інж. О. Тарнавський, інж. А. Івахнюк, інсп. І. Боднарчук, мгр. М. Поронюк, ред. В. Макар та інші. Між нашими гостями, які разом їдуть на наш з'їзд бачимо чимало заслужених громадян — П-во Романишини, Шафранюки, п-і Макарик, д-р Пасіка, п. Дубилко, п. Липовецький, п. Харченко, п. Петрівський, ред. Р. Паладійчук. У виступах на з'їзді зокрема добре репрезентували Канаду наші молоді, які на нашу велику радість, і притім повне визнання цілого з'їзду, ясно й отверто ставили питання про українську мову нашої преси, даючи цим добрий приклад і тим своїм молодим друзям, що дуже часто легковажно підходять до цієї важливої проблеми, йдучи по лінії найменшого спротиву. Крім нашої групи з Торонта брали участь у з'їзді журналісти д-р Р. Рахманний, п-і Логун та інші, які приїхали з Монтреалю. Далекий Захід Канади репрезентували пані С. Бубнюк і Когуська з Вінніпегу. Гостями на з'їзді були також п-во Чорнії, власники крамниці „Арка Вест”. Здається, що це перший раз у житті Спілки Українських Журналістів Канади, коли члени її, зібравшись

у великому числі, мали надзвичайну нагоду, їдучи на з'їзд, ближче познайомитися, поговорити, подискутувати, пожартувати, та навіть час-від-часу заспівати. Хоч дорога автобусом тривала досить довго, бо їхали у п'ятницю увечорі, під „вік-енд", а до того з різними ще пригодами, як забуті папери про громадянство, автовий рух, а опісля вже о год. 4 раненько, шукаючи дороги на „Союзівку" і заїхавши до малого мосту, не розрахованого на переїзд великих автобусів, ми мусіли звільнити нашого від „журналістичного тягару" та пройтися дещо серед кукурудзяних піль, ну і врешті десь біля 6 год. рано таки добилися до місця призначення. Хоч і втомлені ми були дещо та знервовані, і не було вже багато часу на відпочинок, та атмосфера не мінялась — чудовий настрій, товариське відношення і сміх домінували під „проводом" ред. Романа Паладійчука, який своїми дотепами дуже уприємнював і зменшував час подорожі. Тому не дивно, коли, повертаючись вже у неділю, о год. 1-ій по півночі, журналісти, прощаючись, висловлювали своє вдовolenня і радість, що такий з'їзд відбувся, а тим більше, що за два дні часу, а зокрема під час подорожі, вони, за словами одного з учасників, познайомилися між собою краще, ніж за цілий час перебування у Торонті. Вони обіцяли тепер підтримувати тісніший зв'язок та у найближчому часі організувати подібну подорож. Службу Божу для учасників з'їзду відправив о. митрат П. Хомин при співі, на скору руку, організованого „журналістичного хору". По закінченні з'їздових нарад відбулося спільне засідання обох спілок, на якому прийнято такі рішення: оживити формально існуючу, але практично не діючу федерацію з підготовкою до створення Світової Федерації українських журналістів у вільному світі, видавати неперіодично журнал Федерації „Український Журналіст", та згідно з рекомендаціями з'їзду скликати нараду діючих редакторів і видавців для вирішення професійних справ та покликати до життя Товариський Суд охорони журналістичної етики. Згідно з правильником Федерацію Спілок Українських Журналістів Америки і Канади очолює голова СУЖК письменник-журналіст Нестор Ріпецький, якому, як голові нашої Спілки, треба завдячити дуже багато, бо фінансова допомога не тільки наших, але здебільша і чужих підприємців та професіоналістів допомогла нам провести ве-

лику працю. Варто згадати виділення двох стипендій журналістики для Ірини Макарик та Ганусі Грицик, фінансову допомогу журналам „Слово" і „Естафета", фінансову допомогу у виданні творів В. Софроньова-Левицького, нагороди для молодих adeptів журналістики, раху преси і радіо у 1972 р. з участю Місс Канада Д. Савицької та підготовку до величного раху преси і радіо у 1973 р. з участю Місс Аргентини п-и Г. Дудик, який відбудеться у Роял Йорк Готелі. Наша участь у третьому з'їзді з таким успіхом і числом учасників, підготовка до видання збільшеного цього числа „Українського Журналіста" — все це належить до успішної праці Спілки.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ Канадське Представництво

Перша, найстарша і найбільша, а при тім найбагатша все-українська братсько-запомогова установа в Америці і Канаді. Близько 100,000 членів. Понад \$37,000,000 майна. Дасятки модерних і найдешевших груп забезпечення для дітей і старших. Найвищі дивіденди. Допомога в недозі. Особисті та гіпотечні позики на низькі відсотки. Стипендії для студентів. Фінансова допомога церквам, установам, організаціям і товариствам. Вакаційна оселя „Союзівка". Щоденник „Свобода", молодіжний журнал „Веселка", Енциклопедія українознавства. Не ризикуйте, забезпечтеся в установі, яка вже 80 років служить нашій спільноті. Звертайтеся до секретарів у вашій місцевості, або до Голови Головної Ради й Організатора В. ДІДЮКА

142 A Grenadier Rd., Toronto 3, Ont.
Tel. (416) 767-4720

*Побажання для Спілки
Українських Журналістів Канади
засилає*

ІРИНА МАЛИЦЬКА

власителька

DONUT HOUSE

764 QUEEN ST. WEST
TORONTO, ONTARIO
тел. 363-5211

БІБЛІОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Фединський Олександр. „Бібліографічний покажчик української преси поза межами України за 1966 рік”; ідем. „...за 1967 рік”) (під числами 11, 1967 і 12, 1968 в серії видань Українського музею-архіву в Клівленді).²⁾

У вступному слові другого річника вищезгаданого „Покажчика” його укладач справедливо нарікає на те, що цьому виданню не було приділено достатньої уваги з боку преси. Таке явище є цілком парадоксальне, бо саме їй присвячена ця праця.

Ці „Покажчики” насправді є продовженням роботи нашого знаного бібліографа В. Дорошенка, що довів реєстрацію української преси закордоном до 1962 р. включно.³⁾ Проте, д-р О. Фединський цілком слушно збільшує засяг реєстру української періодичної літератури, беручи на облік не тільки українську пресу західного світу, але й сателітів.

Таке розширення бібліографічного діапазону є дуже важливим, бо таким чином до еміграційної преси долучується преса країн, які, хоч і належать до „соціалістичного табору”, все ж таки мають деяку свободу в трактуванні історичних і культурно-національних питань. В таких часописах як „Наше слово” (Варшава; тижневик, орган головного управління Українського суспільно-культурного товариства, видаваний з 1956 р.), або „Дукля” (Пряшів; двомісячник, орган Української філії Спілки словацьких письменників, — з 1953 р.) та деяких інших, можна зустріти статті не абиякого культурного інтересу й значної питомої ваги.

Важливість обліку української преси в країнах-сателітах можна збагнути з того, що, наприклад, вищезгадане „Наше слово” з Варшави не знаходиться в індексі преси Польщі — „Бібліографія завартосьці часопісм”.

Немаловажним фактом у виданні „Покажчика” можна вбачати і те, що він не є частиною якоїсь книжки, збірника або журналу,⁴⁾ а окремих річником з поточним обліком української закордонної преси.

Порівнюючи поміж собою перших два річ-

ники, слід сказати, що другий з них свідчить про детальнішу розробку бібліографії: додано такі нові дані, як рік видання, періодичність, характер друку, формат, тираж та адреса видавництва. Гадаємо, що в майбутньому не зайвим буде зазначити головного редактора того чи іншого видання.

Перелік 100(!) назв пресових видань, із закликом до читачів по змозі інформувати укладача „Покажчика” про відповідні бібліографічні дані, говорить про недбайливе ставлення редакцій таких видань до того вельми старанного обліку преси, який жертвовно намагається провадити д-р О. Фединський.

Не говорячи вже про внутрішньо-еміграційну потребу такого „Покажчика” і важливість якнайбільшої повноти бібліографічного обліку всієї української закордонної преси, а також документальне значення його для дальшого вивчення історії культури української еміграції, слід зазначити велике зацікавлення в цій пресі з боку самого Заходу, що в своїх численних іншомовних бібліографічних виданнях має постійну рубрику, присвячену Україні, та в журналах, в яких час від часу з’являються огляди української преси.

Отже побажаємо „Бібліографічному покажчикові” д-ра О. Фединського найкращого успіху й відповідної оцінки цього наукового і в той самий час патріотичного видання.

А. Фесенко

1) Іншомовний заголовок на шмуктитулі „Бібліографи оф періодікалс” слід розуміти, як „Бібліографи оф нюспейперс, періодікалс енд серіалс”.

2) 1966, загальних бібліографічних гнізд: 300, церковних бюлетенів: 102, додаткових: 48; 1967, загальних — 303, додаткових — 32.

3) На жаль, неопублікованими залишаються роки 1963—1965.

4) Це стосується як самих індексів, напр., М. Гнатишака, В. Дорошенка, Інституту вивчення СРСР в Мюнхені і т. п., так і до оглядів української преси С. Наріжного, З. Соколюка та ін.

ХРОНІКА ДІЯЛЬНОСТІ СУЖК У 1971-72

Дня 10 листопада 1971 р. в залі бібліотеки „Гомону України” відбулися річні загальні збори, які відкрив голова СУЖК ред. Василь Солонинка. Після прийняття порядку нарад, зборами керувала президія в складі: ред. Микола Гавриш — голова, Ірина Макарик — секретар. Присутніх на зборах 19 членів і 8 мандатів від неprisутніх. По прийнятті протоколу попередніх зборів звіти з діяльності Управи СУЖК склали: ред. В. Солонинка — голова, інж. Л. Вертипорох — секретар і ред. В. Дідюк — касир. За Контрольну Комісію звітував о. митрат П. Хомин. Після дискусії і уділення абсолютній уступаючій управі обрано нову у такому складі: Нестор Ріпецький — голова, інж. А. Івахнюк — заступник голови, Мирон Королишин — секретар, Василь Дідюк — касир, поперед. голова Василь Солонинка, п-а Ірина Макарик — референт журналістичного доросту, інж. Омелян Тарнавський — референт зовнішніх зв'язків. До Контрольної Комісії обрані: о. митрат П. Хомин, Микола Гавриш та Іван Боднарчук. Збори вислали привітання Верховному Архiepіскопів Іх Блаженству Кардиналові Кир Йосифові з нагоди закінчення Синоду. Збори привітали о. митрата П. Хомина з днем народження та гостю з Європи мгр. Славу Стецько.

З нагоди Собору Української Православної Церкви в ЗСА та вибору Митрополита Мстислава її Головою, переслано також щирі привітання для Іх Блаженства Митрополита Мстислава і цілої Церкви.

СУЖК виділила 24 листопада 1971 р. сто доларів на Патріярший Фонд УКЦеркви. Того ж дня створено статуту комісію в складі: о. ред. П. Хомин, мгр. М. Дзьоба та інж. Леоніда Вертипорох. Завданням комісії — приготувати проект зміни статуту СУЖК на слідуючі загальні збори.

29 січня 1972 р. у приміщеннях Українського Дому при вул. Крісті відбувся шостий з черги традиційний Равт української преси і радіо. Участь у равті взяло 14 українських тижневиків і журналів, один щоденник та дві радіопрограми. Господарем равту був ред. В. Дідюк, а майстром церемоній Богдан Синишин. Жюрі складалося з таких осіб: Улас Самчук, Слава Фроляк, Мирон Левицький, Валентина Родак та Ірина Макарик. Участь у равті взяла також Місс Канада п-а Донна Савицька, а також визначні представники Онтарійського уряду. В програмі була мистецька частина славного квартету „Верховина” під проводом п-і О. Глібович. Кралею української преси і радіо на 1972 р. було обрано кандидатку „Свободи” п-у Ярцю Бука. Першою князівною п-у Наталю Яровенко від радіо-програми „Прометей”, другою кандидатку журналу „Юнак” п-у Оксану Пелех. Равт пройшов з великим моральним і матеріальним успіхом.

В новорічних привітаннях Владики Кир Ізидора СУЖК репрезентував інж. О. Тарнавський. П-а Ірина Макарик була представником СУЖК на імпрезі передачі статуй Володимира Великого в Каса Лома, переданого ОЖЛВУ. Інж. О. Тарнавський був речником СУЖК під час відвідин Австралії та зустрічах там з різними організаціями й установами. В зв'язку з хвилею нових арештів культурних діячів в Україні видано комунікат СУЖК з гострим протестом і засудженням комуністичного режиму та переслідування діячів української культури.

Спільне засідання управи СУЖК з головою СУЖА ред. Іваном Кедрином-Рудницьким відбулося 26 лютого 1972 р., на якому вирішено видавати спільно журнал „Український Журналіст” та відбутися у днях 23 і 24 вересня ц. р. спільний з'їзд українських журналістів Америки і Канади на „Союзівці”. Зараз по закінченні відбулася доповідь шановного гостя на тему „З життя українців в Америці”, послухати яку до приміщення „Бейбі Пойнт Гол” прийшло чимало учасників вечора, та після доповіді могли по-товариському при каві обмінятися думками і подискутувати. Вечером проводив заступник голови інж. А. Івахнюк.

19 лютого ц. р. відбулася в приміщенні Гарт Гавз Торонтонського університету панель „Аналіза української преси”, що складалася виключно з молодих студентів, які підходили до наших проблем з критичного боку. Панелістами були: Андрій Бандера, Зенон Зварич, Богдан Колос, модератором Ігор Тарашук. Панель пройшла на високому рівні. Для її створення спричинилась дуже багато п-а Ірина Макарик.

Ред. Василь Солонинка репрезентував СУЖК на відкритті і посвяченні пам'ятника Шевченкові у Буенос-Айресі в Аргентині.

З приводу смерті бл. п. Митрополита УГПЦеркви в Канаді Блаженнішого Митрополита Іларіона вислали співчуття до Консисторії.

В. Дідюк репрезентував СУЖК на ЛВУ 22 квітня ц. р.

З приводу смерті члена СУЖК ред. Б. Домазара складено суму 25.00 дол. на Пластовий Фонд ім. Сірого Лева.

П-а Ірина Макарик репрезентувала СУЖК на Фестивалі Молоді у Тандер Бей.

На засіданні управи 5 квітня ц. р. призначено стипендію для студентів журналістики. Рівно ж вирішено справу нагород на конкурсі творчості молодих авторів. З приводу смерті сл. п. ред. Івана Сирника, замість квітів на могилу складено суму 25.00 дол. на

Фундацію ім. Т. Шевченка.

Будівельна компанія „Брамалі” склала 1,000 доларів на працю СУЖК.

О. Тарнавський прочитав привітання від СУЖК на відзначенні 70-ліття Ека у Дітройті.

Дня 27 липня ц. р. виділено дві журналістичні стипендії у сумі по 500.00 дол. для: Ганусі Гридик, студентки журналістики з Гамільтону та Ірини Макарик, студентки історії і літератури з Торонто. Того ж дня виділено також фінансову допомогу на видання журналу „Слово” в Едмонтоні, у висоті 250.00 доларів, до-допомогу того ж самого розміру виділено й комітетові „ад гок” на видання п'єси В. Софроніва-Левицького.

З приводу смерті члена СУЖК сл. п. І. Менделюка, замість квітів на могилу покійного призначено 25 доларів на релігійну радіопрограму „Прометей”.

У днях 23 і 24 вересня ц. р. 39 членів СУЖК і гостей взяли активну участь у з'їзді українських журналістів Канади і Америки на „Союзівці”. Поза то-ронтонською групою участь у з'їзді брали також журналісти з Вінніпегу і Монреалю.

На 10 лютого 1973 р. заплановано новий Равт Преси і Радіо 1973 р., до якого йде діяльна підготовка. Участь у Равті візьме краля (місс) Аргентина п-а Н. Г. Дудик. Равт відбудеться у Роял Йорк Хотелю, в одній з найбільших залів м. Торонта. Оплату дороги для Місс Аргентини бере на себе подорожове бюро „Блур Тра-вел Ейдженси”, власником якого є М. Когут.

Це подорожове бюро жертвувало також оплату по-дорожі двох осіб у „невідоме”, які будуть щасливцями у розігрі подорожових квитків під час равту.

На нагороди для учасників равту також пожертву-вали свої картини мистці: М. Левицький та І. Бель-ський і Марія Стиранка.

Фінансову допомогу у цьому році для СУЖК дали свої і „чужі”, чим дали можливість СУЖК розгор-нути свою працю, а зокрема прийти з фінансовими допомогами для багатьох добрих і корисних починів. Окремий комунікат з подякою всім жертводавцям буде видрукований спеціально та розданий учасникам Равту. Бюджет СУЖК у 1972/73 р. вносить понад 20,000 доларів, який дає можливість розгорнення праці. Повне признання і подяка за це належить актив-ному голові нашої СУЖК письменникові-журналіс-тові Несторові Ріпечькому та всім членам управи за добру співпрацю.

Один редактор весь час повторював, що він дивить-ся дуже оптимістично на справу української преси на еміграції.

Як ви такий оптиміст, то чому ви завжди вигляда-єте так зажурено?

— Бо я журюся моїм оптимізмом.

РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ, ПОЧЕСНИЙ ГОЛОВА СУЖА

В останньому числі „Українського Журналіста”, яке з'явилося весною цього року в Нью-Йорку, у згадці про Романа Купчинського у статті „Почесні члени СУЖА”, сторінка 23, трапились деякі помилки, що їх оцим спростовуємо:

Письменник-журналіст Роман Купчинський, колиш-ній довголітній голова „Товариства письменників і журналістів (ТОПІЖ)” у Львові, є також автором ме-лодій і слів 86-ох пісень, але пісня „Не плач, Рахіле”, про яку там мова, не є його твором. У вичислюванні його літературних творів не зазначено двох, які вий-шли в Америці, а саме: „Мисливські оповідання” і ро-мантична поема „Скоропад”. Власне з нагоди появи „Скоропада” СУЖА влаштувала в Літературно-мис-тецькому Клубі в Нью-Йорку вечір присвячений Ро-манові Купчинському, на якому Управа СУЖА вру-чила йому грамоту свого почесного голови (а не члена).

Редактор до редактора:

— Алеж у нинішніх часах іде все догори!

— То правда, одначе я знаю три речі, які залиша-ються на тому самому рівні.

— О? Цікаво: Які саме?

— Ваша опінія про мене, моя опінія про вас, і опі-нія читачів про нас обох!

ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ

Спілці Українських Журналістів Канади
пересилає

Д-р М. Д. МИЦИК
з роудиною

Багато успіхів у праці
бажає

Б. ЖАРОВСЬКИЙ
адвокат
з роудиною

ДЛЯ ЧОГО ВИХОДИТЬ УКРАЇНЬСЬКА ПРЕСА?

Українська преса від самих своїх початків була наставлена передусім на пробудження національної самобутності (ідентичності), на національне відродження, на проповідування української правди, на місійну працю серед народу, що у великій мірі затратив своє національне „Я”. Перші наші редактори й журналісти — це були насамперед апостоли, місіонери, камеляри, що ревно проповідували, лупали скалу темноти, байдужості й несвідомості серед нашого народу. І ця просто апостольська праця видала стократні плоди, бо ж величаве відродження українського народу над Дніпром весною 1917 року, або незабутній Листопад 1918 р. в Західній Україні — це були наслідки передусім наполегливої праці українських журналістів, письменників, поетів, що своїм друкованим словом збудили український нарід і вивели його на довгу дорогу до Волі.

Стару гуманістичну засаду: — „Я — людина, і ніщо людське мені не чуже” — українські журналісти можуть спарафразувати: — „Я — українець, і ніщо українське мені не чуже!”

Тому вся українська вільна преса на рідних землях присвячувала завжди найбільше місця українським справам, бо про них не писала й не пише майже нічого чужа преса. Про світові та чужі справи й події писали в чужій пресі, яку читали й далі читали наші люди. В сучасну пору радіо, телевізія й чужа преса подають так багато інформацій про чужі та світові справи, що наша преса не потребує вже приділяти на це багато місця через обмежений розмір наших друкованих органів.

Однак деякі наші журналісти залюбки пишуть про чужі справи, вважаючи їх буцім то „достойнішими, важливішими”, забираючи місце, що повинно бути зарезервоване в першу чергу для українських матеріалів. Бо легше прочитати одну чи дві статті чужинців і написати свою, третю, статтю на чужі й далекі нам теми, ніж написати оригінальну статтю на українські теми, з життя, з власних спостережень, на підставі розмов з нашими людьми,

проявів нашого громадського життя та його вимог чи подій дня. А таких тем не бракує!

Українське життя на чужині занепадає, помітні недоліки і прогалини на всіх ділянках, старші відходять, а молодших, готових стати на їх місце, дуже мало. Що буде за 10 чи 20 років з усіма аспектами нашого життя, починаючи від релігійного, виховного, аж до спортивного, — того ніхто сьогодні не може передбачити, але що буде воно слабше розвиватися, бідніше, скутіше, — про це немає двох думок!

Однак про ці пекучі проблеми замало пише наша преса, їх обминається, щоб „хтось не скривився”, образився чи не розгнівався смертельно! Забагато в нашій пресі є „заборонених тем”, „табу”, таких „святих корів”, як в Індії, що їх здалека оминається, хоч вони розляглися на головній вулиці!

В англomовній пресі щодня є багато листів до редакції, відповідей різних спеціалістів на питання читачів, практичних порад, вказівок, різних „кутків”, опитів тощо.

За прикладом відомого Інституту Геллупа та інших варто і треба переводити й нашим редакціям опити читачів відносно їхніх поглядів на життєві проблеми та містити наслідки таких опитів.

Коли щось важливе діється у світі, — тоді чужинецькі журналісти переводять розмови (інтерв'ю) з керівниками даних справ, або допитаними пресовими референтами. Нічого подібного не буває в нас! Чи були в нас інтерв'ю з нашими Владиками після кожного синоду, після різних сумних явищ, наших невдач на відтинку помісности Укр. Кат. Церкви? Чи були інтерв'ю з нашими Владиками обох головних наших Церков щодо екуменічного співжиття, як це робиться з іншими християнськими Церквами, а навіть між християнами і жидами?

Чому перед кожним конгресом КУК чи УККА немає в нашій пресі інтерв'ю з головами цих централей?

Чому представники середнього й молодого покоління не займають свого ставлення до про-

блем дня, можливо дещо інакшого від ставлення старшого покоління, що вже відходить?

Чому така важлива проблема, як мішані подружжя, що найбільше загрожує нашому молодому поколінню, що загрожує ліквідацією нашого окремого церковного й національного життя та повним злиттям з чужим морем, — так мало й побіжно навітлюються в нашій пресі? Невже неможливо знайти якийсь засіб протидії проти цього сучасного явища, що загрожує нам майже повною асиміляцією?

Українське шкільництво загрозовано занепадає у менших осередках, а якщо воно існує ще по великих скупченнях наших людей, то в ньому охоплено тільки малий відсоток наших дітей. Також організації нашої молоді, літні табори тощо, притягають тільки незначну кількість дітей й молоді (менше 10%!), але що робить наша преса, щоб збільшити членство наших молодіжних організацій? Чи не більше „достойно і праведно” писати тепер про літні табори нашої молоді, ніж . . . відписувати з чужої преси про арабів, Ізраїль, В'єтнам, Китай та Бангладеш?

Де інформації про життя української спільноти у різних країнах її поселення? Звичайно вибираються тільки якісь недоліки, неполадки, негативні речі, або самі ювілеї, святкування, здвиги чи конгреси, а не дається картини цілого життя нашого народу, і на рідних землях і на чужині. Де є враження наших туристів з подорожей по Україні чи по країнах поселення наших емігрантів, що описували б життя в загальному, а не спеціально вибрані моменти?

Чому читачі української преси у вільному світі не мають повної картини життя українців як в Україні, так і на еміграції, тільки відірвані фрагменти?!

Найбільш важливе завдання українських вільних журналістів: *дати по змозі повну картину життя українського народу в цілому світі.* Правда, це завдання не легке, але треба свідомо, організовано йти до цієї мети, бо ж для цього й існує українська вільна преса.

— Як то, що ви запрошуєте всіх на свій 25-літній ювілей праці в редакції цієї газети, коли ви тут працюєте тільки 12 літ?!

— Так, це правда, але коли я додав докупити всі години праці в післяслужбовий час, то вийшло, що я тут вже працюю 25 років.

ЩОДЕННИЙ ХЛІБ

Одного разу приятель запитав німецького поета, драматурга і письменника Йогана В. фон Гете, що той рекомендує як духовий щоденний хліб? Мистець відповів: „Кожна душа потребує іншого харчу, і тому щоденний хліб для кожної душі мусить бути інший. Я особисто вибрав за свій щоденний хліб таке: я люблю прочитати хоч одну якусь шляхетну поему, я стараюся побачити гарну картину, я намагаюся послухати трішки інспіруючої музики, я докладаю всіх зусиль, щоб зустріти велику, особливу душу, і я працюю над тим, щоб сказати моїм близьким та взагалі людству кілька розумних слів”.

ЗВІДКИ ПОСТАЛО СІМ ГОЛОВНИХ ГРІХІВ?

В 13 столітті, коли жив святий Тома з Аквіну, найбільший і найвизначніший схолястичний філософ, і коли схолястична філософія була в найвищому розквіті, — група теологів склала список сімох головних, або т. зв. тяжких, смертних гріхів. Ці гріхи це: гордість, захлапність, безсоромність, заздрість, непоміркованість, гнів і лінивість. Духовні автори вибрали ці гріхи не тому, що вони є якраз найгіршими гріхами, але тому, що вони вважали, що ці хиби найскорше доводять до гріха.

Схолястична філософія виникла в середньовіччі в Європі між схолястиками, тобто „людьми школи”. Джерелом цієї філософії були писання святого Августина і інших батьків Церкви та доктрини грецьких філософів, передусім Аристотеля. Вони мали в собі теж багато неоплатонізму.

СМАЧНІ ГАЗЕТИ

Тепер на світі, коли вже не стає місця на людей, — не стає його і для соломи. А солома є дуже потрібна до годування худоби. Змішана з мелясою вона є головним джерелом грубої фібри, яку худоба потребує до т. зв. „ремигання”. Учені студіюють всі можливості, щоб чимсь замінити соломі і взагалі всякий грубий харч, який тепер дають фермери худобі, бо це все можна переробити на харч для людей, якого стає щораз менше і менше на світі. Недавно в державному університеті в Пенсильвенії довели, що худоба дуже добре почувається, коли їсть посічені газети з мелясою! Газети січуть, мелять, додають меляси і — подають худобі на снідання, обід і вечерю! Хто знає, чи не настане такий час, що ми всі будемо їсти газети! Яке ж тоді трудне завдання будуть мати журналісти! Вони мусітимуть писати лиш те, що нікому не шкодить і є легкостравне для кожного. Бідні журналісти!

П.

СТУДЕНТИ КРИТИКУЮТЬ

З ініціативи управи Союзу Українських Журналістів студентка І. Макарик, член управи, організувала зустріч між студентами і журналістами в Торонтонському університеті 19 лютого ц. р. Мета сходин — дати нагоду студентам висловити свої критичні зауваги щодо нашої преси в Канаді. З цією метою була створена студентська панель, що мала даги критичну аналізу нашої преси в Канаді. Участь у цій панелі взяли такі студенти: І. Таращук — керівник дискусії, Б. Колос — студент журналістики, А. Бандера та З. Зварич — студент історії східної Європи. Ще мав взяти участь у панелі Б. Будний з Оттави, але його не було й ніхто про його відсутність не тільки не згадав, а й не виправдав.

У критичних заувагах наших студентів щодо нашої преси чимало було дечого слушного. Відмічено, що в нас надто багато пресових органів, які віддзеркалюють тільки діяльність своїх партійних угруповань чи організацій, а не дають цілісної картини нашого суспільно-громадського життя. Чому, мовляв, студент мусить читати чотири часописи, щоб зорієнтуватись у поглядах. Далі рівень наших тижневиків незадовільний. Через роздрібненість наслідком надто великого числа газет, наші редакції клигають і матеріально, і в доборі співробітників, і з тиражем. Чи не можна б, кажуть студенти, получить кілька газет і тут дати змогу висловити різні думки. Адже, на їхню думку, можна б цій самій газеті висловитись і бандерівцєві і мельниківцєві та іншим на зразок колишнього торонтонського „Телеграму”. Така газета здобула б більше передплатників, збільшився б тираж і вона була б у спроможності дати кращу платню українському редакторові. Через брак фінансової основи нема спромоги вкласти більше праці в газету, бо — звичайно — одна людина робить усе сама.

Щодо рівня наших газет, то він дуже незадовільний, а тон дискусії надто особистий і без-

проблемний. Мовляв, дуримо самі себе та читачів, живучи у фантазії й не бажаючи бачити своєї дійсности. Наша преса не дає аналізу світових подій, ніхто не цікавиться канадськими справами, й наша преса проявляє брак політичної зрілості. Не пишемо про свій крах в Азії. Також нема театральних, музичних і т. д. оглядів фахівців.

У нашій пресі клигає інформація, бо, наприклад, в „Гомоні України” не можна найти вісток про працю в УНО та в споріднених організаціях, а в „Новому Шляху” — навпаки! Крім того, студента не цікавлять у газетах різні програми та самі імена доповідачів, але зміст праці та думок. Він не читає таких дописів, де відмічено, де хто сидів на бенкеті, чи похвальні промови, тощо. Це були б коротко зібрані закиди проти нашої преси від наших студентів.

У питаннях та дискусії студенти Макарик і Заяць вказували, що утворився б застій, коли б об'єдналися всі газети і не було б потрібного суперництва та шукання доріг зробити газету кращою, вказуючи на колишній „Телеграм”, що затривожив англomовних канадців своєю ліквідацією, мовляв, не буде іншої думки.

Дискусія деяких працівників пера, на жаль, не була на висоті та речева. Замість шукати причини такого незадовільного стану, чого, до речі, більшість журналістів свідомо, і вказати спосіб, як подолати труднощі та знайти розв'язку, вони в критиці пішли ще дальше за студентів. А втім, не все в нашій пресі аж так чорно, як панелісти та деякі дискусанти бачать. Перегинати палицю надто — теж не добре.

Які ж можна зробити підсумки з цієї зустрічі? Які позитиви, а які негативи? Насамперед треба підкреслити великий позитив, що започатковано такі зустрічі для обміну думками. Віримо, що такі зустрічі не припиняться на цій одній і прийдуть ще дальші. Є чимало проблем, щоб спільно їх обмірковувати та єднати

працю старших із молодшими у переемстві. Треба брати до уваги, що в чужих праця переходить безперерійно від старшого покоління на молодше і тому нав'язання контакту дуже корисне явище. Надзвичайно відрядне й те, що студенти, краще чи гірше, висловили свою думку про українську пресу в Канаді.

А негативи? Їх трішки більше, та з часом їх можна буде усунути. У першій мірі — студенти грішать неточністю. Через неї, бо панеліст спізнився, сходини запізнились на пів години. Це недобре і принаймні треба було це спізнєння виправдати перед громадою. Адже старше громадянство прийшло на означений час. Треба вчитись шанувати інших.

Далі: коли голова сходин представляє когось публіці, то повинен робити це як слід, а не ставити наголос на саме чиєсь прізвище, бо — мовляв — воно саме за себе говорить. Так, прізвище говорить, але про кого іншого, а не про даного студента, який нам цілком невідомий, навіть що студіює. Адже це прізвище відоме не завдяки самому студентові! Дуже розчаровувало мене число студентів, яке разом із панелістами дорівнювало заледве одній третині старших, яких було приблизно 40. Це применшує аргументацію самих панелістів.

Щождо самої *аналізи*, яку дали студенти, то її взагалі не можна назвати аналізою. Це були менш-більш довільні та вирвані деякі поміччєння. Не можна говорити про аналізу, коли хтось заявляє: того чи того не читаю, те чи це мене не цікавить. Звичайно мало хто все читає („від дошки до дошки”), але тільки те, що його цікавить. Одних цікавить одне, інших інше, тож і для них мусить бути щось, бо наші тижневики це газети загального характеру.

Одначе, коли хтось хоче дати аналізу преси, він мусить усе в ній прочитати, чи йому це подобається, чи ні. А що студенти ґрунтовно не прочитали потрібного матеріялу, то й аналіза вийшла не аналізою. Це видно з їхніх тверджень про брак політичних статей у нашій пресі, про недостачу зацікавлення канадськими проблемами, про те, що вона не аналізує світових подій і т. д. Можна мати таку чи іншу думку про все це, але не можна твердити, що цього немає в нашій пресі, або що наші редактори не знають чужих мов. Для аналізу треба

було принаймні переглянути нашу пресу та зробити речевий, а не уявний висновок. Звичайно, пишемо про ці недомагання не для того, щоб „бити” студентів, бо в багатьох речах ми з ними погоджуємось. Проте вимагаємо від них більше солідности та докладности, щоб їхня аргументація мала голову й ноги.

Під час Французької революції в 1848 р. юрба бігла серединою дороги. Поліція схопила одного з юрби, який плентався позаду.

— Пустіть мене! Я мушу бігти за юрбою. Я їх провідник!

Один канібал-журналіст, до другого канібала-журналіста:

— Цікаво, чому нашого редактора нема на з'їзді?

— Бо хворий. Має алергію.

— Так йому й треба! Я ж його попереджав, щоб не їв тієї солом'яної вдовички!

— Ви справді можете гордитися Торонтом: стільки тут українських церков! Торонтонці певно дуже люблять Господа Бога.

— Можливо — можливо, що дуже люблять Господа Бога, але один одного вони ненавидять, як чорти!

Новеля з несподіваним закінченням:

— Хочете стати мою дружиною?

— Ні.

І вани жили щасливо до кінця життя.

Різниця між чоловіком і жінкою є та, що чоловік заплатити два долари за річ, яка коштує одного долара, але яка йому потрібна, а жінка дасть долара за річ, яка коштує два долари, і яка їй зовсім до нічого не годиться.

Тато запитав сина, чому той не пошукає собі кращої дівчини.

— Це єдина дівчина, яку я міг дістати до того авта, яке ми маємо.

ПРО РІЗНІ ВАРТОСТІ

У світі існують різні вартості; є вартість краси і вартість сили. Зокрема наголос кладеться на вартість краси, культури, літератури чи мистецтва, але всі великі народи клали основний наголос на силу, щоб при допомозі тієї сили забезпечити існування і розвиток краси й культури. В західних країнах мірилом сили є гроші. Тому Наполеон казав: „щоб витрати війну, треба мати три речі: гроші, гроші і ще раз гроші”.

Усі поневолювачі давали своїм підданим можливість співати, танцювати, вишивати навіть на шкурах, навіть і деклямувати, але промисл, торгівлю все держали цупко у своїх руках, бо це саме давало їм силу панувати над другими.

Ще й сьогодні росіяни дозволяють поневоленним ними народам мати „культурні зв'язки із закордоном”, але, борони Боже, не торговельні. Вже 1000 років тому княгиня Ольга, коли їхала до Греції, то брала з собою не мистців чи літераторів, але дружинників і купців. Вже в сиву давнину люди цінили вартість сили, а ми ще й сьогодні не можемо погодитися із гірким фактом, що світ любить красу, але рахується тільки із звичайною грубою силою.

Може саме й через це ми вперто відсуваємо і занебдуємо можливості матеріального росту, який міг би забезпечити нам в першу чергу шкільництво, науку, а за тим усі інші культурні цінності.

Кажуть, що „приклад є добрий учитель”. Який приклад дає українська преса, чи провідники світських, а то й церковних організацій? Коли Лопух-Лопушанський пише довжелезні до нудоти статті, які крім порожніх фраз нічого в собі не містять, — то він політик і великий діяч „страдник за неньку Україну”. Коли Смерека Смерекова псує папір цілих 15 чи

більше років, гірко нарікаючи на „лютих воріженьків” — то вона „діячка”, „патріотка”. Коли хтось видряпається на сцену і намішає „великих слів велику силу і більш нічого”, то він майже Іван Золотоустий.

До всіх цих трьох прикладів можна застосувати приповідку „душу, тіло ми положим, але доляра не дамо”. Користь для українського народу з того невелика.

Священики в церквах стало підкреслюють, що „багачеві тяжче дістатися до неба, ніж верблюдові пролізти через вушко голки”. Не знаю, чи воно так, але знаю, що жида на перші місця в своїх синагогах садять своїх багатіїв, а чейже наше Святе Письмо є доповненням жидівської Біблії.

Деякі люди, які самотійно не вміють заробити на „живіт борщу” для себе і своєї родини, збираються до купи, творять так звані політичні партії і тоді влаштовують „підприємства”, щоб „животи борщем наповнити”. І такі люди вже навіть звикли до того, щоб називати себе „політичними діячами”.

Яку ж політику можуть робити „бідні люди”? Та ж політика це найбільший „бизнес”, в ім'я якого цілі імперії вели і ведуть гарячі і холодні війни. Як же ж можуть провадити „великий бизнес” ті, хто ніколи не провадили „малого”?

Чи ж можна дивуватись після цього всього, що наші політичні впливи є такими, як вони виглядають?

Преса творить публічну опінію, за якою іде загал. Мабуть, головним завданням преси є підхопити і підкреслити здорові прояви в суспільстві і подати їх своїм читачам, як приклад гідний наслідування.

Як же наша преса ставиться до таких явищ? Мусимо погодитися, що вона в більшості є партійною пресою, або пресою церковною. Може саме через це наші редактори чи журналісти не підбираються за вмінням, чи професійним стажем, а радше опинилися на своїх постах

Петро Яцик є знаним підприємцем у Торонті і діяльним членом провуду Товариства Українських Купців і Професіоналістів. Друкуємо його думки, як дискусійні і думаємо, що наші читачі заберуть у порушеній справі голос.

якимсь збігом обставин. Вони ж бо мусять задовольняти своїх „босів”.

Коли хтось вийде на сцену, не вміючи навіть правильно обернутися чи на тій сцені триматися, в його пресі він — великий промовець. Коли хтось із „нашої партії” поступив на працю до чужої фірми купна-продажу реальностей, — то треба його зараз похвалити, перехвалити, порівняти до економіста світового значення.

Коли десь у когось справляють христини чи весілля і з такої нагоди патріотична громада зібрала 10 доларів на ту чи іншу пресу — то зараз же друкується півсторінковий допис і обов'язково з фото. (Можливо, я трошки перебільшую, але факти є фактами.)

Але якщо хтось працюю своїх рук і своєї голови добився добре платного становища, чи власного підприємства і, як добрий громадя-

нин, жертвує на загально-українські цілі тисячі доларів кожного року, то про те „на всіх языках все мовчить”. Він „багач” і йому „тяжче дістатися до неба, ніж верблюдові пролізти у вушко голки”.

Часами можна почути твердження: „доки був бідний, доти був гідний; збагатів — і врікся своїх”.

Я думаю, що тут є над чим подумати.

Навіть коли такі випадки й бувають в дійсності.

Пішов він сам із нашої громади, чи наша громада його відштовхнула, відіпхнула, бо вона не може стерпіти сильнішої одиниці в своїй сірій масі?

На мою думку нам варто було б замислитися над певною переоцінкою вартостей. І поставити всіх їх на відповідне їм місце.

BLOOR Travel Agency

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Маркіяна КОГУТА

1190 Bloor Street West

Toronto, Ontario

Phone: 535-2135

ЗАПРОШУЄ ВСІХ
НА ТРАДИЦІЙНИЙ
РАВТ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ І РАДІО
ЩО ВІДБУДЕТЬСЯ

10 ЛЮТОГО 1973

**y Canadian Room Royal York Hotel
Toronto**

о год. 8-їй веч.

НАШЕ БЮРО СПОНЗОРУЄ
ПОЧЕСНУ ГОСТЮ РАВТУ

НОРМУ ГАЛИНУ ДУДИК
МІС АРГЕНТИНА 1972

МОЯ МАЛЕНЬКА ІСТОРІЯ

Міс Аргентина

Це коротенька і простенька історія, та в своєму значенні для мене така велика, що не вміщається в моєму серці.

Все почалося з того, що мої дідуньо і бабуня — емігранти, заїхали до Чако (одна з найбільш віддалених від столиці Аргентини провінцій) і там поселилися. Дідуньо родом із Колодежа (на Волині), а бабуня родилася в селі Губен. Мій батько походив з Варшави, а мати вже народжена в Аргентині. Я народилася 27

січня 1950 р. Маю три сестри, одна старша від мене на 5 років, замужня і має донечку. Другій сестрі 19 років, на ім'я Мірта, студіює і працює, а третя сестричка має 15 років, на ім'я Рахилія і вчиться.

Належу до сім'ї середньої класи, міцно зв'язаної між собою і, здається, працьовитої.

Щодо моїх дитячих літ — не маю причини нарікати — маю дуже гарні спогади. Мені завжди подобалися казки й наука, тому то й вибрала я вчительський

фах. Після здобуття диплому я розглядалася всюди: мене тягнуло кіно, телевізія, цікавилась модою. І саме в цих ділянках я зараз працюю і пробую добитись успіхів.

Моєю таємною мрією завжди було стати актрисою чи моделькою. Мене захоплює все, що стосується мистецтва.

Щастя вперше усміхнулося мені в Мар дель Плята, де 27 лютого 1972 р. вибирали королеву краси, щоб потім вона взяла участь у конкурсі на Міс Аргентину 1972. Той конкурс дійсно відбувся 31 травня 1972 р. в Буенос Айресі в залах „Альога” з участю 21 контестанток, моїх конкуренток, які дійсно були дуже гарними. Тут щастя справді привітно усміхнулося до мене, і моє життя змінилося. Завдяки виборів на Міс Аргентину я переживаю незабутні враження, особливо незабутні для жінки. Вже сам факт і свідомість, що мене вважали найгіднішою репрезентувати Аргентину, це таке почуття, до якого я не можу звикнути. Моє щоденне життя — дуже приємне. Встаю рано о 7-ій годині, щоб вивчати англійську і французьку мови.

Взагалі люблю вчитися, а особливо мови. Завдяки моїм батькам я володію українською мовою. Від найранішої юности, в дитячому віці, я мусіла йти до дитячого садочка, щоб вивчати іспанську мову, бо тоді крім української мови не розуміла жодної іншої. Я й досі говорю по-українському, бо мої дідуно і бабуня завжди пригадували мені вартість знання рідної мови.

Люблю багато читати, головню історію та добрі повісті. Люблю слухати музику, всіляку взагалі, але найбільше люблю українську музику. Те ж саме і з танцем. Люблю всі, але козачок найбільше.

Не п'ю і не курю, люблю спорт, плавання, їзду верхи, вести авто, взагалі, життя на вільному просторі. Люблю звірят і птахів, але особливо дітей.

Серед моїх плянів на майбутнє — хочу об'їхати якнайбільше країн та навчитись усього доброго, що зможу.

Тому я дуже рада, що зможу відвідати Канаду, зустрітись із українцями-канадцями, і це одна з моїх мрій, яка, надіюся всім серцем — сповниться.

Нестор Ріпецький

ПОЖИВ'Я

Спочатку кілька фактів:

а) Третій З'їзд Українських Журналістів Америки й Канади відбувся. Було присутніх 26 членів СУЖК і 35 членів СУЖА. Замало.

б) Програму вичерпано в приписаному часі. Промови, доповіді і дискусія здебільшого на відповідному рівні — культурному, діловому. Замало.

в) Відновлено Федерацію обох Спілок із метою поширення її до об'єму Світової Федерації Українських Журналістів. Задовільно.

До першого факту: Я завжди в своєму житті пробував бути „чесним з собою”, хоч і не по Винниченківському.

Що уявляють собою і яке завдання мають Спілки Українських Журналістів? Це не є „дискусійний клуб”, це не є „товариство взаємної адорації”, це не повинно також бути „товариство емеритів”. Українська преса, головню українська преса в так званому вільному світі — річ конкретна. Вплив її на українську гро-

маду у вільному світі — очевидний і незаперечний. Чи преса та є „союзова”, „церковна”, „партійна” чи яка там хоче, вона існує, вона діє і вона впливає на більше чи менше коло своїх читачів і однодумців.

Мріями „стятої голови” є мрії про „незалежну пресу”. Такої, крім „жовтої преси”, ніколи ніде не було і не буде. Та й „жовта преса” завжди була і є залежною — залежною від своїх шукаючих сенсації читачів. Канадська й американська преса є „залежна”, або, як у нас кажуть, „під впливами” певних груп, певних партій, певних організацій, певних груп людей. Найбільший торонтонський щоденник „Дейлі Стар” є „ліберальним”, або під впливами членів ліберальної партії; небіжчик „Телеграм” — був під впливами консервативних поглядів, і на те немає ради. Так звана незалежна преса — це „жовта преса”, але й вона залежить від смаку „натовпу”, якому вона служить своїми „сенсаціями”. Не є „жовтою пресою” україн-

ські газети, журнали і радіо-програми, і тому вони служать вищій ідеї — своїм групам. І що в тім злого? Важне, щоб — служили. Щоб доцільно і вміло, по-професійно-журналістично-му ставилися до своїх обов'язків. На цьому третьому з'їзді нам бракувало багатьох наших досвідчених журналістів з усіх кінців Канади й Америки. Якби вони там були, — рівень з'їзду був би ще вищий і наслідки його були б куди більш продуктивні. Ми знаємо, що для багатьох — з огляду на вік, з огляду на здоров'я, з огляду, врешті-решт, на „кишеню” така поїздка важкувата. Але при добрій волі й охоті — все можна зробити. Коли сеньйор українських журналістів Канади о. митрат П. Хомин міг відбути цю подорож автобусом, коли ред. С. Бубнюк не тільки могла приїхати з Вінніпегу, а могла приїхати п. ред. Н. Когуська — могли приїхати всі. А їхні організації, їхні „союзи” і їхні „церкви” повинні були б подбати про те. *Ідеться ж бо про „бути чи не бути” української преси у вільному світі.*

До другого факту: Виявилося, що півтора дні для такого з'їзду — час замалий. Вичерпано програму, але не вичерпано проблем, а серед них — основної: проблеми доросту. Це обговорюється уже роками, і нічого конкретного досі у тій справі не зроблено. Може на цьому з'їзді зроблено початок, але тільки початок.

Спілка Українських Журналістів Канади вже цього року призначила дві стипендії по \$500.00 кожна для двох студентів журналістики. Д-р Олесницький з Америки уфундував таку ж стипендію в ЗСА. Це початок, але цього мало. Троє молодих адептів журналістики з Канади, стипендіянтка СУЖК, панна Ірина Макарик, п. Я. Заяць і п. Б. Колос виступали в дискусії. Вони виступали під одним гаслом: українська преса конечна. *Нема українства без української преси. Нема і не буде.* Це не значить, що ми недоцінюємо значення української англomовної преси. Автор цих рядків був одним із „новоприбулих”, який започаткував таке видання, журнал „Пейс”. Але місце таких видань чітко окреслене, вони призначені для зовнішнього світу і для тих „загублених овечок”, які свій поворот „додому” шукають. *І такі видання їм цей поворот мають облегшити.* Слідуючий з'їзд мусить тривати ТРИ ДНІ. *І на це немає ради.*

До третього факту: Викликає задоволення відновлення Федерації обох Спілок. Ще більше задовільно, що намічено поширення Федерації на цілий світ. Хоч ми ясно здаємо собі справу з того, що така організація тяжкувата і може практично нездійснима, але її існування потрібне, а може навіть необхідне. Є справи, в яких українським вільним журналістам треба забирати слово *спільно. Без огляду на почування, без огляду на симпатії, чи антипатії.* Як казав маестро Улас Самчук на теретньому з'їзді, „Українська преса проробила колосальну працю”. Українська преса, українські журналісти в деякій мірі, а може і в більшій, ніж нам здається, пробудили *заспану українську психіку — вони мають це і продовжувати.* Без огляду на погляди є справи, в яких нам треба висловитися „в один голос”. *І коли Світова Федерація Українських Вільних Журналістів стане дійсністю — а так буде — вона виконає своє скромне завдання в цілому комплексі української визвольної боротьби.*

*Щирий привіт
українським журналістам
ише*

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

**братська запомогово-обезпеченева
організація**

в Америці і Канаді,

що начисляє понад 24 тисячі членів
і понад \$8,500,000 членського майна.

Головний Осідок УРСоюзу

**440 WYOMING AVE.
SCRENTON, PA. 18503
U.S.A.**

телефони: 342-0937 або 437-5649

ЯК Я ВИДАВАВ ЖУРНАЛ

Популярно-літературний журнал „Український Базар” народився в Торонті, 1934 року, відай в непригожий час та не без пологових болів, витерпів кілька місяців випробування і лиха та й зник з овиду, як не одна пам'ятка в Канаді з самого початку поселення, сама пам'ять про яких сьогодні затерлася.

І спогадів мало лишилось про тих недожилих видавничих сиріток, бо і їхні батьки один по одному помирали, часто забуваючи залишити нам записки про свої спроби і причини невдач. Так само й цей колишній недосвідчений видавець може нагло зійти з цієї грішної планети без спогаду про свою спробу й труднощі з його скромним видавництвом, якби Нестор Ріпечський, знаменитий голова СУЖК, не спонукав його написати дещо на цю тему для журналу „Український Журналіст”. Отже, під натиском часу та сірої пам'яті нотую важливіші моменти про те, як я видавав журнал.

Задум видавати такий журнал не був оригінальний, кимось запатентований. Були й інші мрійники й ідеалісти, особливо серед молоді групи українських поетів і літераторів, які відчували потребу такого журналу в Канаді та чекали появи якогось очайдуха, що відважиться б здійснити загальну мрію. Ще перед 20-тими роками ми вели листовну дискусію на цю тему. Під словом „ми” маю на гадці молодих поетів і літераторів — Семена Дорощука, Онуфрія Іваха, Івана Данильчука, Іллю Киріяка та інших, сьогодні вже покійних. На ту тему я відважився і статтю написати до „Українського Голосу”, ще 1918 р. Кілька років пізніше цю статтю відкопав д-р Осип Назарук і в кількох своїх статтях у нашій пресі присвячених цій темі схвалив цілу справу та дав їй розгону. Розгорнулася серйозна дискусія у пресі, наслідком якої засновано літературне товариство у Вінніпезі, яке присвятило себе проведенню акції згуртування українських літературних працівників і можливого видавання літературного журналу. Тим часом деякі часописи вирішили додати літературну секцію до своїх видань. Але це були ефемерні спроби. Без загальної підтримки, всемогутнього долара й допомоги організацій та роз'єднаної української громади здійснити ці проекти не вдалося. Мрії залишилися мріями. Вже пізніше були спроби видавати літературно-популярні журнали українською мовою для тих, що її ще не забули та англійською для молоді, яка рідну мову втратила. Добрі були ці видавництва, деякі з них мали підтримку організацій, але, на жаль, через деякий час вони банкрутували. Доля тих видавництв була така ж, як і доля „Українського Базару”.

І так року Божого 1934 оцей одчайдух, запалений відвагою і вірою у підтримку ідейної верстви нашої спільноти, взявся самостійно із своїми слабкими силами до титанічного почину, нехтуючи уроками невдач

своїх попередників. Звичайно, молодому та недосвідченому море по коліна! Люблячи свій нарід, а особливо молодь, що на моїх очах втрачала рідну мову й своє походження, я вірив, що журнал виконає шляхетну місію, заповнить прогалину, стане речником і творцем слова, а громада цю мету зрозуміє і підтримає. Але повторилась історія інших подібних видавництв. Сьогодні, з віддалі сорока літ, жахом проймає мій досвід з видаванням журналу. Пригадуючи його, в голові рояться прикрі моменти, які хотілось би забути, мов прикрий сон. Треба було б сотень аркушів паперу, щоб усе те висвітлити. Тому коротко обмежусь головнішими фактами.

На початку 1934 р. я вирушив до Торонто з Ошави вже з проєктом журналу, лачкою готових матеріалів, ощадностями в кишені та підбадьоренням кількох товаришів по перу здійснити свій задум. Не гаючи часу, найняв редакційну квартиру на престижовій Бей-вуд-стріці, в самому центрі міста, за \$30 місячного чиншу. Замовив теж вживане канцелярське устаткування на місячну оплату, машинки до писання — все, що потрібне. В українській пресі я повідомив про вихід першого числа журналу та надрукував звернення до спільноти підтримати молоде видавництво. Знайшов і молодого магістра, Дз. Р. Періго, який погодився стати редактором англійської частини „Українського Базару”. Назбирав трохи й комерційних оголошень. Найбільше клопоту я мав знайти друкарню, якої в Торонті не було. Вдалося розпитати про Атлас Прес, що мала старий лінотип з українськими черенками, і власник-єврей погодився видати тисячу примірників першого числа на 40 сторінок з ілюстраціями за \$125. Так і вийшов журнал за місяць лютий, 1934 року. Головніші теми змісту:

Українська частина: Три короткі оповідання з українського життя в Канаді й ЗСА; стаття про оперову співачку Елену Босингер, яка виступала в ролі Мотрі в опері „Мазепа”, в постановці Дмитра Чутра, разом з її портретом в українському костюмі і рецензією д-ра Льонгіна Цегельського; інші різноманітні статті й ілюстрації.

В англійській частині: Стаття Елени Босингер „Пісня — Слава України”; оповідання Алберти Тримбл про пишну українку-американку, яка цінила своє українське походження, культуру й традиції, більше як свого нареченого чужого походження; поему Старицького в перекладі О. Іваха; „Українська Канадіяна” Проф. Ватсон Кирконела, запозичена з журналу „Кенедіян Форум”, і інші цікаві речі для англійськомовного читача.

Передплата: \$3.00 річно, окреме число 25 ц.

Українська преса в Канаді й ЗСА прихильно привітала появу журналу. Усі три англійськомовні щоденники не промовчали новини, особливо „Торонто Телеграм”

присвятив майже цілий стовбчик журналові. Навіть „Вінніпег Фрі Прес” згадав про появу „Українського Базару”. Напливали й передплати та схвальні листи зі всіх сторін Канади й ЗСА. Доброзичливі прихильники зверталися до редакції, пропонуючи свою допомогу у поширенні журналу серед місцевої спільноти. З Америки прибув старий знайомий, Дмитро Лазар, доктор філософії, помігши в редакційній праці. Усе йшло, як по маслу. На овиді поблискувала веселка успіху. Проте я мав відчуття, що ті ознаки успіху ховали багато клопоту для мене і моїх співпрацівників.

Прибутки з продажу й передплат були замалі, щоб покрити кошти редакції, особливо друкарні. Ясним ставав і факт, що наші добрі люди часто були щедріші більш на гарячі слова, ніж на конкретний чин у підтримці доброго діла. Партійні й релігійні розрізнення нашої спільноти ставали колодою на шляху до успіху. Підеш наш приятель з пачкою журналу на якусь місцеву імпрезу сподіваючись, що вернеться до редакції з кишенею повною „кводрів”, але повернеться розчарованим. На кожному кроці нас зустрічали критичні зауваги й відмовки неохочих розпрощатись з „кводром” у кишені. Знайшовся і мудрагель, що виложив справу, як на лопаті, заявляючи: „Журнал — хороша річ, але як довго він витримає? Не один пробував такий журнал видавати, але по кількох числах збанкрутував, і люди потерпіли на передплаті. І цей журнал збанкрутує. Петрівський, мабуть, здурів: на власну руку, без фінансової підтримки якоїсь з наших організацій братись до видавництва! Зрештою, він до жодної організації не належить, і як сміє шукати підтримки у нас?”

Зайвими були пояснення, що видавець відданий українцеві соборницького наставлення, усіх українців любить, до всіх організацій заходить і їх підтримує та бажає, щоб усі і його вважали за свого прихильника та підтримували журнал, бо ж той, як і Петрівський, належить всім українцям...

У такій ситуації прийшов лист від балетмайстра Чутра, який саме підготував виставу опери „Мазепа” в Пітсбурзі, Клівленді й Детройті, піддаючи думку, що на тих виставах буде нагода розпродати багато чисел журналу й поширити його в Америці.

Усі редакційні помічники схвалили пропозицію п. Чутра та радили використати цю нагоду. І так я опинився в готелі у Пітсбурзі за день перед виставою опери, з двома валізами свого журналу. Випадково зустрінув д-ра Льонгіна Цегельського, мого знайомого ще з Нью-Йорку і мав з ним вечерю. Він був відповідальний за рекламу та інші справи щодо вистави опери „Мазепа”. Солодко спалося мені цієї ночі, видимий успіх моєї місії заколисував до сну.

Але вранці, коли я прибіг до театру, щоб набути квиток, я побачив, що це була Донкіхотська місія. Вистава опери ввечері була скасована. Місцеві українці запитували один одного, що сталося. Ніхто не мав відповіді і для мене. Чутра нема, д-р Цегельський від'їхав до Нью-Йорку. Вкрай розчарований, я вернувся до готелю і випорожнив одну валізу у „гарбець” готелю. Не було часу і одного журналу комусь подарувати. Я поїхав до Клівленду в надії, що хоч там, на черговій виставі опери мені краще пощастить. Але й

тут мене чекало повторення примари у Пітсбурзі! Вистава скасована. Українці перед театром лають і Чутра і його оперу. Знов у „гарбець” пішла пачка мого журналу. Соромно вертатись з таким вантажем. Осталась ще надія на Детройт, останню виставку опери. Але й там не пощастило! Через аварію на дорозі автобус спізнився на дві години. Примчав я до театру вже на останню дію. Навіть за квитком мене не питали. Не було сенсу витягати журнал з валізи та пропонувати його комусь. Повелось мені, як Заблоцькому на милі. Хоч казись і плач! Проте мав приємність особисто по-знайомитись з Еленою Босингер і композитором Печенігою-Углицьким. Панна Босингер, дочка банкира з Філядельфії, який фінансово підтримував виставу опери, зробила на мене велике враження. Щасливий Чутро, — подумав я і вернувся до Торонто з порожньою кишенею і рештою непроданих чисел журналу, заборгованим і вкрай зневіреним...

Від того часу все почало котитись вниз. Власник друкарні Атлас розвідав про мою ситуацію і поставив неможливі вимоги щодо видання чергового числа. Це змусило нас ужити мімеограф. Це знову мало негативний вплив на оголошувачів і можливих передплатників. Зухвалі партійні язичи пішли в рух, пророкуючи ранню смерть видавництву. Тим часом вийшло чергове число за березень. Головніші теми того числа:

Оповідання „Гомстед” Семена Ковбля і „По-американськи” автора М. П.; спогад „Гриць — герой України” ген. В. Сікевича чимала кількість різних дрібничок. В англійській частині друкувалася повість „Маруся” Квітки-Основ'яненка у перекладі Флоренс Лайвсей; „Українські пісні і лірика”, оцінка поетичної творчості Онуфрія Іваха та інші цікаві для англійського читача речі на українську тематику.

Квітнече число містило такий же цікавий матеріал для українського й англійського читача. Передплати й листи з прихильною оцінкою та заохоченнями напливали, але й клопоти збільшувалися. Мої помічники з жалем відходили. По виході травневого числа розпочався зі мною і мій англійський редактор Періо. Я остався сам, серед голих стін, тільки з мімеографом, бо той компаніям не належав. Сповнилися зловіщі віщування мудрагелів! Дехто з них проходив повз мене та скалив зуби. Один спинив мене і каже: „От і маєш самостійність! Закарбуй собі на умі, що без організації не дійдеш навіть до порога. Досить тобі ходити під дощем і казати, що до всіх належиш, бо наші люди таких самостійників не розуміють і не приймають...”

Останнє число журналу з датою травень-червень вийшло вже в передсмертних муках, у скромній квартирі над українським рестораном, на Квін Вест вулиці, у зменшенім об'ємі, і з передплатою зниженою до долара. Але цей ідеаліст, не реаліст, не хотів так легко здатись на неласку Долі, вірячи у кращу верству свого народу в Канаді та дальшу підтримку своїх читачів. І в такому настрої він додав до останнього випуску журналу розпачливий заклик до читачів, у якому з'ясував ситуацію видавництва та прохав підтримки. Зацитую частину того закличу:

„Тижнями журналу не було. Не існував на цьому сірому світі — карався зі своїм видавцем у Дантовім

пеклі, де чорти на сто кусників роздирали його живцем... Таку ситуацію створили наші боржники — ті, що приймали „подарунки” від нашої редакції у формі журналу цілий час, забуваючи, що св. Миколай тільки раз на рік подарунки роздає... Скривдили журнал і ті, що містили свої оголошення. Важко збагнути свідомих людей, які дозволили собі ось-так кривдити молоденьке видавництво, наражати нас на терпіння, сором і утрату особистого й громадського обличчя, передовсім перед ідейними передплатниками й читачами журналу. Оцим звертаємося до Вас, ідейні передплатники, читачі й прихильники: Витримайте з нами боротьбу за життя журналу!...”

Дехто відгукнувся на заклик. Навіть одна шляхетна молсда жінка з санаторії для сухотників...

Розіславши те останнє число журналу, я з запалом узявся до приготування матеріалу для чергового числа, турбуючись, де знайти гроші на папір і оплати

інших коштів. Я так голодував, що залишилися на мені самі тільки шкіра й кістки. Вже не дбав про себе, нікого не турбував за доляром, не складав списків заборгованих оголошувачів. Випадково якась шляхетна душа зустріла мене на Квін вулиці й сунула мені в кишеню п'ятку, підбадьорюючи на дусі. Один адвокат раз сунув мені долара в кишеню і схвилюваним голосом прохав не піддаватись біді. Один наш дентист узяв мене на обід до ресторану. Я гордий, самостійний козак, почувався, як жебрак, але не смів ображати добрих людей, відкидаючи їхнє прихильне ставлення.

Матеріал на чергове число вже був готовий, але одного дня я утратив і свій мімеограф, а з тим і кватиру. Доля журналу, моїх мрій і змагань — була вирішена. Залишилося поставити надгрібний камінь з епітафією: „Ідеаліст не повинен братись до видавання журналу в Канаді”.

Улас Самчук

МІЖ УЧОРА І ЗАВТРА

Ходить про з'їзд наших журналістів — точніше: третій з'їзд українських журналістів в розсіянні суцільних, що відбувався 23 - 24 вересня в зеленій околиці Шewanгванських гір Нью-Йоркського стейту, в місцевості з назвою „Союзівка”, багатій на далекі краєвиди та всілякі інші розкоші побутового чару.

Створилися загальні настрої і враження, ніби цей з'їзд, з його понадсотнею учасників, мав завдання з'їхатися тільки для того, щоб дати звіт з нашої діяльності за минуле пів століття і разом спробувати, бодай приблизно, знайти точку опертя в десятиліттях майбутнього.

Були, розуміється, відповідні реферати старших і молодших adeptів цієї штуки, не обійшлося без сутичок на арені партійного суперництва та „різниці поколінь”, але ці наші традиційні коники цього разу помітно зблідли і втратили свою бойову ефективність. Тон їхніх висловлювань був поміркований, температура їхніх герців була понижена. Не було бойових вибухів, ані розпачливих змагань. Все проходило гладко, в рамках пристойності. Навіть молоді (деякому з них було вже „понад соро-

ківку”) зрезигновано погодилися, що їхні бурхливі атаки на „наші” недотепні пресові органи не були аж такими вражаючими, і під перхресним вогнем „старших” їм довелося відступити на задні позиції та до пори-до-часу зайняти оборонні становища...

Але висловлені при тому думки та ідеї не були позбавлені об'єктивної вартості. Вони свідчили, що ця справа навіть „у нас” до певної міри набрала переконуючого вигляду. Ще не так давно українська журналістика мала всі ознаки незрілого віку. Принагідні дописи могли замінити „спеціальних кореспондентів”, газетні статті мусіли писати і Петлюра, і Грушевський, і Винниченко, але в наш час аж така нагальність вже не виправдана. Виробилась своя кляса цього покликання, зі своїм стилем, жанром і знанням справи. Журналісти типу Миколи Ковалевського, Івана Кедрина, Антона Драгана, Романа Рахманного сьогодні не є жадним рідкісним явищем, а загальним правилом у нашій пресі.

А коли ми вже ось стоїмо на порозі зміни поколінь, або зміни варті на постах журналістики, і коли в таких випадках справа вимагає

підсумків з минулого, то слід при цьому без найменшого вагання ствердити, що якраз „наше” минуле, не дивлячись на його трагічність, заслуговує на особливу увагу. І ми можемо тільки шкодувати, що до цього часу у нас не з’явилося соліднішої публікації, у якій би ця справа була відповідно підсумована. Часто чуємо суперечки, песимістичні нотки, мовляв, доходимо до кінця, сперечаємося чи ми „еміграція” чи „поселення”, ввижаються затьмарені обрії майбутнього... Але, маючи за собою пройдену дорогу в минулому, переглядаючи його баяниси, зваживши факти, які вже стали історією — українська журналістика не має підстав до песимізму. Навпаки. Вона має заслужене право на вінці, корони, славу. Діло зроблене цими скромними працівниками пера, які з дня на день, протягом довгих десятиліть боротьби, заповняли вартісним матеріалом сторінки нашої преси, не дивлячись на її буденщину, певною мірою дорівнює подвигам армій часів збройних визвольних походів. Хоч їм і не ставлять пам’ятників на площах міст і не вимагають від школярів складати з цього предмету іспитів.

Українська журналістика, у тисячах і тисячах статей, настирливо і безупинно на всі лади відміняла найпекучіші проблеми нашої болючої дійсності. Не було такої ділянки, якої б не торкнулася увага журналіста, а все це разом витворило величезну динаміку ферменту нашого відродження. Навіть те, що наша преса бачила ці явища з різних ідеологічних точок зору, за які не раз зводились не конче лицарські герці, врешті-решт дало позитивні наслідки. Наша справа політична, а політичне навантаження нашої епохи складалося з елементів, які вимагали особливої орієнтації, і ніщо інше, як саме преса зі своєю щоденною настирливістю, помагала давати раду цим суперечностям. Багатство її ідеологічних кольорів творило і створило широку підставу для розуміння дійсності, що для політики є основною засадою.

Нарешті, в ці дні переломових настроїв, особливо тут в Америці, багато турбот викликає справа української преси англійською мовою. Якою вона має бути і чи має бути взагалі? І деяким добрим людям ввижаються одразу телетипічні апарати, редакції в хмарочосах, агенції звідомлень... Дуже гарні видава... В Америці, де преса часто творить особливу силу

часом короновану культом всемогутности, це явище нормальне. Але для нас це покищо звучить утопічно... Претендувати на наші пресові концерни з англійською мовою відважним людям цілком дозволяється, але покищо ми маємо чимало земляків, які вже хоч і встигли загубити мову своїх предків, проте не загубили бажання мати духовий зв’язок з тими предками... І саме цим людям треба допомогти. Їм потрібно інформацій, знання про ці справи, їм потрібно заохочення, і з цього можна зробити тільки один висновок: видавати друком те, що могло б задовольнити ці потреби... У вигляді пресових органів, тижневиків, журналів, брошур, книг. І здається, що більшість з нас саме так цю справу розуміє.

І здається, що ще довго буде нас мучити біс турботи за „нашу” недосконалість у справах преси. Було б зле, коли б цього не було. Бо хто каже, що ми досконалі, або що життя досконале взагалі? Але розумні люди кажуть, що саме на недосконалості базується досконалість. Пройдена нами школа минулого каже виразно, що ці мудрощі для нас не чужі, а це запорука, що вони допоможуть нам також і в майбутньому перемогати нові недосконалості...

ВІДНОВЛЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ

Після з’їзду українських журналістів Америки й Канади, що відбувся 23 і 24 вересня ц. р. на „Союзівці”, Управи Співки Українських Журналістів Америки й Канади відбули спільне засідання. Вирішено реактивувати Федерацію і старатися поширити засяг її діяння на всі країни українського поселення. Головою управи Федерації став Нестор Ріпецький, заступником ред. Іван Кедрин-Рудницький, секретарем ред. М. Королишин, скарбником В. Дідюк. Ще одного члена Управи має делегувати Управа СУЖА.

Найщиріші побажання

від

ПЕТРА і ІВАННИ СТЕЛЬМАХ

Mississauga, Ontario

ЗАНЕПАДАННЯ ЖУРНАЛІСТИЧНОЇ ЕТИКИ

Либонь ніхто й не заперечує, що в нас дедалі більше занепадає журналістична етика. На цю тему пишуть, про неї говорять і дискутують, але в цій справі не видно якогось покращання. Ухвалили ми свій кодекс журналістичної етики й, здавалось, упорядкували розбіжності, непорозуміння та тлумачення кожний на свій лад. Але кожному, хто цього хоче, ясно, в загальних рисах, чого вимагає журналістична етика від працівників пера: що і як можна писати.

На жаль, як про це пише І. Кедрин-Рудницький у статті „Чому новий з'їзд?” („УЖ”, ч. 8, травень 1972), після початкового злагіднення часописних полемік, після початкового „поважнішого підходу” редакторів, знову трапляються жалюгідні випадки в журналістиці.

Проблема журналістичної етики була порушена й на нашому останньому з'їзді. Посередньо з цим питанням була пов'язана доповідь ред. В. Давиденка про чималі недоліки самого кодексу, що його ми схвалили, і на які цілком слушно вказав доповідач. Друга доповідь ред. О. Зінкевича вже безпосередньо стосувалась до журналістичної етики, докладніш — до інформації та насвітлення подій на Україні.

Без сумніву, доповідач порушив суть дуже важливої проблеми й мав відвагу назвати речі своїми іменами. Ішлося про неоправдане насвітлювання подій на Україні, шкідливе для наших братів на рідних землях (справа Добоша, зв'язування легальної, хоч режимові некорисної, праці в Україні з націоналістичними центрами поза її межами тощо). Однак доповідач дорікав, хоч і слушно, деякій пресі з протилежного табору, поминувши мовчанкою свій власний. А тут можна теж найти чимало грубого порушення журналістичної етики. На цю тему дискусії не було, бо, звичайно, не було часу для неї і, думаємо, що добре, що її не було.

На наш погляд, така доповідь, як ред. Зінкевича, повинна бути на чисто діловому з'їзді самих журналістів, де б могла вільно розвинути потрібна, навіть і дуже гостра дискусія. Вона необхідна. На останньому ж з'їзді, де були

запрошені численні гості, така доповідь була трохи не на своєму місці. Принаймні у такій формі. На такому форумі можна було її сприйняти, як порахунок зі своїми супротивниками. Доказом цього була репліка, речева й тактовна, ред. Б. Стебельського та деякі приватні завваги учасників з'їзду. Тим то журналісти самі між собою мусять уміти „прати брудну білизну”, прийти до одного розуміння кодексу журналістичної етики й поставити на його сторожі якесь компетентне тіло.

Де ж шукати кореня такого невідрадного стану на нашому журналістичному фронті? На нашу думку, такий стан впливає з неусвідомлення наших завдань поза межами України. Щоправда, це не тільки наше лихо, воно загальне в т. зв. політичній еміграції. Проте, преса має те почесне завдання, що формує публічну опінію, а вона в нас її формує кожна зі свого власного закапелку (партійного, організаційного, різного середовища), уважаючи це загальноукраїнським і єдиноправильним. Нам повністю бракує одного, правильно окресленого, спільного українського інтересу — мети та спільно запланованих шляхів до тієї мети. З цього розвивається щораз більше занепадання журналістичної етики, бо кожний інтерпретує її з погляду свого середовища.

Ми бачимо можливість підвищити журналістичну етику українського працівника пера в тому, що кінець-кінцем у наших дискусіях знайдемо, не зважаючи на потрібну розбіжність думок і поглядів, один наш спільний інтерес, одну однаково зрозумілу для нас усіх поза межами України мету нашого тут завдання та спільне унапрявлення без тих чи інших ліцитацій у патріотизмі, у єдиноправильності, у зв'язках з Україною тощо.

По-друге, треба створити якесь надрядне, незалежне тіло чи організаційний суд наших спілок. Його завданням було б пильнувати порушення журналістичної етики. Без такого суду й далі будуть траплятися порушення, на які ми не матимемо впливу, як і досі.

ASTRO TRAVEL

Увага!

ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Незвичайна нагода відвідати Аргентину і Бразилію від 1-го до 21-го грудня ц. р. **ТІЛЬКИ ЗА \$340.00 ВІД ОСОБИ В ОБІ СТОРОНИ.**

У програмі запланована участь в урочистостях з нагоди 75-річчя приїзду перших українських емігрантів до Аргентини та в церемоніях перенесення тлінних останків сл. п. Григорія Мацейка і посвячення пам'ятника на його могилі.

У рамках святкування заплановані окремі туристичні поїздки по Аргентині та Бразилії.

За докладнішими інформаціями просимо голоситися до:

В ТОРОНТНІ:

ASTRO TRAVEL, 2198 BLOOR ST. W., tel. 766-1118

У ВІННІПЕЗІ:

ASTRO TRAVEL, 848 MAIN STREET, tel. 582-5144

В ЕДМОНТОНІ:

ASTRO TRAVEL, 10019—103 Ave., tel. 423-2351

В МОНТРЕАЛІ:

I. OPARIEK, 5765 MARICOURT ST., tel. 322-8849

В ГАМІЛЬТОНІ:

NEW TEX, 244 OTTAWA ST., tel. 545-4450

В ОШАВІ:

FUTURE FUEL, 555 RITSON RD., tel. 728-3663

У ВІНДЗОРИ:

Y. TOROSHENKO, 909 WINDERMERE RD., tel. 254-2980

Увага!

Купно і продаж
реальностей
Загальна
асекрація
Оцінка реальностей
(еволюція)
Фінансування
мортгеджів

R. CHOLKAN & CO. LIMITED

Головне бюро:

527 Bloor St. W., Toronto 4, Ont. Tel. 532-4404

Асекраційне бюро:

2282 Bloor St. W., Toronto 9, Ont. Tel. 769-5497

Також бюро в:

Downsview, Mississauga, Oshawa, St. Catharines,
Welland, Fort Erie, Tottenham, Angus, Barrie,
Shelburne Collingwood, Wasaga Beach,
Midland, Orillia, Gravenhurst & Bracebridge.

Щирий привіт від

Janette I.G.A. Food Store

405 JANE ST., TORONTO, ONT.

Phone: 766-0812

Власники

ЛЮБА й ОСИП ЯВОРСЬКІ

та

ЯРОСЛАВА і МИКОЛА ІГНАТОВИЧІ

Побажання від

Swansea I.G.A.

2295 BLOOR ST. WEST

North Clair I.G.A.

1094 ST. CLAIR AVE. WEST

Cowan I.G.A.

1304 KING ST. WEST

Roncesvalles I.G.A.

413 RONCESVALLES AVE.
TORONTO, ONTARIO

П. БОЖИК і С. СТАНЬКО

власники

Багато успіхів

бажає

М. ОЛІЙНИК

Королівський Радник

з родиною

*I перед цьогорічним
Равтом української преси і радіо
всі пані відвідають*

Donna's Hair Stylists

311 RONCESVALLES AVE.

TORONTO, ONTARIO

Phone: 537-8154

Власник — ДАНУСЯ ХАЛУПА

Щирий привіт від

**УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО
ТОВАРИСТВА
ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ**

Відділ у Торонто

Голова: д-р Р. Цурковський

М.-голова: д-р М. Остафійчук

Секретар: д-р І. Гадач

Скарбник: д-р Г. Шиманський

Щирі поздоровлення

від

**WINZEN REAL ESTATE
Limited**

Suite 1004

8 King St. East, Toronto, Ont.

тел. 863-0071

BROKERS IN:

industrial

commercial &

investment

properties

Щирі побажання

від

QUANTUS REAL ESTATE, INC.

2nd Floor

WATERLOO SQUARE, WATERLOO, ONTARIO

тел. (519) 744-4422

Спеціалісти купна-продажу реальностей.

Industrial — Commercial — Residential —

Land development — Financing

Ми активні в цілій провінції Онтаріо.

Побажання для СУЖК пересилає

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„Б У Д У Ч Н І С Т Ь”

140 Бетирст Ст., Торонто, Онтаріо

Тел.: 366-9863 або 366-4547

Приймаємо особисто й поштою ощадності та проводимо чекові обороти — Уділяємо мортгеджові та особисті позички на догідні сплати. — Видаємо „моні ордери” і „тревел чеки” „Амерікан Експрес”.

Побажання від

SCHEINER ENTERPRISES Limited

PHONE: 630-8450

Купуємо за готівку дома і т. п.

Даємо Вам оферту до 24 годин.

Г. ШАЙНЕР

Говоримо по-українськи.

Щирий привіт —

S. WINKLER Real Estate Broker

P.O. BOX 1535

GRAVENHURST, ONT.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПОМІЧ

Братсько - Допомогова Організація

Має 15 років модерних різnorodних клас життєвого забезпечення: забезпечення на ціле життя, забезпечення до 65 років життя, забезпечення на 20 років. Вивінуване забезпечення після 15 і 20 років платності і в 65-му році життя. Спеціальне ощадностеве забезпечення оплачуване впродовж 20 років і Стипендійна грамота для дітей і молоді оплачувана до 18 років життя, фамілійне забезпечення, акцидентове, термінове, забезпечення платника грамот малолітніх, подвійне забезпечення тощо. Помірковані рати членських вкладок і високий зворот дивіденди.

Пишіть або телефонуйте:

UKRAINIAN NATIONAL AID ASSOCIATION OF AMERICA

HEAD OFFICE:
527 Second Avenue
Pittsburg, PA. 15219
U.S.A.
Telephone: 261-2807

CANADIAN OFFICE:
83 Christie St.
Toronto 174, Ontario
Canada
Telephone: 533-0244
537-2007

Bank of Montreal

ЦЕ ВАШ БАНК

Привіт від

управителя

„БАНК ОФ МОНТРЕАЛЬ”

LAKESHORE BLVD. & PARKLAWN
Phone: 251-3323

Mr. A. Lochead
Manager

Привіт

WHITBY HOLDINGS

БУДІВНИЧІ

Якщо чуєте: це будував

А. Джелінек і Син

або його син —

це — добра будова

Щирі побажання для СУЖК від

Norlynn Corporation Ltd.

будівничих малих і великих
комерційних будівель

GRIMSBY, ONTARIO

P.O. BOX 39

Я. і І. МАРТІН

власники

Гратуляції від

Pilot Real Estate Ltd.

2196 BLOOR ST. WEST, TORONTO 9, ONT.

Phone: 767-1171

Ніяка трансакція не є для нас
замала або завелика

George Toczyski
President

Побажання від

Dani Real Estate Limited

354 WELLINGTON ST., LONDON, ONT.

1059 ST. CLAIR AVE. W., TORONTO, ONT.

JANE & FINCH MALL, TORONTO, ONT.

Купно — Продаж — Інвестиції

Солідна обслуга.

Derek Construction Co.

Властитель

ВАСИЛЬ ДЕРЕЖИЦЬКИЙ

1675 SUNNYCOVE DR.

MISSISSAUGA, ONT.

тел. 277-9242

Ніяка будівельна праця
для нас не є завеликою,
ні замалою.

Parkway Auto Body Repairs

1974 DUNDAS ST. WEST

тел. LE 1-1227

Совісна направа

усіх родів авт.

І. ПРЕДКО — властитель

Найщиріші побажання для СУЖК
пересилає

Б. І. МАТЕЙКО

Chartered Accountant
61 WOODSIDE AVE.
TORONTO 9, ONT.
Tel. 766-4533

Привіт від

A K R O N Pharmacy Ltd.

ДВІ КРАМНИЦІ:

2140 Bloor St. West
тел. 766-1164

2318 Lakeshore Blvd. West
тел. 259-6361

Побажання успіхів для СУЖК
від

УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ

А Р К А

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
тел. 366-7061

Книжки, журнали, газети — Шкільне бюро-
ве приладдя — Різьби, вишивки, панама по-
лотно — Машинки до писання — Обручки
і перстені.

Слава українським журналістам!

WEST ARKA

2282 Bloor Street West

тел. 762-1322

Торонто, Онтаріо

- Висилаємо пачки на Україну
- Порцеляна і кераміка
- Книжки і газети
- Вишивки
- Обруси

ВСІХ УСПІХІВ СПІЛЦІ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ КАНАДИ
БАЖАЄ

TRIDENT REAL ESTATE LTD.

М. ІВАСИКИВ, ПРЕЗИДЕНТ
і всі співробітники.

НАША СПЕЦІАЛЬНІСТЬ:

- інвестиції — малі і великі
- земля в цілій провінції
- фінансування
- окремий відділ домів
- окремий відділ для рекреаційних посілостей над озерами Онтаріо

TRIDENT REAL ESTATE LTD.
2109 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO
TEL. (416) 766-3451

Щирий привіт

Спілці Українських Журналістів Канади

від

MARY'S FLOWER SHOPPE

492 QUEEN ST. WEST, TORONTO, ONT.
тел. 368-9055

- Свіжі квіти
- Весільні букети
- Подарунки

Наша фірма від років постачає всі квіти
на Радіо Української Преси і Радіо.

УКРАЇНСЬКА ГОСТИННИЦЯ

Dutch Sisters Inn & Motel

8 хвилин від центру міста над озером.

50 модерних кімнат і їдальня.

Бенкетова зала.

2161 LAKESHORE BLVD. WEST

TORONTO, ONT.

тел. 259-3756

